H. G. WELLS

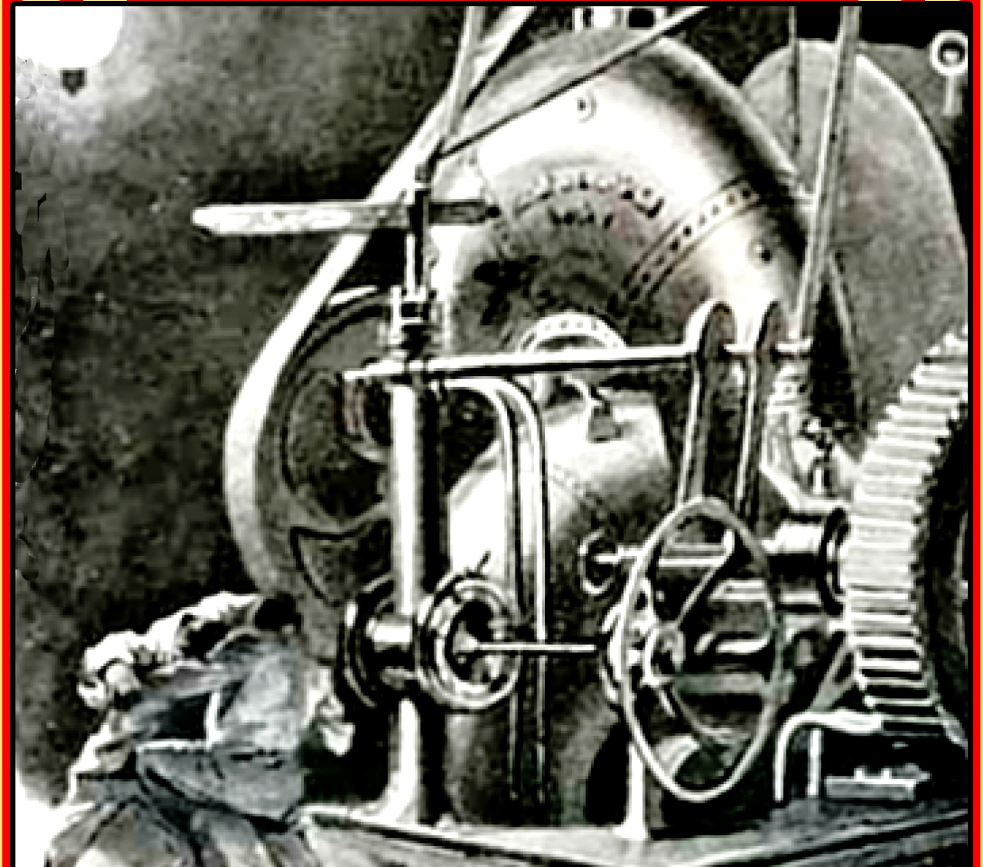

Den stjålne bacille og andre tildragelser

Bibliotek 1800

H. G. Wells

Den stjålne bacille

og andre tildragelser

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af H. G. Wells: *Den stjålne bacille og andre tildragelser* er baseret på engelske originaler, som (på udgivelsestidspunktet) er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år, og i USA.

Oversætteren af denne danske udgave har givet tilladelse til distribution og brug efter Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU eller USA, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of H. G. Wells: *Den stjålne bacille og andre tildragelser* is based upon english sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years, and in the USA (at the time of publishing).

The translator of this danish edition has consented to the distribution and use of his work under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU og the USA, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Den stjålne bacille

"Denne derimod," sagde bakteriologen og skød et lille dækglas ind under mikroskopet, "er et præparat af den berømte kolerabacille – et kolerakim."

Den blege mand stirrede i mikroskopet. Han var åbenbart ikke vant til den slags forevisninger, og holdt en slap, hvid hånd for det andet øje.

"Jeg ser kun meget lidt," sagde han.

"Drej så på den skrue," sagde bakteriologen, "måske er mikroskopet ude af fokus for Deres øje. Øjne er jo så forskellige. Blot en lille bevægelse af skruen den ene eller den anden vej ..."

"Å ja, nu kan jeg se det," svarede den besøgende. "Der er ganske vist ikke ret meget at se. Nogle små, lyserøde striber og krøller. Og alligevel vil disse små partikler, rene atomer, være i stand til at formere sig og ødelægge en hel by! Forunderligt!"

Han rejste sig, trak den lille glasplade ud fra mikroskopet og holdt det op imod lyset. "Det er næppe til at skelne," sagde han og pegede på præparatet. "Er disse her – levende? Er de farlige endnu?"

"Nej, disse, er farvede og døde," svarede bakteriologen. "Jeg for min part ville blot ønske, at vi kunne farve og dræbe hver eneste af dem i hele universet."

"Jeg antager," sagde den blege mand med et vagt smil, "at De ikke bryder Dem om at have slige småtingester omkring Dem – sådan i levende tilstand!"

"Å, tværtimod, det er vi nødt til. Her er for eksempel –" Han gik hen i den anden ende af laboratoriet og tog ét af en samling forseglede reagensglas fra et bord. "Disse baciller er levende.

Det er levende sygdomsbaciller." Han tøvede. "Kolera på flaske, så at sige."

Et lille, tilfreds smil viste sig et øjeblik på den blege mands ansigt.

"Det er en dødsensfarlig ting at besidde," sagde han og slugte det lille glasrør med øjnene. Bakteriologen lagde mærke til den sygelige begærlighed, der stod malet i hans gæsts ansigtstræk. Denne mand, der var kommet til ham samme eftermiddag med en anbefalingsskrivelse fra en af hans gamle venner, begyndte at interessere ham, alene på grund af deres indbyrdes forskellighed. Hans stride, sorte hår og de dybe, grå øjne, det hærgede udtryk og de nervøse manerer, den besøgendes vekslende og dog altid vågne interesse var en usædvanlig afveksling fra de flegmatiske overvejelser af videnskabelige emner, som bakteriologen og hans venner plejede at lægge for dagen. Det var vel naturligt, at han med en tilhører, der åbenbart var så let påvirkelig af emnets dødbringende natur, gjorde noget ud af netop dette aspekt.

Han holdt glasrøret i sin hånd med en eftertænksom mine. "Ja, her ligger pesten indespærret. Sådan et lille glasrør som dette her behøvede man blot at tømme i et drikkevandsreservoir; disse livlige småvæsener, som man kun kan se ved hjælp af det stærkeste mikroskop, som man hverken kan lugte eller smage, behøver man blot at befale: 'Gå ud i alverden, udbreder og formerer eder og befolker brønde og vandledninger,' og døden – den hemmelighedsfulde, usporlige død, døden lynsnar og skrækkelig, døden fuld af smerte og rædsel – vil blive sluppet løs over denne by og ile afsted i alle retninger for at udsøge sine ofre. Her vil den rive manden fra

hustruen, barnet fra moderen; og der vil den hindre statsmanden i at opfylde sin pligt og ramme arbejderen midt under livets sorger. Ad hovedvandrørene vil den krybe langs med gaderne, udsøge sig et hus hist og et hus her, hvor man glemmer at koge drikkevandet; krybe ind i sodavandsfabrikkernes brønde, snige sig ind med skyllevandet i salaten, ligge i dvale i isen til køleskabene. Hestene vil drikke bacillerne af de kølige vandingstrug og de intetanende børn vil suge den ind med vandet fra de offentlige vandposter. De vil sive ned i jorden og dukke op i kilder og brønde tusind forskellige steder. Kommer bacillerne først i drikkevandet, vil storbyen blive decimeret, før vi kan få dæmmet op for dem."

Han holdt pludselig inde. Man havde fortalt ham, at for megen veltalenhed var hans svaghed.

"Men hér er bacillerne ganske ufarlige, forstår De – ganske ufarlige."

Den blege mand nikkede. Hans øjne funklede. Han rømmede sig. "Anarkisterne – de slyngler," sagde han, "er dumme og blinde narre – tænk blot, at de anvender bomber og helvedesmaskiner, når man har den slags ting til rådighed. Jeg kunne tænke –"

Der lød en let banken, blot berøringen af en negl på døren. Bakteriologen lukkede op. "Blot et minut, kæreste," hviskede hans hustru.

Da han atter trådte ind i laboratoriet, så hans gæst på sit ur.

"Jeg havde ingen anelse om, at jeg har opholdt Dem en hel time," sagde han. "Tolv minutter i fire. Jeg skulle være gået herfra klokken halv fire. Men Deres foredrag og forevisning var

virkelig alt for interessant. Nej, jeg har ikke tid til at opholde mig her længere. Jeg har en aftale om ti minutter."

Han forlod værelset med gentagne høflighedsytringer og taksigelser, og bakteriologen ledsagede ham til entredøren, hvorpå han gik derpå gennem korridoren tilbage til laboratoriet med et eftertænksomt udtryk. Han anstillede betragtninger over sin gæsts afstamning. Han var hverken af ren germansk eller ren romansk afstamning. "I hvert fald må han betragtes som et sygeligt produkt," sagde bakteriologen halvhøjt. "Hvor han dog stadig gloede på disse sygdomskulturer." En foruroligende tanke greb ham. Han vendte sig om mod bænken ved dampbadet og derefter hurtigt om mod skrivebordet. Derpå gennemsøgte han hurtigt sine lommer og ilede så til døren. "Jeg må have lagt den på bordet i korridoren."

"Minnie!" råbte han med hæs stemme ud gennem korridoren.

"Ja, kæreste," lød en fjern stemme.

"Havde jeg noget i hånden, da jeg talte med dig lige før?"

"Nej, ikke spor, kæreste, jeg kan så tydeligt huske –"

"Du store himmel!" udbrød bakteriologen og ilede ud gennem entredøren, ned ad trapperne og ud på gaden.

Minnie hørte, hvorledes døren blev smækket op og ilede forskrækket hen til vinduet. For enden af gaden sprang en slankt bygget mand netop op i en droske. Bakteriologen i morgensko og uden hat løb vildt gestikulerende hen imod denne gruppe. Han tabte den ene morgensko, men det brød han sig ikke om. "Han har mistet forstanden," sagde Minnie, "det er al hans rædsomme videnskab." Hun rev vinduet op og ville kalde på ham. Den slanke mand så sig pludselig omkring

og lod så til at blive lige så forrykt. Han pegede ivrigt på bakteriologen og sagde noget til kusken. Denne slog hurtigt vogndøren i, pisken knaldede, hestens hove klaprede, og vognen rullede afsted, skarpt forfulgt af bakteriologen, og forsvandt et øjeblik efter omkring det nærmeste gadehjørne.

Minnie blev siddende i det åbne vindue endnu et øjeblik. Så trak hun hovedet til sig igen. Hun var målløs.

"Naturligvis er han excentrisk," sagde hun til sig selv. "Men løbe omkring i London på strømpesokker!" Hun fik en idé. Hun tog hurtigt sin hat på, greb hans sko, ilede ud i korridoren, tog hans hat og sommerfrakke ned fra knagen, løb ned i gadedøren og vinkede ad en droskekusk, der kørte forbi netop i det rette øjeblik. "Kør op ad gaden til Havelock Crescent og hold skarpt udkig med en herre, der løber omkring i fløjlsjakke og uden hat."

"Fløjlsjakke, frue, og uden hat? Javel, frue." Og kusken satte af sted i trav, som om han kørte til den slags adresser hver dag.

Et par minutter senere blev en lille gruppe hyrekuske og dagdrivere, der var forsamlede ved et skur på Haverstock Hill skræmt op af en droske med en lysegul hest, der fo'r afsted, mens kusken piskede løs på den.

De sagde ikke noget, idet den kørte forbi, men da den var passeret, bemærkede en firskåren herre, der var kendt under navnet Gamle Tootles: "Det var Harry Hicks. Gu' ve' hva' der gik a' ham."

"Han go're go' bru' a' pisken, go're han," sagde en staldkarl.

"Halløjsa!" sagde den stakkels gamle Tommy Byles, "der har vi nok en galning. Sør'me så!"

"Det er gamle George," sagde Gamle Tootles, "å han kører som en gal, som du meget rejtigt bemærker. Gu' ve' om han er efter Harry Hicks?"

Forsamlingen ved skuret begyndte at blive ophidsede, og satte i med et kor:

"Kom så, George!"

"La' os se noget ordentligt væddeløb!"

"Ta' ham så!"

"Brug pisken!"

"Å, han taber, gør han," sagde staldkarlen.

"Nu rabler det sgu for mig," råbte Gamle Tootles. "Der kommer én til. Er alle droskerne i Hampstead da ble'en galne her til formiddag?"

"Ded e' et fruentimmer denne gang," sagde staldkarlen.

"Hun forfølger ham," sagde Gamle Tootles. "Det plejer da ellers at være omvendt."

"Hva' er'ed hun har i hånden?"

"Det ligner en høj hat."

"Sikken et skæg, det her! Tre mod én på gamle George," sagde staldkarlen. "Kom så!"

Minnie kørte forbi under højlydt bifald. Hun syntes ikke om det, men hun følte, at hun gjorde sin pligt og fo'r i skarpt trav gennem Haverstock Hill og Camden Town High Street med blikket stift rettet mod gamle Georges vuggende ryg, der af en eller anden uforståelig grund kørte hendes mand bort fra hende.

Manden i den første droske sad med armene overkors, hensunken i drømmerier, og holdt i sin hånd det lille glasrør, der indeholdt så mange muligheder for ødelæggelse. Han havde

en ejendommelig blandet følelse både af frygt og glæde. Han var navnlig bange for at blive fanget, førend hans planer kunne blive til virkelighed; men bag ved denne frygt lurede frygten for rækkevidden af hans forbrydelse. Men jubelen overdøvede angsten. Aldrig nogensinde før var en anarkist kommet på sådanne tanker. Ravachol, Vaillant, alle disse berømte personer, hvis berømmelse han havde været så misundelig over, svandt ind til intet ved siden af ham. Nu behøvede han blot at nå til vandværkets reservoir og kaste indholdet af glasrøret i det. Hvor han dog havde planlagt det hele brillant. Han havde lavet den falske anbefalingsskrivelse, han var kommet ind i laboratoriet og han havde benyttet lejligheden så storartet. Endelig skulle verden høre noget om ham. Alle disse folk, som så ofte havde forhånet ham, set ham over hovedet og undgået ham, foretrukket andres selskab, skulle endelig komme til at huske på ham. Død, død, død! De havde altid betragtet ham som en ubetydelig mand. Hele verden havde været sammensvoret for at holde ham nede. Han skulle nok vise dem, hvad det ville sige at isolere et menneske. Hvad var dette for en gade? Han syntes han kendte den. Great Saint Andrew's Street, naturligvis. Hvordan gik det mon hans forfølger? Han kiggede ud gennem vognvinduet. Bakteriologen var kun en snes meter fra ham. Det var ikke så godt. Man kunne endnu nå at fange ham og forhindre hans forehavende. Han følte i sine lommer efter penge og fandt en halv sovereign. Han stak hånden gennem vognvinduet og rakte kusken mønten.

"De skal få mere," råbte han, "hvis vi slipper fra ham."

Kusken snappede mønten ud af hånden på ham. "Den er brillant," råbte kusken og slog knald med sin pisk. Hesten gav et

ryk, og anarkisten, der endnu stod halvt op i vognen, greb – med den hånd, hvori han holdt det lille glasrør – efter vindueskarmen for at holde balancen. Han mærkede, hvorledes det skrøbelige glas knækkede og den afbrækkede halvdel faldt ned i bunden af vognen. Med en ed sank han tilbage i sædet og stirrede bedrøvet på de to eller tre dråber, der var stænket over på droskesædet.

Han gøs.

"Nå sådan! Så bliver jeg vel selv den første. Å! – hvad så! Jeg bliver jo en martyr! Det er dog altid noget. Men det er nu alligevel en grim død. Jeg gad vide, om det gør lige så ondt som man siger!"

Pludselig fik han en idé. Han famlede med hånden ned i bunden af vognen. En lille dråbe fandtes endnu i den afbrudte ende af glasrøret, og for at være helt sikker, sugede han den ind med munden. Nu kunne det ikke fejle.

Så faldt det ham ind, at det slet ikke længere var nødvendigt at flygte for bakteriologen. Da de nåede Wellington Road, bad han kusken om at gøre holdt, og steg ud. Han snublede på vogntrinnet; han følte sig underlig til mode. Det virkede vist hurtigt, det her koleragift. Han vinkede kusken bort, og stod så på fortovet med armene overkors og ventede på bakteriologen. Hans stilling havde noget tragisk ved sig. Følelsen af at stå over for døden gav ham en vis værdighed. Han hilste sin forfølger med en udfordrende latter.

"*Vive l'Anarchie!* De kommer for sent, min ven. Jeg har drukket det. Koleraen er løs!"

Bakteriologen kiggede nysgerrigt på den ophidsede anarkist gennem sine briller. "De har drukket det. De er anarkist! Nu

forstår jeg det hele." Han skulle til at sige noget mere, men greb sig i det. Et lille smil gled over hans læber. Han åbnede døren til sin vogn, som om han ville stige ud, hvorpå anarkisten med en dramatisk håndbevægelse tilvinkede ham et sidste farvel og ilede afsted i retning af Waterloo Bridge, idet han gjorde sig umage for at gnide sit inficerede legeme op ad så mange mennesker som muligt. Bakteriologen var den grad optaget af at se efter ham, at han ikke lagde den mindste overraskelse for dagen, da Minnie viste sig inde på fortovet med hans hat, overfrakke og skoene.

"Det var pænt af dig at bringe mig mine ting," sagde han og henfaldt derpå i nye grublerier over anarkisten, der forsvandt i det fjerne.

"Du må hellere sætte dig ind," sagde han, stadig stirrende. Minnie var nu overbevist om, at han var bindegal, og på eget ansvar befalede hun kusken at køre til deres hjem.

"Tage mine sko på? Jamen naturligvis, kæreste," sagde han, idet drosken vendte, bøjede sig ned, og skjulte derved den forsvindende skikkelse for sit blik. Så var det ligesom han blev slået af et eller andet fuldstændig grotesk. Han lo.

"Men det er da virkelig meget alvorligt," sagde han efter nogle minutters forløb, "den mand, som nylig besøgte mig i laboratoriet, var anarkist. Nej, du må ikke besvime, så kan jeg jo ikke fortælle dig resten. Jeg ville dupere ham – hvor kunne jeg vide, at manden var anarkist? – og tog en kulturprøve af den nye slags bakterier, jeg har fortalt dig om, der inficerer forskellige abearter og, så vidt jeg ved, frembringer blå pletter på huden, og jeg asen sagde til ham, at det var asiatisk kolera. Han stjal glasset for at forgifte Londons vand. – Og nu har han

selv slugt indholdet af glasset. – Jeg kan naturligvis ikke sige, hvad der vil ske, men du ved jo nok, at den hvide killing blev helt blå og de tre hundehvalpe – i pletter, var det – og finken – lyseblå. Han bliver nok køn, den anarkist. Men det ærgerligste er, at nu må jeg lave et helt nyt præparat til mine forsøg.

– Hvad siger du? Tage jakken på, sådan en varm dag? Hvorfor det? Fordi vi måske kommer til at møde mrs. Jabber. Men kæreste, mrs. Jabber er da ikke nogen kold trækvind. Hvorfor skulle jeg dog tage jakke på sådan en varm dag, bare fordi mrs. –. Åh, så skidt da."

Den forunderlige orkidés blomstring

At købe orkideer er altid forbundet med en egen duft og en egen spænding.

Foran sig har man den brune, indskrumpede planteknold; hvad alt det andet angår, må man forlade sig på sit skøn eller på auktionarius' udsagn, eller på sit held, ganske efter behag. Planten kan være døende eller død, eller det kan være et fordelagtigt køb, fuld valuta for pengene, eller der kan måske – hvad atter og atter er hændt – for den lykkelige købers henrykte øjne langsomt, dag efter dag, udfolde sig en eller anden ny raritet, en eller anden ukendt pragtblomst, en underlig forvikling af labellum, en eller anden farvefinesse eller uventet mimicry. Stolthed, skønhed og fortjeneste blomstrer tilsammen på et eneste fint, lille, grønt skud, ja, det kan endog blive til udødelighed. For naturens nye mirakel trænger til et nyt og særligt navn, og hvad er da mere passende end at opkalde det efter opdageren? "Johnsmithia"! Der har været værre navne.

Måske var det i håbet om en eller anden lykkelig opdagelse af den art, at Winter-Wedderburn så hyppigt gik til den slags auktioner – måske kom det også af, at han ellers ikke havde det ringeste i verden at tage sig for. Han var en sky, ensom, temmelig uvirksom mand, der akkurat havde så meget at leve af, at han ikke var tvunget til arbejde, og ikke havde så megen virksomhedstrang, at han gad søge sig nogen anstrengende beskæftigelse. Han kunne have samlet på kobberstik eller mønter, eller oversat Horats, eller indbundet bøger, eller hittet på en eller anden ny alge-art. Men nu dyrkede han tilfældigvis orkideer og havde et eneste lille, forfængeligt drivhus.

"Jeg har en anelse om," sagde han ved sin kaffe, "at der vil hænde mig et eller andet i dag." Hans tale var langsom, ligesom hans bevægelser og hans tankegang.

"Å, det skulle du ikke sige," sagde hans husholderske, der tillige var en fjern slægtning af ham. For den talemåde, at noget kunne "hænde", havde kun én betydning for hende.

"Du misforstår mig. Jeg mener ikke noget ubehageligt ... skønt jeg egentlig ikke ved, hvad jeg mener."

"I dag," vedblev han efter en pause, "bortsælger Peters en sending planter fra Andamanerne og Ostindien. Jeg vil hen og se, hvad de har. Måske slumper jeg uforvarende til at købe noget godt. Måske er det det, der skal hændes mig."

Han holdt koppen frem for at få sin anden kop kaffe.

"Er det de planter, som er samlet af den stakkels unge fyr, du fortalte mig om forleden dag," spurgte hans slægtning, mens hun fyldte hans kop.

"Ja," sagde han og faldt i staver over et ristet stykke brød.

"Der hænder aldrig mig noget," bemærkede han straks efter, som begyndte han at tænke højt. "Jeg kan ikke begribe hvorfor. Andre mennesker oplever såmænd nok. Som nu Harvey. Bare i forrige uge: om mandagen fandt han en sixpence på gaden, om onsdagen fik alle hans kyllinger pip, om fredagen kom hans fætter hjem fra Australien, og om lørdagen brækkede han sin ankel. Sikken en masse oplevelser – i sammenligning med mig!"

"Jeg ville nu helst være fri for så mange oplevelser," sagde hans husholderske. "Det har man sikkert ikke godt af."

"Jeg antager også, det er besværligt. Men alligevel ... du ser jo, at der aldrig hænder mig noget. Da jeg var en lille dreng, kom

jeg aldrig galt af sted. Jeg blev aldrig forelsket, da jeg voksede til. Aldrig gift ... jeg gad nok vidst, hvordan det er at opleve noget, noget rigtig mærkeligt.

Den orkidesamler var kun seksogtredive – tyve år yngre end jeg – da han døde. Og han havde været gift to gange og skilt en gang; han havde haft malaria fire gange og en gang brækket sit lår. Engang slog han en malaj ihjel, og en anden gang blev han såret af en forgiftet pil. Og til sidst blev han dræbt af jungle-igler. Det må alt sammen have været meget besværligt, men det må også have været meget interessant, ser du – måske med undtagelse af iglerne."

"Jeg er vis på, han ikke havde godt af det liv," sagde damen med overbevisning i stemmen.

"Nej, måske ikke." Og derefter så Wedderburn på sit ur. "Treogtyve minutter over otte. Jeg tager ind med toget et kvarter over elleve, så der er udmærket tid. Jeg tror, jeg tager min alpakatrøje på – den er såmænd varm nok – og min grå filthat og brune sko. Jeg antager –"

Han stirrede ud af vinduet på den skyfri himmel og den solbeskinnede have og derefter nervøst på sin slægtnings ansigt.

"Jeg tror, du gør bedst i at tage en paraply, hvis du skal til London," sagde hun med en stemme, der ikke tillod nogen modsigelse. "Der kan ske alt muligt, inden du kommer tilbage."

Da han kom hjem igen, var han i en tilstand af mild ophidselse. Han havde gjort et køb. Det var sjældent, at han kunne mande sig hurtigt nok op til at købe, men denne gang havde han gjort det.

"Dér er *Vanda*'er," sagde han, "og en *Dendrobium* og en eller anden *Phalaenopsis*."

Han så forelsket på sine indkøb, mens han spiste sin suppe. De lå spredt ud på den rene dug foran ham, og han fortalte sin slægtning alt om dem, mens han langsomt spiste sig gennem sin middag. Det var hans vane at leve alle sine londonerbesøg om igen til hendes og sin egen aftenadspredelse.

"Jeg vidste nok, der skulle hænde mig noget i dag. Og så købte jeg alle dem. Jeg er vis på, ser du, at nogle af dem – nogle af dem – vil være bemærkelsesværdige. Jeg ved ikke, hvad det kommer af, men jeg er lige så vis på, som om nogen havde fortalt mig det, at der vil komme noget bemærkelsesværdigt ud af nogle af dem. – Dén der," han pegede på en indskrumpet rodknold, "var ikke bestemt. Måske er det en *Phalaenopsis*, måske ikke. Måske er det en ny art, måske endog en ny slægt. Og det var den sidste plante, denne stakkels Batten fik samlet."

"Jeg kan ikke lide dens udseende," sagde hans husholderske. "Den har sådan en hæslig form."

"Jeg synes knap nok, den har nogen form."

"Jeg kan ikke lide dem, der er anderledes," sagde hans husholderske.

"Den skal blive lagt i en potte i morgen."

"Den ser ud," sagde husholdersken, "som en edderkop, der lader, som den var død."

Wedderburn smilede og betragtede roden med hovedet på sned. "Det er ganske vist ikke nogen smuk knold. Men man kan aldrig bedømme den slags efter det blotte udseende af en tør rod. Derfor kan den godt udvikle sig til en meget smuk orkide. Hvor jeg får travlt i morgen. Jeg må i aften tage bestemmelse

om, hvad der skal gøres med de tingester, og i morgen tager jeg fat.

– De fandt stakkels Batten død eller døende i et mangrove-morads, jeg har glemt hvor," begyndte han straks efter, "med en af disse orkideer liggende knust under sit legeme. Han havde i et par dage været utilpas af en eller anden lokal feber, og så antager jeg, han var besvimet. Disse mangrovesumpe er meget usunde. Hver dråbe blod, blev der fortalt, var suget ud af ham af jungle-iglerne. Måske har det kostet ham livet at skaffe sig netop denne plante."

"Jeg synes ikke bedre om den af den grund."

"Mænd må virke, selv om kvinderne græder," sagde Wedderburn i dyb alvor.

"At tænke sig at ligge og dø borte fra al pleje i en skidden sump! At tænke sig at være febersyg uden andet at gribe til end kloral og kinin – hvis mændene var overladt til sig selv, ville de leve af kloral og kinin – og ingen andre omkring sig end skrækkelige indfødte. Der siges, at de andamanske øboer er de mest afskyelige skurke – og i hvert fald duer de næppe til at være sygeplejere, da de mangler den fornødne øvelse. Og alt det bare for at skaffe orkideer til folk i England!"

"Det var formodentlig ikke hyggeligt, men der er jo folk, som lader til at nyde den slags," sagde Wedderburn. "I hvert fald var hans indfødte rejsekammerater civiliserede nok til at sørge for hele hans samling, indtil hans kollega, der er ornitolog, kom tilbage fra det indre; men de kunne ganske vist ikke sige, hvad slags orkidé dette her var, og de har ladet den visne. Hvilket gør alle disse tingester endnu mere interessante."

"Nej, endnu mere væmmelige. Jeg ville være bange for, at der kunde hænge malaria ved dem. Og så at tænke sig, at et lig har ligget tværs hen over den hæslige tingest. Det har jeg ikke tænkt på før. Så! Nu kan jeg ikke få en mundfuld mad ned mere!"

"Jeg vil tage dem bort fra bordet, hvis du ønsker det, og lægge dem i vindueskarmen. Jeg kan se dem lige så godt dér."

De nærmest følgende dage havde han virkelig sælsomt travlt i sit dampende, lille drivhus; han gik og rodede med trækul, teaktræ, mos og alle de andre gådefulde ting, orkidedyrkeren bruger.

Han var klar over, at han gik en meget begivenhedsrig tid i møde. Om aftenen sad han og talte om disse nye orkideer til sine venner, og atter og atter kom han tilbage til sin forventning om noget mærkeligt.

Flere af *Vanda*-planterne og *Dendrobium*'en døde under hans pleje, men pludselig begyndte den forunderlige orkidé at give tegn på liv.

Han var henrykt og bortførte sin husholderske lige fra den gryde, hvori hun kogte syltetøj, for at hun øjeblikkelig skulle se den opdagelse, han havde gjort.

"Det er en knop," sagde han, "og om ganske kort tid kommer der en bunke blade dér, og de småtingester, der kommer ud her, er luftrødder."

"Det ser ud som små, hvide fingre, der stikker ud af det brune," sagde hans husholderske. "Jeg kan ikke lide dem."

"Hvorfor ikke det?"

"Det ved jeg ikke. De ser ud som fingre, der vil have fat på én. Jeg kan ikke gøre for, hvad jeg kan lide, og hvad jeg ikke kan lide."

"Jeg kan ikke bestemt sige det, men jeg *tror* ikke, der er nogen af de orkideer, jeg kender, der har luftrødder mage til dem her. Det kan naturligvis være en indbildning. Du kan se, de er lidt fladtrykte i spidserne."

"Jeg kan ikke lide dem," sagde hans husholderske, hun kom pludselig til at gyse og vendte sig bort. "Det er vist meget dumt af mig, og jeg er meget ked af det, især fordi du holder så meget af den tingest. Men jeg kan ikke lade være med at tænke på det lig."

"Men det er måske slet ikke denne særlige plante. Det var bare en formodning, jeg kom med."

Hans husholderske trak på skuldrene.

"Jeg kan i hvert fald ikke fordrage den," sagde hun.

Wedderburn følte sig en smule stødt ved hendes uvilje mod planten. Men det forhindrede ham ikke i at tale til hende om orkideer i almindelighed og denne i særdeleshed, når som helst han følte trang til det.

"Der er så mange løjerligheder ved orkideer," sagde han en dag; "så mange muligheder for overraskelser. De ved, Darwin studerede deres befrugtning og påviste, at hele bygningen af en almindelig orkideblomst er indrettet på, at møl kan føre blomsterstøvet fra plante til plante. Nå, men det lader til, at der er masser af kendte orkideer, hvis blomst umuligt kan bringes til befrugtning på den måde. Nogle af cypripedierne for eksempel; det er ikke muligt, at noget kendt insekt kan bestøve dem, og nogle af dem er aldrig blevet fundet med frø."

"Men hvordan danner de så nye planter?"

"Ved udløbere og rodknolde og lignende udvækster. Det er let nok at forklare. Gåden er kun, hvad blomsterne så er til.

Sandsynligvis," tilføjede han, "er *min* orkide noget usædvanligt i den retning. I så fald vil jeg studere den. Jeg har ofte tænkt på at anstille undersøgelser, som Darwin gjorde det. Men hidtil har jeg aldrig fundet tid til det, eller der kom noget i vejen. Nu begynder bladene at folde sig ud. Jeg ville virkelig ønske, du ville komme og se på dem."

Men hun sagde, at orkidéhuset var så hedt, at hun fik hovedpine. Hun havde set planten én gang til, og luftrødderne, der nu delvis var over en fod lange, havde ulykkeligvis mindet hende om fangarme, der strækker sig ud efter et eller andet; de gik ind i hendes drømme og voksede efter hende med utrolig hastighed.

Derfor havde hun fuldt og fast sat sig for, at hun ikke ville se den plante igen, og Wedderburn måtte beundre dens blade alene. De var af den sædvanlige brede form og glinsende mørkegrønne med stænk og prikker af mørkerødt forneden. Han kendte ingen andre blade, der var ganske som de.

Planten blev anbragt på en lav bænk tæt ved termometret, og lige ved siden af var der en ganske enkel indretning, hvorved der dryppede vand fra en tap ned på varmtvandsrørene og holdt luften dampende.

Og fra nu af tilbragte han sine eftermiddage med regelmæssig grublen over denne forunderlige plantes nærforestående blomstring.

Og til sidst indtrådte den store begivenhed. Så såre han trådte ind i det lille glashus, vidste han, at blomsten var brudt frem, skønt hans store *Phalaenopsis Lowii* skjulte krogen, hvor hans nye yndling stod. Der var en ny vellugt i luften, en rig,

uendelig sød duft, der havde overtaget over alle de andre lugte i det tætfyldte, dampende lille drivhus.

Så snart han mærkede dette, skyndte han sig hen til den forunderlige orkidé. Og se! De vajende, grønne spirer bar nu tre store stængler med blomster, hvorfra denne overvældende søde duft udstrålede. Han standsede foran dem i henrykt beundring.

Blomsterne var hvide med striber af gylden orange på kronbladene; den tunge labellum var oprullet i en indviklet snirkel, og en vidunderlig blålig purpurfarve blandede sig dér med den gyldne. Han kunne lige med det samme se, at det var en fuldstændig ny art. Og så den utålelige duft! Hvor var der hedt herinde! Blomsten svømmede for hans øjne.

Han ville se, om temperaturen var rigtig og gjorde et stridt hen imod termometret. Pludselig så det ud, som om alt var i bevægelse. Gulvets mursten dansede op og ned. Derpå syntes de hvide blomster, de grønne blade bagved dem, det hele drivhus at fare til siden og så i en krumning opefter.

Klokken halv fem lavede hans slægtning te ifølge deres uforanderlige sædvane. Men Wedderburn kom ikke ind til sin te.

"Han står naturligvis og tilbeder den afskyelige orkidé," sagde hun til sig selv og ventede ti minutter. "Hans ur må være gået i stå. Jeg vil gå hen og kalde på ham."

Hun gik lige hen i drivhuset, lukkede døren op og kaldte ham ved navn. Der kom intet svar. Hun lagde mærke til, at luften var meget indelukket og ladet med en stærk vellugt. Så fik hun øje på noget, der lå på murstenene mellem varmtvandsrørene.

Måske et helt minut stod hun målløs.

Han lå med ansigtet opad ved foden af den forunderlige orkidé. De fangarmlignende luftrødder svajede ikke længere frit i luften, men havde viklet sig sammen som et bundt af grå reb og strakte sig stramt ud med deres ender tæt fæstnet til hans hage og hals og hænder.

Hun kunne ikke hverken sanse eller samle. Men pludselig så hun, at der neden under en af de svulmende fangarme randt en tynd strime blod.

Med et uartikuleret skrig løb hun hen til ham og forsøgte at trække ham bort fra de iglelignende sugestængler. Hun knækkede to af fangarmene, og deres saft dryppede rødt.

Så begyndte den bedøvende blomsterlugt ar få hendes hoved til at svimle. Hvor de klyngede sig til ham! Hun rev i de klæbrige reb, og han og det hvide blomsterflor løb rundt for hende. Hun følte sig en besvimelse nær og vidste, det gjaldt om ikke at tabe bevidstheden. Hun gik bort fra ham og åbnede i en fart den nærmeste dør, og efter at hun havde gispet et øjeblik i den friske luft, fik hun en glimrende indskydelse. Hun greb en urtepotte og slog vinduerne ud for enden af drivhuset. Så gik hun igen derind. Hun halede nu med fornyede kræfter i Wedderburns ubevægelige legeme og fik den underlige orkidé knust imod gulvet. Den klamrede sig endnu med den hæsligste stædighed til sit offer. I vanvittigt raseri slæbte hun både den og ham ud i fri luft.

Så tænkte hun på at sønderrive sugerødderne én for én, og nogle øjeblikke efter havde hun befriet ham og var nu i færd med at trække ham bort fra den rædselsfulde plante.

Han var kridhvid og blødte fra et dusin kredsrunde pletter.

Arbejdsmanden kom gående gennem haven, forbavset over lyden af glas, som blev slået itu, og så hende dukke frem, slæbende det livløse legeme med blodbestænkede hænder. I et nu tænkte han på umulige ting.

"Hent noget vand!" skreg hun, og hendes stemme forjog hans indbildninger. Da han med en for ham unaturlig hastighed vendte tilbage med vandet, fandt han hende grædende, helt ude af sig selv. Wedderburns hoved lå på hendes knæ, og hun tørrede blodet bort fra hans ansigt.

"Hvad er der i vejen?" sagde Wedderburn og åbnede øjnene med besvær for straks at lukke dem igen.

"Gå og sig til Annie, at hun skal komme ud til mig, og løb så straks efter dr. Haddon," sagde hun til arbejdsmanden, så snart han havde bragt vandet; og da hun så, at han tøvede, tilføjede hun: "Jeg skal forklare Dem alting, når De kommer tilbage."

Pludselig åbnede Wedderburn på ny sine øjne, og da hun så, han var forvirret over sin gådefulde stilling, forklarede hun:

"Du besvimede i drivhuset."

"Og orkideen?"

"Den skal jeg nok sørge for," sagde hun.

Wedderburn havde mistet temmelig meget blod, men udover det ikke taget større skade. De gav ham lidt cognac, tilsat noget kødekstrakt, og fik ham bragt ovenpå og lagt til sengs. Hans husholderske fortalte dr. Haddon sin utrolige historie i stumper og stykker. "Kom med ned i orkidéhuset og se," sagde hun.

Den kolde luft strøg udefra ind gennem den åbne dør, og den kvalmende vellugt var næsten fordrevet. De fleste af de overrevne luftrødder lå allerede visne midt imellem en del mørke pletter på murstenene. Blomsterstænglen var knækket

ved plantens fald, og blomsterne var ved at blive slatne og brune langs randen af kronbladene. Doktoren bukkede sig ned imod den. Så opdagede han, at en af luftrødderne bevægede sig svagt, og tøvede.

Næste morgen lå den forunderlige orkidé der endnu, nu var den sort og helt rådden. Døren i drivhuset smækkede uophørligt frem og tilbage i den friske morgenvind, og hele Wedderburns orkidesamling lå indskrumpne og kuldslåede. Men Wedderburn selv lå oprømt og snaksom ovenpå og pralede af sin forunderlige oplevelse.

I Avu-observatoriet

Observatoriet i Avu på Borneo står på bjergets top. Mod nord rejser sig det gamle krater, sort om aftenen imod himlens bundløse blå. Fra den lille runde bygning med dens kuppel, der ligner en paddehat, sænker skrænterne sig stejlt ned i tropeskovens uigennemtrængelige dybder nedenunder. Det lille hus, hvori observatøren og hans medhjælper bor, ligger godt og vel halvhundrede meter fra observatoriet, og endnu længere borte ligger de hytter, hvor deres indfødte tjenere bor.

Thaddy, observatøren, lå syg af en let feber. Hans assistent, Woodhouse holdt et øjebliks pause i tavs betragtning af tropenatten, før han begyndte sin ensomme nattevagt.

Aftenen var meget stille. Nu og da lød der stemmer og latter fra de indfødtes hytter, eller skriget af et eller andet mærkeligt dyr hørtes dybt inde fra urskovens løndom. Natlige insekter tonede spøgelsesagtigt frem af mørket og flagrede rundt om hans lys. Måske tænkte han på alle de endnu uopdagede muligheder, der lå i det sorte vildnis neden under ham; thi for naturforskeren er Borneos urskove endnu et vidunderland, fuldt af mærkelige gåder og halve gisninger. Woodhouse bar en lille lygte i hånden, og dens gule glød stod i levende modsætning til den uendelige række farver mellem lavendelblåt og kulsort, hvori landskabet fortonede sig. Hans hænder og ansigt var indsmurt med salve imod moskitoernes angreb.

Selv i vore dage kræver himmelfotografering, når arbejdet gøres i en rent midlertidig bygning og kun med anvendelse af de mest primitive apparater i forening med teleskopet, stadig en ret betydelig anspændelse, en tvungen og krampagtigt

fastholdt iagttagelse. Han sukkede ved tanken om de legemlige anstrengelser, han havde for sig, strakte sig og gik ind i observatoriet.

Læseren er sandsynligvis fortrolig med indretningen af et almindeligt astronomisk observatorium. Bygningen er som regel cylindrisk af form med et meget let, halvkugleformet tag til at dreje indvendig fra. Teleskopet bæres af en stenpille i midten, og et urværk går nøjagtigt efter jordens omdrejning og gør det muligt, at en én gang fundet stjerne stadig kan iagttages. Desforuden er der omkring støttepunktet et indviklet system af hjul og skruer, hvormed astronomen indstiller apparatet. Så er der naturligvis en spalte i det bevægelige tag, som følger teleskopet linse under dets himmeliagttagelse. Observatøren sidder eller ligger på et skrånende træstillads, som han kan rulle rundt med i observatoriet, alt eftersom teleskopets stilling kræver det. Indenfor er det rådeligt at have så mørke ting som muligt, for at de iagttagne stjerners funklende glans kan forøges.

Lygten blafrede, da Woodhouse trådte ind i sin kredsrunde hule, og det almindelige mørke flygtede bort i sorte skygger bag den uhyre maskine, hvorfra det straks efter syntes at krybe tilbage igen over hele stedet, efterhånden som lyset tog af. Kuppelspalten var et dybt gennemsigtigt blå, hvori seks stjerner skinnede med tropisk glans, og deres lys lå som et blegt glimt langs kikkertens sorte rør. Woodhouse forandrede taget, gik så til teleskopet og drejede først det ene og så det andet hjul, hvorved den store cylinder langsomt svingede om i en ny stilling. Derpå stirrede han igennem "søgeren", det lille biteleskop, bevægede taget lidt mere, rettede endnu et par

gange på stillingen og satte urværket i gang. Han tog sin trøje af, for natten var meget varm, og skød den umagelige stol på plads, som han var bundet til de følgende fire timer. Med et suk fandt han sig i sin skæbne og begyndte sin udforsken af verdensrummets løndomme.

Der var fra nu af ikke en lyd i observatoriet, og lygten syntes stadig at lyse svagere og svagere. Udefra kom nu og da skriget af et eller andet dyr, der var opskræmt eller i vånde eller kaldte på sin mage, samt afbrudte lyde fra malaj- og dyak-tjenerne. Pludselig begyndte en af mændene en løjerlig messende sang, som de andre af og til stemte i. Derefter lod det til, at de var gået til ro, for der kom ikke flere lyde fra den kant, og den hviskende stilhed blev dybere og dybere.

Urværket tikkede stadig. En moskitos skingre summen afsøgte rummet og blev endnu mere skingrende af harme over Woodhouses salve. Så gik lygten ud, og hele observatoriet blev sort.

Woodhouse skiftede stilling, så snart teleskopets langsomme bevægelse havde gjort det umageligt for ham.

Han var ved at iagttage en lille gruppe stjerner i Mælkevejen, i den ene af hvilke hans foresatte havde set eller bildt sig ind at se en mærkelig farveforandring. Det var ikke en del af det regelmæssige arbejde, observatoriet var indrettet med henblik på; måske var det grunden til, at Woodhouse var så dybt interesseret. Han måtte have glemt alt jordisk. Al hans opmærksomhed var koncentreret på teleskopfeltets store blå cirkel, en cirkel, det syntes oversået med en talløs mængde stjerner, alle lysende mod den mørke grund. Mens han iagttog, syntes han selv at blive ulegemlig, som om også han flød ud i

rummets æter. Uendelig fjern var den svage, røde plet, han holdt øje med.

Pludselig slettedes stjernerne ud. Et pust af mørke gik over dem, og så var de synlige igen.

"Det var løjerligt," sagde Woodhouse. "Det må have været en fugl."

Det samme hændte på ny, og straks efter rystede det store kikkertrør, som om det var blevet ramt af noget. Derefter genlød observatoriets kuppel af en række buldrende stød. Stjernerne syntes at blive fejet til side, mens teleskopet, der ikke havde været gjort fast, svingede rundt og bort fra spalten i taget.

"Død og pine!" råbte Woodhouse. "Hvad er dette her?"

En eller anden uhyre, ubestemmelig sort skikkelse, med en basken som af en vinge, syntes at slå om sig oppe i tagets åbning. Et øjeblik efter var spalten klar igen, og Mælkevejens lysende dis skinnede varm og klar.

Det indre af taget var fuldstændig mørkt, og kun en skrabende lyd angav stedet, hvor omtrent den ukendte skabning kunne være.

Woodhouse var klatret fra sin stol op i stående stilling. Han var kommet til at skælve voldsomt og til at svede på grund af den mærkelige og pludselige hændelse. Var tingen, hvad det nu end kunne være, mon indenfor eller udenfor? Den var stor, hvad den så end ellers var. Der var noget, som skød tværs hen over loftssprækken, og teleskopet svajede. Han fo'r heftigt op og holdt armene i vejret. Det var altså inde i observatoriet hos ham. Det klyngede sig sandsynligvis til taget. Hvad djævelen var det? Mon det kunne se ham?

Han stod måske et helt minut i en ganske målløs forfatning. Dyret, hvad det nu var for et dyr, kradsede på det indre af kuplen, og så var der noget, der næsten daskede ham ind i ansigtet, og han så et kortvarigt stjerneglimt på en hud, der var olieblank som læder. Hans vandflaske blev stødt ned fra hans lille bord med et klask.

Følelsen af, at en eller anden mærkelig fugleskabning svævede nogle få alen fra hans ansigt i mørket, var ubeskriveligt ubehagelig for Woodhouse. Da han på ny fik denne tanke, sluttede han, at det måtte være en eller anden natfugl eller stor flagermus. Hvad det end skulle koste, ville han se, hvad det var. Han tog en tændstik op af lommen og forsøgte at stryge den af mod teleskopstolen. Der kom en rygende stribe fosforlys, tændstikken blafrede et øjeblik, og han så en uhyre vinge, der fejede hen imod ham, et glimt af gråbrunt loddent skind, og så blev han ramt i ansigtet, og tændstikken blev slået ud af hans hånd. Slaget var rettet mod hans tinding, og en klo rev hen ad kinden til hans hage. Han vaklede og faldt, og han hørte den slukkede lygte blive smadret. Et nyt slag påfulgte, mens han faldt. Han blev halvvejs bedøvet, han følte sit eget varme blod strømme ud over sit ansigt. Instinktivt følte han, at der var blevet slået efter hans øjne, han lagde sig forover på sit ansigt for at beskytte dem og forsøgte at kravle i ly under teleskopet.

Han blev ramt igen i ryggen, og han hørte sin trøje blive flænget, og så fandt det ukendte væsen op til taget i observatoriet. Han klemte sig så tæt, som han kunne, ind mellem træstolen og instrumentets linse og drejede sit legeme rundt, så at hovedsagelig kun hans fødder var udsatte. Med dem kunne han i det mindste sparke. Det hele var stadig en

gåde for ham. Det mærkelige dyr baskede omkring i mørket og klyngede sig pludselig til teleskopet, fik det til at svaje og hjulværket til at rasle. Engang daskede det tæt op ad ham, og han sparkede rasende fra sig og følte et blødt legeme ved sine fødder. Han var frygtelig skræmt nu. Det måtte være noget tungt, siden det sådan kunne få teleskopet til at svinge. Han så i et nu omridset af et hoved, sort imod stjernelyset, med skarptspidsede øren og en kam imellem dem. Det forekom ham at være lige så stort som en bulbiders. Så begyndte han at skråle om hjælp, så højt han kunne.

Nu faldt utysket over ham igen. Derved kom hans hånd til at røre ved noget på gulvet, han sparkede bagud, og i næste øjeblik var hans ankel grebet og fastholdt af en rad skarpe tænder. Han hylede igen og forsøgte at befri sit ben ved at sparke med det andet. Så lykkedes det ham at få fat på den knuste vandkaraffel, han greb den og kæmpede sig op i en siddende stilling, følte i mørket nedad mod sin fod og fik tag i et fløjlsblødt øre, der lignede øret af en vældig kat. Han havde grebet vandkaraflen ved halsen og huggede den nu med et skælvende brag imod hovedet af det mærkelige dyr. Han gentog slaget, hvorefter han stak og hakkede med flaskens skårede ende i ud i mørket, hvor han formodede, ansigtet kunne være.

De små tænder slap deres greb, og med ét fik Woodhouse sit ben fri og sparkede hårdt. Han havde en kvalmende fornemmelse af skind og ben, der kvastes under hans støvle. Så kom der et sønderflængende bid i hans arm, og han slog løs over det formentlige ansigt og ramte i noget klamt pels.

Der fulgte en pause; så hørte han kradsen af kløer og lyden af et tungt legeme, der slæbte sig hen over observatoriets gulv. Så

opstod der igen stilhed, kun afbrudt af hans eget gispende åndedrag og en ligesom slikkende lyd. Alt var sort undtagen parallellogrammet og den blå himmelspalte med det funklende stjernestøv, mod hvilket teleskopet nu ragede op med sin vældige silhuet. Han ventede, som det forekom ham, en uendelig tid.

Kom uhyret igen? Han følte i sin bukselomme efter nogle tændstikker og fandt en eneste. Han prøvede på at stryge den af, men gulvet var vådt, den spruttede og gik ud. Han bandede. Han kunne ikke se, i hvilken retning døren var. I sin kamp havde han helt mistet fatningen. Det mærkelige dyr var blevet opskræmt ved støjen af tændstikken og begyndte at bevæge sig på ny. "Vent lidt!" råbte Woodhouse i et opblussende glimt af kådhed, men dyret kom ikke igen. Han måtte have såret det, antog han, med den skårede flaske. Han følte en dump smerte i sin ankel. Sandsynligvis blødte han dér. Han var uvis om, hvorvidt den kunne bære ham, i fald han forsøgte at rejse sig. Natten udenfor var meget stille. Der var hverken lyd eller bevægelse. De søvndrukne tåber derude havde ikke hørt vingerne baske mod kuplen, ejheller hans råb om hjælp. Det var kun spildt ulejlighed at råbe. Uhyret slog med vingerne og skræmte ham i dækstilling. Han stødte med albuen mod stolen og væltede den med et brag. Han bandede både over det og over mørket.

Pludselig syntes den aflange plet stjerneskin at svaje frem og tilbage. Var han i færd med at besvime? Det kunne aldrig gå an at besvime. Han knyttede sine hænder og bed tænderne sammen for at holde sig oppe. Hvor var døren blevet af? Det faldt ham ind, at han måtte kunne klare begreberne ved de

stjerner, der var synlige gennem himmelspalten. Den plet stjerner, han så, var i Sagittarius og sydøstlig; døren var i nord, eller var det nord til vest? Han prøvede at tænke. Kunne han blot få døren op, var et tilbagetog muligt. Måske var uhyret såret. Opsættelse ville være tåbelig.

"Hør nu!" sagde han, "hvis ikke du kommer til mig, kommer jeg til dig!"

Nu begyndte uhyret at klatre til vejrs op ad observatoriets sidevæg, og han så dets sorte omrids gradvis udslette loftsspalten. Var det ved at trække sig tilbage? Han glemte at tænke på døren og iagttog, hvorledes kuplen forskubbede sig og knagede. Af en eller anden grund var han for øjeblikket ikke særlig bange eller opskræmt. Han havde en underlig aftagende fornemmelse. Den skarpt afgrænsede lysplet, den sorte masse bevægede sig hen over, syntes at blive mindre og mindre. Det var mærkeligt. Han begyndte at føle en stærk tørst, og alligevel følte han ingen trang til at få noget at drikke. Han følte sig, som om han gled ned igennem et langt skorstensrør.

Han havde en brændende fornemmelse i struben, og så opdagede han, at det var højlys dag, og at en af dyak-tjenerne så på ham med et underligt udtryk. Så var der spidsen af Thaddys ansigt vendt op og ned. En løjerlig fyr, Thaddy, at gå sådan omkring. Et øjeblik efter begreb han situationen bedre og forstod, at hans hoved lå på Thaddys knæ, og Thaddy var ved at give ham brændevin. Og derpå så han teleskopets linse med en mængde røde stænk. Han begyndte at erindre.

"De har lavet observatoriet til et rart miskmask," sagde Thaddy.

Dyak-drengen var ved at slå et æg op i brændevin.

Woodhouse tog drikken og rejste sig over ende. Han følte en skarp og stikkende smerte. Hans ankel var forbundet, ligeledes hans arm og den ene side af hans ansigt. Rødplettede glasskår lå rundt omkring på gulvet, teleskopstolen var væltet, og ved den modsatte væg var der en mørk pøl. Døren stod åben, og han så den grå bjergtop mod en skinnende baggrund af blå himmel.

"Uha!" sagde Woodhouse. "Hvem har slagtet kalve her? Sig mig lige besked om det!"

Så kom han til at huske på uhyret og kampen, han havde haft med det.

"Hvad *var* det?" sagde han til Thaddy, "det, jeg sloges med?"

"Det må *De* bedst vide," sagde Thaddy. "Men i hvert fald skal De ikke bryde Deres hoved med det nu. De skal have noget mere at drikke."

Thaddy var imidlertid nysgerrig nok, og det kostede en hård kamp mellem pligt og tilbøjelighed at holde Woodhouse i ro, til han var bragt ordentligt til sengs og havde fået sovet oven på den rigelige dosis kødekstrakt, Thaddy havde ordineret. Siden taltes de ved om det.

"Det lignede," sagde Woodhouse, "en stor flagermus mere end noget andet i verden. Det havde korte, spidse øren og en blød pels, og dets vinger var læderagtige. Dets tænder var små, men djævleblændt skarpe, og dets kæbe kan ikke have været meget stærk, ellers ville det have bidt igennem min ankel."

"Det var ikke langt fra," sagde Thaddy.

"Det forekom mig, at det langede nok så frit ud med sine kløer. Det er omtrent alt, hvad jeg ved. Vor samtale var så at sige indgående og dog ikke fortrolig."

"De indfødte dyaker taler om en kæmpe-colugo, en klang-utang, hvad det nu end kan være. Den angriber ikke ofte mennesket, men jeg antager, De har gjort den nervøs. Man siger, der er en stor colugo og en lille colugo og noget andet, der lyder som kaudervælsk. De flyver alle sammen omkring ved nattetid. Jeg for min del ved, at der er flyvende ræve og flyvende halvaber, men ingen af dem er ret store dyr."

"Der er flere ting mellem himmel og jord," sagde Woodhouse – og Thaddy stønnede over citatet – "især i Borneos urskove, end vi har drømt om i vor filosofi. I det hele taget, hvis Borneos dyreverden har i sinde at udspy flere af sine mærkværdigheder imod mig, vil jeg foretrække, at det sker, når jeg ikke er beskæftiget i observatoriet om natten og alene."

Fugleudstopperen

Her er nogle hemmeligheder vedrørende udstopning af fugle. De blev mig fortalt af en fugleudstopper i et åbenhjertigt øjeblik. Det foregik i tiden mellem den første og den fjerde whisky, hvor en mand ikke længere er forsigtig, men heller ikke fuld. Vi sad sammen i hans hule; det var hans bibliotek, hans daglig- og spisestue – skilt ved et sengeforhæng, så vidt man kunne se, fra det hul af et værelse, hvor han drev sin håndtering.

Han sad i en liggestol, og når han ikke trådte på genstridige kulstumper, havde han sine fødder – som var iført en slags sandaler fremstillet af de hellige relikvier af et par gamle "sutter" – vel af vejen på kamingesimsen, mellem glasøjnene. Og det er sandt, hans bukser, – skønt de ikke har noget at gøre med hans bedrifter – var af et stof, som lignede den mest rædselsfulde gule plaid af den slags, de lavede, da vore fædre gik med bakkenbarter, og der var krinoliner her i landet. Yderligere var hans hår sort, hans ansigt rosenrødt og hans øjne brune og ildfulde; hans jakke bestod hovedsagelig af fedt på fløjlsgrund. Og hans pibe havde et porcelænshoved med et billede af de tre gratier; hans briller sad altid skævt, så at det venstre øje stirrede utildækket på én, lille og gennemtrængende; det højre, som man så gennem glasset, der forstørrede det, var dunkelt og mildt. Han snakkede løs og fortalte:

"Der har aldrig været nogen, som kunne udstoppe sådan som mig, Bellows. Jeg har udstoppet elefanter, og jeg har udstoppet møl, og tingesterne har set meget mere livagtige og bedre ud

bagefter. Og jeg har udstoppet menneskelige væsener – især amatørornitologer. Og en gang udstoppede jeg en neger.

Næ, det er ikke forbudt ved lov. Jeg lavede ham med alle fingre udspilede og brugte ham til knagerække; men en af mine venner, det fæ til Homersby, kom op at toppes med ham en aften sent og spolerede ham. Det var før Deres tid. Det er svært at få skind, ellers ville jeg ha' mig en ny.

Ubehageligt? Det kan jeg ikke indse. Mig forekommer det, at der er meget, som taler for udstopning som en tredje udvej ved siden af begravelse eller ligbrænding. Man kunne beholde alle sine kære hos sig. Nipsfigurer af den slags anbragt rundt omkring i huset ville være lige så godt som så meget andet selskab, og meget billigere. Man kunne lade dem udstyre med urværk, så de kunne gøre forskellige ting.

Selvfølgelig måtte de ferniseres, men derfor behøvede de jo ikke at skinne mere, end så mange mennesker gør af naturen. Se nu bare Manningtrees skaldede hvede ... Man kunne da i alt fald tale til dem uden at blive afbrudt. Selv til tanter. Udstopning har en stor fremtid for sig, vær vis på det. Der er forsteninger ..."

Pludselig blev han tavs.

"Næ, det skal jeg vist hellere la' vær' med at fortælle Dem." Han bakkede eftertænksomt på sin pibe. "Ja tak. Ikke for meget vand."

"Hvad jeg fortæller Dem nu, lader De selvfølgelig ikke gå videre. De ved, jeg har lavet nogle dronter og en gejrfugl? Ikke? De er åbenbart kun amatør på fugleudstopningens område. Men halvdelen af de gejrfugle, der findes i verden, min go'e, er ungefær ligeså ægte som den hellige Veronikas lommetørklæde

eller den hellige kjortel i Trier. Vi laver dem af lappedykkerfjer og lignende. Og gejrfugleæg også!"

"Det siger De ikke!"

"Jo, vi laver dem af fint porcelæn. Jeg vil sige Dem, at det kan godt betale sig. De indbringer – ja, et gav 300 £ her forleden dag. Det var nu virkelig ægte, tror jeg, men det kan man naturligvis aldrig være sikker på. Det er meget fint arbejde, og bagefter må man gøre dem støvede, for ingen af dem, som ejer et af de kostbare æg, drister sig nogensinde til at støve det af. Det er det skønne ved forretningen. Selv om de har mistanke til et æg, bryder de sig ikke om at undersøge det alt for nøje. Det er sådan skøre værdisager i alle fald.

De vidste ikke, at udstopning kunne hæve sig til sådanne højder? Den har hævet sig højere endnu, unge mand. Jeg har kappedes med selve naturens skaberhånd. En af de *ægte* gejrfugle" – hans stemme sank til en hvisken – "en af de *ægte* gejrfugle *har jeg lavet*.

Næ. De må studere ornitologi og selv finde ud af, hvad det er for én. Og hvad mere er, et konsortium af handelsmænd har henvendt sig til mig om at forsyne et af de endnu ikke udforskede skær nord for Island med eksemplarer. Måske gør jeg det – en dag. Men jeg har en anden lille ting på stabelen lige for øjeblikket. Har De nogensinde hørt om en *Dinornis*?

Det er en af disseher kæmpefugle, der for nylig uddøde på New Zealand. "Moa" er dens almindelige navn. Se, den har man knogler og ben af og oven i købet fjer og tørrede stykker skind fra nogle af sumpene. Nu vil jeg – ja, der er såmænd ingen ben i det – *efterlave* en fuldstændig udstoppet moa. Jeg kender en fyr dernede, som vil foregive at have gjort fundet i en slags

antiseptisk mose og sige, at han udstoppede fuglen med det samme, da den truede med at gå i stykker. Fjerene er ejendommelige, men jeg har fundet en ganske vidunderlig måde at gøre dem efter på ved hjælp af svedne stykker strudsfjer. Ja, det er den nye lugt, De lagde mærke til. Man kan kun opdage falskneriet med mikroskop, og man vil næppe bryde sig om at plukke et smukt eksemplar itu af den grund.

På den måde yder jeg, som De ser, mit lille beskedne bidrag til, at videnskaben går frem.

Men alt dette er kun at efterligne naturen. Jeg har gjort mere end det i min tid. Jeg har – overgået den."

Han tog fødderne ned fra kaminhylden og bøjede sig fortroligt over imod mig. "Jeg har *skabt* fugle," sagde han med dæmpet stemme. "*Nye* fugle. Forbedringer. Fugle, som man aldrig har set magen til før."

Han indtog sin forrige stilling under en effektfuld tavshed.

"Beriget universet; det *tør* jeg nok sige. Nogle af de fugle, jeg har lavet, var nye arter af kolibrier, overordentlig nydelige småting; men nogle af dem var bare snurrige. Den snurrigste var vist min *Anomalopteryx Jejuna*. *Jejunus-a-um* – tom – således kaldet fordi der virkelig ikke var noget i den; en fuldstændig tom fugl – bortset fra udstopningen, altså. Gamle Jawers har kalorius nu, og jeg tror, at han er næsten lige så stolt af den, som jeg selv. Det er et mesterstykke, Bellows. Den har al pelikanens tossede klodsethed, al papegøjens højtidelige mangel på værdighed, al flamingoens slanke sælsomhed samtidig med al mandarin-andens fandenivoldske kromatiske konflikt. *Sikken* en fugl! Jeg lavede den af skeletterne af en stork

og en tukan og diverse fjer. Den slags udstopning er en ren og skær fornøjelse, Bellows, for en virkelig kunstner i faget.

Hvordan jeg kom til at lave den? Det var såmænd ganske simpelt, som med alle store opfindelser. Et af disseher unge genier, som skriver videnskabelige notitser for os i bladene, havde fået fat i en tysk pjece om fuglene på New Zealand og oversatte noget af den ved hjælp af et leksikon og den forstand, han havde efter sine forældre, – han må have været ud af en meget stor familie og haft meget små forældre, – og han forvekslede den levende *Apteryx* med den uddøde *Anomalopteryx*; snakkede om en fugl, der var fem fod høj og levede i junglerne på Nordøen; sjælden, sky, eksemplarer ikke til at opdrive og så videre. Jawers, som selv af en samler at være er så uvidende, at det er et sandt mirakel, læste disse avisudgydelser og svor på, at han for enhver pris ville have sådan én. Han bestormede leverandørerne med forespørgsler. Det viser, hvad en mand kan udrette ved at holde ud, – ved sin viljestyrke. Her var en fuglesamler, som svor på, at han ville have et eksemplar af en fugl, som ikke eksisterede, som aldrig havde eksisteret, og som af lutter skam over sin egen gudsbespottelige grimhed antagelig ikke engang ville eksistere, hvis den ellers selv kunne gøre fra eller til. Og han fik den. *Han fik den!*

Har De lidt mere whisky, Bellows?" spurgte fugleudstopperen, der vågnede op fra sine forbigående betragtninger over viljestyrkens og samlermaniens mysterier. Og da der var blevet fyldt op igen, fortsatte han med at fortælle mig, hvordan han lavede en yderst tiltrækkende havfrue sammen, og hvordan en missionær, som ikke kunne samle

tilhørerne for dens skyld, slog den i stykker i Burslem Wakes, fordi det var afguderi eller hvad værre er. Men da samtalen mellem alle deltagerne i denne affære: skaber, mislykket forsvarer og ødelægger var helt og holdent uskikket til offentliggørelse, må denne muntre tildragelse stadig forblive utrykt.

Den læser, som ikke kender noget til samleres uransagelige veje, kan muligvis være tilbøjelig til at stille sig tvivlende overfor min fugleudstopper; men hvad angår gejrfugleæg og uægte udstoppede fugle, så ser jeg, at han finder bekræftelse hos fremragende ornitologiske forfattere. Og notitsen om den New-Zealandske fugl har virkelig stået i et morgenblad af uplettet ry, for fugleudstopperen har et eksemplar og har vist mig det.

En strudsehandel

"Når vi nu taler om prisen på fugle, så har jeg engang set en struds, som kostede tre hundrede pund," sagde konservatoren, der fortabte sig i sine erindringer fra sin ungdoms rejser. "Tre hundrede pund!"

Han så på mig over randen af sine briller. "Jeg har også set en anden, som man pure nægtede at sælge for fire hundrede."

"Og nej," vedblev han, "der var ikke noget fantastisk med i spillet. Det var ganske almindelige strudse. Lidt affalmede i farven – det var en følge af dårligt foder. Og det var heller ikke fordi det skortede på tilgang af varen. Man skulle vel tro, at fem strudse ombord på en ostindiefarer måtte være nok. Men sagen var, at en af dem havde slugt en diamant.

Manden, den havde fået den fra, var sir Mohini Padishah, en forbandet spradebasse, ja ligefrem en Piccadilly-dandy lige op til halsen, og over den et grimt, sort hoved og en sjusket turban, hvori den omtalte diamant sad. Det urolige dyr hakkede pludselig ud efter den, og fik tag i den, og da fyren hidsede sig op, indså den, hvad den havde gjort og skyndte sig hen og blandede sig med de andre strudse for at kunne forblive inkognito. Det hele tog mindre end et minut. Jeg var mellem dem, der kom først til, og da var den hedning allerede ved at opregne alle sine guder, mens to sømænd og fyren, der havde opsynet med fuglene var ved at omkomme af latter. Det er egentlig en underlig måde at miste en diamant på, når man sådan tænker nærmere over det. Dyrepasseren havde ikke været der, lige da det skete, så han vidste ikke, hvilken af fuglene det var. Ganske og aldeles borte, som De ser. Jeg var nu slet ikke så

ked af det. Den fyr havde pralet med sin satans diamant, lige siden han kom ombord.

Sådan en historie er ude over hele skibet i løbet af to minutter. Alle talte om det. Padishah gik under dæk for at skjule sine følelser. Ved middagen – som han indtog ved et særligt bord sammen med to andre hinduer – spøgte kaptajnen med ham om sagen, og han blev meget vred. Han vendte sig om og råbte mig lige ind i øret. Han ville ikke købe fuglene, han ville bare have sin diamant tilbage. Han krævede sin ret som britisk borger. Hans diamant skulle findes. Så meget var han sikker på. Han ville henvende sig til Overhuset. Den mand, der passede fuglene, var en af den slags idioter, som var ude af stand til at fatte noget som helst. Han afslog ethvert forslag om at påvirke dyrenes fordøjelse med medicin eller den slags. Hans instruks lød på at fodre dem på den og den måde, og behandle dem sådan og sådan. Padishah havde foreslået en udpumpning – men det er umuligt at få anbragt den slags udstyr på en fugl, indser De nok. Denne Padishah slog om sig med lovparagraffer, sådan som de fleste af disse fordømte bengaler har for vane, og forlangte fuglene holdt tilbage og alt sådan noget. Men en gammel herre, som sagde, at hans søn var advokat i London, argumenterede for, at alt hvad en fugl nedsvælgede blev *ipso facto* til en del af samme, og at Padishahs eneste mulighed lå i at anlægge en erstatningssag, og selv da ville det sikkert være muligt at påberåbe sig uagtsomhed som formildende omstændighed. Han havde ingen rettigheder over en struds, som ikke tilhørte ham. Dette ærgrede Padishah voldsomt, så meget mere som de fleste blandt os talte for, at det var den klogeste udlægning af sagen. Der var ingen lovtrækker ombord

på damperen, som kunne afgøre sagen, så vi udtalte os alle sammen ret impulsivt. Endelig, da vi havde passeret Aden, lod det til, at han havde givet op overfor den almindelige mening, og han gik hen og gav dyrepasseren et tilbud på alle fem strudse.

Næste morgen var der en køn opstandelse ved morgenbordet. Manden havde ikke ret til at handle med fuglene, og intet på jorden kunne formå ham til at sælge dem; men åbenbart havde han fortalt Padishah, at han allerede havde fået et tilbud fra en eurasier ved navn Potter, og som følge deraf anklagede Padishah Potter overfor os andre. Men jeg tror, de fleste af os mente, at det var rask gjort af Potter, og jeg ved, at da Potter fortalte, at han havde telegraferet fra Aden til London for at få lov til at købe fuglene, og ville få svar i Suez, så bandede jeg mig selv ret så indædt over, at jeg havde ladet sådan en chance gå mig af hænde.

I Suez lod Padishah sine tårer få frit løb – rigtige, våde tårer – da Potter blev ejer af fuglene, og han tilbød Potter to hundrede og halvtreds kontant, hvilket var mere en to hundrede procent over, hvad Potter havde givet. Potter sagde, at han ville lade sig hænge, før han skilte sig af med så meget som en fjer – at han havde tænkt sig at slagte dem, en ad gangen, indtil han fandt diamanten; men senere, da han havde overlagt sagen med sig selv, blev han svagere. Han var noget af en spillefugl, denne Potter, og denne slags spil var lige efter hans hoved. I hvert fald tilbød han, for morskabs skyld, at sælge strudsene på auktion, med startpris 80 pund stykket. Men én af dem, sagde han, ville han beholde selv, for spillets skyld.

De må nu vide, at denne hersens diamant var en hel del værd. En lille jøde, en diamanthandler, som var med ombord, havde vurderet den til tre-fire tusind, engang Padishah havde vist ham den – og denne idé med at spille på strudsene tog fart. Nu var det sådan, at jeg havde underholdt mig lidt med dyrepasseren om forskellige ting, og ganske tilfældigt havde han fortalt mig, at den ene af fuglene havde det skidt – den havde vistnok ondt i maven, mente han. Den havde en helt hvid fjer i halen, som jeg kunne kende den på, og da auktionen på ham begyndte, så bød jeg over Padishahs 85 med 90. Jeg tror nok, jeg virkede lidt for sikker og hidsig i mine bud, og at nogle af de øvrige havde regnet ud, at jeg kendte til hemmeligheden. Og Padishah gav sig til at byde på netop den fugl som en sand galning. Det endte med, at jøden – diamanthandleren – fik den for 175 pund, og at Padishah bød 180, lige i det øjeblik, da hammeren var faldet – sådan forklarede Potter i hvert fald. Men sikkert er det, at jøden fik den og omgående lod sig bringe en bøsse og skød den på stedet. Potter gjorde et farligt vrøvl over sagen, idet han hævdede, det ville skade salget af resten, og Padishah opførte sig selvfølgelig som en idiot, men alle var meget ophidsede. Jeg kan sige, at jeg var ikke så lidt fornøjet, da dissektionen var forbi og ingen diamant havde vist sig – slet ikke så lidt fornøjet. Jeg havde selv budt hundrede og fyrre for den fugl.

Den lille jøde lignede så mange andre af sin race – han gjorde ikke mange ophævelser over en smule modgang; men Potter ville ikke fortsætte auktionen, før der var enighed om, at den erhvervede ejendom ikke skulle udleveres, før alle dyrene var solgt. Den lille jøde påstod, at hans tilfælde var en undtagelse,

og eftersom diskussionen endte uafgjort, blev sagen opsat til dagen efter. Vi havde selvfølgelig et livligt middagsbord den aften, kan jeg godt sige Dem, men til sidst fik Potter sin vilje sat igennem, da det var klart, at det ville være mest fordelagtigt for ham at få alle dyrene solgt, og vi var ham alle tak skyldige for hans sportslige indstilling. Og den gamle herre, hvis søn var lovtrækker, sagde, at han havde overtænkt sagen, og at han var meget i tvivl om, hvorvidt diamanten ikke skulle afleveres til ejeren, hvis en struds blev åbnet og stenen fundet. Jeg kan huske, at jeg mente, at dette tilfælde måtte henhøre under lovgivningen om skattefund – hvad der i virkeligheden også måtte være det rigtige. Der opstod en livlig debat, som vi afgjorde derhen, at det ganske sikkert ville være dumt at slå fuglene ihjel ombord. Sidenhen udbredte den gamle herre sig i juridiske finurligheder og søgte at bevise, at auktionen var en slags lotterispil og dermed ulovlig, og appellerede til kaptajnen; men Potter sagde, at han solgte strudsene som strudse og ikke andet. Han var ikke i stand til at sælge nogen diamanter, sagde han, og fremhævede ikke dette som nogen anprisning. De tre fugle, han udbød til salg, indeholdt *ikke* nogen diamant, hvis han ellers havde ret i, hvad han troede. Diamanten befandt sig inden i den struds, han beholdt – det håbede han i hvert fald.

Priserne gik i hvert tilfælde højere den følgende dag. Det faktum, at der nu kun var fire muligheder i stedet for fem, forårsagede naturligvis en stigning i prisen. De satans fugle gik i gennemsnit for 225, og sært nok sikrede Padishah sig ikke nogen af dem – ikke en eneste. Han gjorde mange ophævelser, og i stedet for at byde, talte han om at beslaglægge fuglene. Og for resten var Potter lidt ondskabsfuld overfor ham. En

stilfærdig lille officer fik den ene fugl, og den lille jøde den anden, og den tredje blev købt af skibets maskinister i fællesskab. Og så blev Potter pludselig ked af, at han havde solgt dem og sagde, at han havde smidt tusind pund i havet, og at han sikkert ville trække en nitte, og at han alle dage havde været en tosse, men da jeg senere gik hen til ham for at sludre og måske også i håb om, at han ville lade sin sidste chance gå sig af hænde, opdagede jeg, at han allerede havde solgt den fugl, han havde reserveret til sig selv, til en politisk herre ombord, en ung mand, som i sin ferie havde studeret hinduistisk moral og samfundsspørgsmål. Denne sidste fugl var den trehundrede punds fugl, jeg omtalte i begyndelsen. Nå, men man landsatte altså de tre af de pokkers dyr i Brindisi – skønt dem gamle herre sagde, at det var et brud på toldbestemmelserne – og Potter og Padishah gik også i land. Hinduen så ud som om han var halvt sindssyg, da han så sin diamant – så at sige – forsvinde i forskellige retninger. Han blev ved at sige, at han vil skaffe sig en retskendelse – dette blev ved at spøge i hans hjerne – og gav sin adresse til de herrer, som havde købt fuglene, for at de kunne tilsende ham hans diamant. Ingen af dem var interesserede i hans adresse, og ingen af dem ville give ham sin. Der var et herligt skænderi, vil jeg sige Dem, der på togperronen. Hver af dem tog med forskellige tog. Jeg var med indtil Southhampton, og der så jeg den sidste af fuglene – det var den, som maskinisterne havde købt – som stod i en slags netbur og var en så knoklet og mærkelig indfatning til en kostbar diamant, man kunne tænke sig – *hvis* den altså var indfatningen til en diamant.

Hvordan det endte? Nå ja – netop sådan. Måske. Ja, der findes endnu en ting, som kan belyse spørgsmålet. En uge eller så efter at vi var kommet i land kom jeg ned ad Regent Street i et forretningsanliggende, og hvem fik jeg øje på der andre end Padishah og Potter arm i arm og i et overdådigt godt humør. Når man nu tænker over det –

Ja. *Jeg* har tænkt det. Men ser De, diamanten var uden tvivl ægte. Og Padishah var en fornem hindu. Jeg har tit og ofte set hans navn i aviserne. Tit og ofte. Men om nu fuglen virkelig slugte diamanten – ja, det er jo en sag for sig, som De så rigtigt har bemærket.

Manden i vinduet

Efter at benene var lagt i gips, blev Bailey båret ind i arbejdsværelset og anbragt på en sofa foran et åbent vindue. Dér lå han så – indtil hofterne et levende, feberskælvende menneske og derfra og nedefter en tvedelt mumie, indviklet i hvide lærredsstrimler. Han forsøgte at læse, forsøgte endog at skrive lidt, men for det meste stirrede han blot ud ad vinduet.

Han havde straks i begyndelsen følt dette vindue som en stor behagelighed, men nu takkede han ligefrem Gud for det flere gange om dagen. I værelset herskede en grålig dæmring, og når en solstråle berørte møblerne, så man, hvor forfaldne de var. Hans medicin og glasset med læskedrikken stod på det lille bord, som var fyldt med afribbede druestilke, cigaraske og gamle aviser. Derude lå verden gennemstrømmet af lys, toppen af en akacie kikkede ind gennem vinduet, og nedenunder var udsynet begrænset af et balkongelænder af udhamret jern. I forgrunden flimrede sølvskæret fra floden, som aldrig var rolig og aldrig kedelig. Bagved strakte sig rørkrattet langs bredden, så fulgte engdragenes brede linjer kantet med en ramme af mørke træer mod horisonten. Yderst ude, hvor floden krummede sig i det fjerne, endte billedet i en gruppe af popler omkring omkring et firkantet kirketårn, der rakte ind i himlen.

På floden skete der noget hele dagen igennem. En lang række af både, ladet med kalk eller øltønder, sneglede sig i retning af London, en stor damper udspyede tunge, sorte røgskyer og satte hele floden i oprør med sine langtrullende bølger. Så kom en elektrisk barkasse brasende eller et skib fyldt med turister, en ensom robåd eller en slank kano fra en eller anden roklub.

Floden var måske roligst om morgenen eller sent om aftenen. Én månelys nat kom mennesker syngende langs med bredden, der var én, som spillede citer – det klang overordentlig smukt, når tonerne blev vejret bort over vandet.

Da der var gået nogle dage, begyndte Bailey at mærke sig enkelte af fartøjerne. I løbet af en uge kendte han mindst et halvt dusin af dem ud og ind. Barkassen *Luzon*, der tilhørte Fitzgibbons, som boede to miles borte, sejlede frem og tilbage, pragtfuldt overmalet med indigo og gult, og med to orientalske tjenestefolk om bord. Og en dag blev til Baileys store glæde husbåden *Den røde Kejser* liggende lige uden for hans vindue, og han iagttog, hvorledes man i største ugenerthed spiste morgenmad på dækket. En eftermiddag kom kaptajnen på en chalup, der ganske langsomt gled forbi, i skænderi med sin kone, netop da de dukkede op foran vinduet, og før han forsvandt til højre for karmen, var han allerede gået til håndgribeligheder.

Bailey så på alle disse begivenheder, som om de udspilledes for hans personlige fornøjelse, for at fordrive tiden for ham, og han fulgte dem med febrilsk interesse, som var han tilskuer til et spændende skuespil. Mrs. Green, der med lange mellemrum kom ind med hans måltider, kunne gribe ham i at klappe i hænderne eller udstøde dæmpede råb af "Da capo!" Men flodens skuespillere havde andre opgaver, og hans tilråb forblev ubesvarede.

"Jeg havde aldrig tænkt, at jeg nogen sinde skulle komme til at interessere mig i den grad for ting, der ikke vedkommer mig," sagde Bailey til Wilderspin, som plejede at komme ind for at trøste patienten på sin nervøse, venlige måde. "Jeg har altid

betragtet glæden ved uvirksom iagttagelse som et særligt kendetegn for små børn og gamle jomfruer, men det afhænger åbenbart alt sammen af omstændighederne. Jeg er i øjeblikket ikke i stand til at arbejde og må lade tingene klare sig, som de bedst kan. Der er ingen grund til at beklage sig eller kæmpe imod. Derfor ligger jeg her og glæder mig over floden og dens begivenheder, som en baby glæder sig over sin rangle."

"Somme tider," fortsatte han, "bliver det lidt kedeligt – men ikke ofte. Jeg forsikrer dig, Wilderspin, jeg ville give, hvad det skulle være, for en eneste ulykke derude ... hoveder, som svømmede rundt i vandet – en damper, der ilede til hjælp – en fyr, der blev fisket op med en bådshage ... Se, der sejler Fitzgibbons' barkasse forbi – han har fået sig en ny bådshage ... den mindste af negrene om bord er stadig nedtrykt. Jeg tror ikke, han er rask, Wilderspin. I de sidste to-tre dage har han siddet så underlig skummel og ubevægelig og stirret ud over vandet. Det er ikke sundt for ham, Wilderspin, sådan uafbrudt at stirre ned i kølvandet."

De så den lille damper krydse over den solbeskinnede del af floden, blive skjult et øjeblik af akacien, og derpå glide uden for synsvidde bag den mørke vinduesramme.

"Jeg har fået et vidunderligt blik for detaljer," sagde Bailey. "Jeg opdagede den nye bådshage straks. Den anden neger er forresten en morsom lille fyr. Han plejede ikke at svinge sådan med den gamle bådshage."

"Er det ikke malajer, de to?" spurgte Wilderspin.

"Jeg ved det ikke – jeg tror, man kalder alle disse mørkhudede matroser *lascarer*."

Så begyndte han at underholde Wilderspin med, hvad han kendte af privatlivet på husbåden *Den røde Kejser*. "Det er sjovt," sagde han, "hvordan alle disse mennesker der om bord synes at komme fra alle verdenshjørner – fra Oxford og Windsor, fra Asien og Afrika – og sådan passere forbi mit vindue blot for at underholde mig. I forgårs kom en mand flydende ud af intetheden, fangede en smuk krabbe, tabte den ene åre og fik fat i den igen, og så forsvandt han. Måske kommer han aldrig ind i mit liv nogensinde igen. Og efter alt, hvad jeg kan vide, så har han vel levet og haft sin små besværligheder i måske tredive eller fyrre år her på Jorden, alene for at opføre sig tåbeligt her lige ud for mit vindue. En forunderlig ting, Wilderspin, når man sådan tænker over det."

"Ja," sagde Wilderspin, "*det* er det."

En eller to dage senere oplevede Bailey en herlig morgen. Hen mod slutningen blev hele affæren næsten lige så spændende, som en vinduesudstilling på nogen måde kunne. Men lad os begynde med begyndelsen.

Bailey var ganske alene i huset, hans husholderske var gået til byen, som lå tre miles borte, for at betale nogle regninger, og pigen havde fri. Morgenen begyndte yderst kedeligt. En kano kom forbi ved halv-ti-tiden, og lidt efter en bådfuld mænd på udflugt. Men det var kun optakten. Ved ti-tiden skete der noget virkelig interessant.

Han så pludselig noget hvidt dukke op yderst ude i flodens krumning, der hvor poplerne stod.

"Et lommetørklæde," sagde Bailey, da han opdagede det. "Nej, det er for stort. Et flag måske."

Men det var ikke et flag, for det sprang omkring.

"En mand i hvide klæder, han løber hurtigt, og han kommer denne vej," sagde Bailey. "Sikket held! Men hans tøj hænger noget løst."

Så skete der noget ganske enestående. Et lille rødt glimt flammede op mellem de mørke stammer langt borte, en bleggrå røgsky bølgede op og forsvandt i østlig retning. Den hvidklædte mand sprang højt i vejret og løb videre. Nu nåede man ekkoet af skuddet frem.

"Død og pine," sagde Bailey til sig selv, "det ser ud, som om der bliver skudt efter ham."

Han rettede sig op og stirrede anspændt ud ad vinduet. Skikkelsen kom løbende ad den smalle sti gennem kornmarken.

"Det er en af disse negre fra Fitzgibbons' skib, eller jeg vil lade mig hænge," sagde Bailey. "Gud ved, hvorfor han hele tiden svinger med armen."

Så dukkede tre andre skikkelser op i ubestemte omrids imod træernes mørke baggrund.

Pludselig kom en mand på den modsatte bred gående ind i billedet. Han havde sort skæg, var klædt i en uldjakke, bar et rødt bælte og en stor grå filthat. Han gik meget foroverbøjet og svingede med armene foran sig. Bag ham kunne man se græsset, der blev slået ned af det reb, han slæbte en båd frem med. Han så ufravendt på den hvide skikkelse, der løb gennem kornmarken. Pludselig stod han stille. Så så Bailey, hvordan han med en besynderlig bevægelse begyndte at trække rebet ind. Man kunne høre stemmer over vandet fra den stadig usynlige båd.

"Hvad er der i vejen, Hagshot?" spurgte en eller anden.

Manden med det røde bælte råbte noget, som Bailey ikke kunne opfatte, og vedblev at trække tovet ind, mens han blev ved at se over skulderen efter den hvide skikkelse, der stadig kom nærmere. Så gik han ned til bredden, og rebet lavede en skilning mellem sivene og slog i vandet, hver gang han trak det ind.

Og så kom båden endelig til syne. En høj, lyshåret mand stod op i den og prøvede at komme til at se op over flodbredden. Båden stødte uventet på noget mellem sivene, og den høje, lyshårede mand forsvandt pludselig; han var åbenbart faldet bagover ned i den usynlige del af båden. Der lød en banden, og nogen lo. Hagshot lo ikke, men klavrede hurtigt ned i båden og stødte fra. Så forsvandt båden ud af Baileys synsvidde.

Men man kunne stadig høre den. Melodiske stemmer antydede, at dens passagerer havde travlt med at fortælle hinanden, hvad de skulle gøre.

Den løbende skikkelse nærmede sig flodbredden. Bailey så nu tydeligt, at det var en af Fitzgibbons' malajer, og begyndte at fatte, hvad den krumme tingest, manden havde i hånden kunne være. Tre andre mænd fulgte i hælene på hinanden gennem kornmarken, og den første havde noget, som vist var et gevær, i hånden. De var måske 200 yards eller mere fra malajen.

"Ved Gud, det er en jagt på et menneske," sagde Bailey.

Malajen stoppede op et øjeblik og tog mål af den højre bred. Så bøjede han af fra stien, banede sig vej gennem kornmarken og forsvandt. De tre forfølgere fulgte ham, man så endnu en stund deres hoveder og gestikulerende arme over det høje korn, så forsvandt også de ud af Baileys synskreds.

Bailey forglemte sig i den grad, at han bandede højt.

"Nu begyndte det netop at blive interessant," brummede han.

Straks efter lød der som et skærende skrig af en kvinde. Derefter flere råb, et hyl, et dumpt stød imod balkonen, der fik Bailey til at fare sammen, og så lyden af et skud.

"Det er fanden gale mig hårdt for en invalid," sagde Bailey.

Men der skulle komme til at ske mere indenfor hans billedramme. Faktisk en hel del mere. Malajen kom atter til syne, nu løbende op langs flodbredden i retning mod strømmen. Hans gang var mere vaklende og mindre hastig end tidligere. Han truede en eller anden foran sig med den grimt udseende kris, han havde i hånden. Knivsbladet måtte være sløvt, bemærkede Bailey – det skinnede ikke, sådan som nyslebent stål bør.

Så kom den høje, lyshårede mand, svingende med en bådshage, og efter ham yderligere tre mænd i udflugtsdragter, der løb klodset afsted med nogle årer. Manden med den grå hat og det røde bælte var ikke sammen med dem. Efter nogen tid dukkede de tre mænd med geværet op igen, stadig inde i kornmarken, men nu nærmere ved flodbredden. Nu dukkede de frem på stien langs bredden og ilede efter de andre. Den modsatte bred var atter tom og øde.

Sygeværelset blev vanhelliget af flere på hinanden følgende eder.

"Jeg ville give mit liv for at vide, hvordan den historie ender!" sukkede Bailey.

Der hørtes nu utydelige råb i det fjerne. En gang syntes de at komme nærmere, men så forsvandt de igen.

Bailey sad i sine bandager og brummede arrigt. Han brummede endnu, da han opdagede noget sort og rundt

mellem bølgerne.

"Hallo!" sagde han hen for sig.

Han stirrede anspændt ud, og hans skarpe blik opfangede to sorte arme, der gik op og ned i vandet foran den runde tingest. Han var ikke helt sikker i sin sag, da den lille skare forfølgere på ny kom til syne og begyndte at pege ud over vandet. De talte ivrigt sammen. Så lagde manden med geværet an.

"Min salighed, han svømmer over floden!" sagde Bailey.

Malajen så sig om, opdagede geværet og dykkede under. Han kom op igen så nær til bredden, hvor Baileys hus stod, at han et øjeblik blev skjult af balkongelænderet. Da han atter dukkede op, trykkede manden med geværet af. Malajen svømmede videre – Bailey kunne nu tydeligt se det våde hår på hans pande og den krumme kris mellem hans tænder – så blev han igen skjult af balkonen.

Bailey følte det som en utålelig uretfærdighed mod *ham* personligt. Manden var nu for evigt tabt for ham. Hvorfor kunne bæstet ikke have ladet sig tage anstændigt til fange på den anden bred, eller simpelt hen ladet sig skyde i vandet?

"Det her er værre end *Edwin Drood*," sagde Bailey.

På den anden side af floden herskede nu ligeledes fuldstændig tomhed. Alle syv mænd var øjensynlig gået tilbage for at hente båden og forfølge flygtningen over floden. Bailey lyttede og ventede. Alt var stille.

"Det kan da ikke bare sådan være forbi på den måde," sagde Bailey.

Der gik fem minutter – ti minutter. Så kom en slæbebåd med to pramme op ad floden. Mændene om bord på disse så ud som mænd, der ikke ser noget som helst bemærkelsesværdigt på

jorden, vandet eller himlen. Jagten var sikkert fortsat ind i bøgeskoven på den anden side af huset.

"Pokkers også!" sagde Bailey. "En fortsat historie, og denne gang tør man vel ikke engang håbe på at få fortsættelsen. Det er hårdt for en syg mand."

Han hørte skridt på trappen, og da han drejede hovedet, så han, at døren åbnedes. Mrs. Green, husholdersken, gled ind og sank stønnende ned på en stol. Hun var endnu iført overtøj, portemonnæen holdt hun i hånden, og den brune taske hang over hendes arm.

"Å, sikken en re'lighed!" sagde hun og lod for resten Baileys fantasi have frit spillerum.

"Drik lidt whisky og vand, mrs. Green, og fortæl mig om det," sagde Bailey.

Efter et par små slurke syntes damen at have genvundet evnen til at udtrykke sig.

En af de sorte fyre hos Fitzgibbons var pludselig blevet forrykt og løb rundt og dolkede folk med en stor kniv. Han havde dræbt en stalddreng, såret en mand af betjeningen, og næsten skåret den ene arm af en tilfældigt forbipasserende roer.

"En vild, der er gået amok med en kris," sagde Bailey, "jeg tænkte det nok."

Og han havde skjult sig netop i den skov, som *hun* skulle igennem på hjemvejen fra byen.

"Hvad siger De – løb han efter Dem?" spurgte Bailey med en undertone af fryd i stemmen.

"Nej, *det* er jo netop det forfærdelige," mente mrs. Green. Hun var passeret igennem skoven og *havde ikke haft nogen anelse om, at*

han var der. Først da hun mødte den unge Fitzgibbons i buskadset med sit gevær, havde hun erfaret noget om det. Tilsyneladende var det, der ærgrede mrs. Green mest, at hun ikke havde haft lejlighed til at gennemgå en hel del spændende følelser. Hun var imidlertid fast besluttet på at få så meget som muligt ud af dét, der endnu var tilbage.

"At tænke sig, at han *var* der hele tiden," blev hun ved med at gentage.

Bailey lod hende tålmodigt udgyde sig i henved ti minutter. Men til sidst blev det ham dog for ensformigt.

"Klokken er allerede tyve minutter over et, mrs. Green," sagde han. "Tror De ikke, det er på tide, at De skaffer mig noget at spise?"

Dette spørgsmål bragte øjeblikkelig mrs. Green på benene.

"Å, min Gud," jamrede hun, "tving mig ikke til at forlade dette værelse, før jeg ved, at man har fanget ham! Måske er han flygtet ind i huset her – måske lister han over gangen med sin skrækkelige kniv netop i dette – –"

Hun brød pludselig af og stirrede forbi ham ud ad vinduet. Hendes underkæbe hang slapt ned. Bailey drejede hastigt hovedet.

Et halvt sekund syntes tingene uforandrede. Dér var træet, balkonen, den blinkende flod, det fjerne kirketårn. Så bemærkede han, at akacien svingede en smule til højre, og bladene bevægede sig. Træet blev rystet voldsomt, og man hørte en tung stønnen.

I næste øjeblik kom en brun, behåret hånd til syne, klamrende sig til balkongelænderet, og et sekund efter stirrede malajen gennem jernornamenterne ind på den liggende mand.

Ansigtet var fortrukket til et hæsligt og unaturligt grin, han holdt stadig kniven mellem tænderne. Fra et grimt sår på hans ene kind rislede blodet dråbevis ned. Hans hår var vådt og strittede som horn på hans hoved. Hans legeme var nøgent, kun de våde benklæder klæbede fast til benene.

Baileys første indskydelse var at springe op fra sofaen, men hans ben erindrede ham om, at det var umuligt.

Ved hjælp med balkonen og træet klatrede manden i vejret, indtil han blev synlig for mrs. Green. Med et halvkvalt skrig styrtede hun hen mod døren og rumsterede skælvende ved låsen.

Bailey var hurtig i vendingen og greb en medicinflaske med hver hånd. Han slyngede den ene flaske ud ad vinduet, men den splintredes mod akacien. Tavs og beslutted, med de lysende øjne ufravendt rettet mod Bailey, klatrede malajen over balkonen. Bailey omklamrede endnu den anden flaske med hånden, men hans hjerte sank, da han så først det ene, så det andet ben skræve over gelænderet.

Bailey havde det indtryk, at malajen brugte en fuld time til at få det andet ben svinget over rækværket. Den tid det tog ham at rejse sig op, forekom Bailey uendelig – dage, uger, måske et helt år eller deromkring. Men han havde ingen klar fornemmelse af, at der foregik noget som helst i hans hoved i dette lange tidsrum, med undtagelse af en stille forundring over, hvor komplet umuligt det var ham at kaste den anden flaske.

Pludselig så malajen tilbage over skulderen. Et skud knaldede, han kastede armene i vejret og styrtede ned på sofaen. Mrs. Green opløftede et fortvivlet skrig, som syntes at skulle vare til den yderste dag. Bailey stirrede på det brune

legeme med det knuste skulderblad, som vred sig pinefuldt hen over hans ben og tilsmudsede de hvide bandager. Så vendte han blikket mod den lange kris med de rødlige striber langs æggen, som lå på gulvet, omtrent en tomme fra de skælvende, brune fingre. Og endelig standsede han ved mrs. Green, der klemte sig flad mod døren, stirrede på det mørke legeme og skreg i stødvise udbrud, som om hun ville opvække den døde.

Og *da* blev malajens krop gennemrystet af en sidste, krampagtig anstrengelse.

Han greb kniven, forsøgte at hæve sig i vejret med den venstre hånd – og brød sammen. Han hævede hovedet, stirrede et øjeblik på mrs. Green, fortrak ansigtet og vendte sit blik mod Bailey. Med et klagende smerteudråb lykkedes det den døende at gribe fat i tæpperne og holde sig fast – en sidste, heftig anstrengelse, som forårsagede Baileys ben usigelig smerte, og malajen havde drejet sig sidelæns om mod den mand, der skulle blive hans sidste offer. Da var der noget i Baileys hjerne, som pludselig syntes at rive ham ud af sløvheden, og han knaldede med hele sin kraft den anden flaske mod malajens ansigt. Kris'en faldt tungt til gulvet.

"Ja, det er jo ingen sag med *Deres* ben!" sagde Bailey, da den unge Fitzgibbons og en af hans ledsagere befriede ham for liget.

Den unge Fitzgibbons var meget bleg.

"Det var ikke min hensigt at *dræbe* ham," sagde han.

"Det var måske det bedste," sagde Bailey.

Harringays fristelse

Det er ganske umuligt at sige, om dette virkelig skete. Beretningen om det beror ene og alene på oplysninger fra R. M. Harringay, som er kunstner.

Følger man hans fremstilling af sagen, lyder fortællingen, at Harringay gik ind i sit atelier omkring klokken ti for at se, hvad han kunne få ud af det hoved, han havde arbejdet på dagen før. Vedkommende hoved tilhørte en italiensk lirekassemand, og Harringay tænkte – han var dog ikke helt sikker i sin sag – at titlen ville blive "Vagten"; hertil er han ganske åben og frimodig, og hans fortælling bærer præg af sandhed. Han havde set manden tigge penge, og med en hurtighed, der viste en vis snilde, havde han straks nærmet sig ham.

"Knæl ned. Se på den klods der," sagde Harringay. "Ligesom De ventede at få noget af den."

"Lad være med at *grine!*" sagde Harringay. "Jeg vil ikke male Deres gummer. Se ud, som om De er ulykkelig."

Men nu, efter at han havde sovet på det, fandt han maleriet ganske utilfredsstillende. "Det er udmærket lavet," sagde Harringay. "Det sted der på nakken ... Men."

Han gik rundt i atelieret og så på det, så fra den ene og så fra den anden vinkel. Så ytrede han en grim glose. Den findes i originalmanuskriptet.

"Malet," påstår han, at han sagde. "Kun en malet lirekassemand – ikke andet end et almindeligt portræt. Hvis det var en rigtig levende lirekassemand, ville jeg ikke tage mig af det. Men hvordan det nu end kan være, så får jeg det aldrig til at se levende ud. Gud ved, om der er noget galt med min

fantasi." Også dette har et skær af sandhed. Der *er* noget galt med hans fantasi.

"Skaberkraften! At tage lærred og farve og skabe et menneske – ligesom Adam blev skabt af rødler! Men denne her! Hvis man mødte ham på gaden, ville man straks se, han var et studieprojekt. En lille ændring ... Nå – som det er nu, duer det ikke."

Han gik hen til gardinerne og begyndte at trække dem ned. De var af blåt lærred, og rullen sad nederst i vinduet, så at man skulle rulle dem ned for at få mere lys ind. Han tog sin palet, sine pensler og sin malestok fra bordet. Så vendte han sig om mod billedet og satte en klat brunt i den ene mundvig, hvorpå han vendte sin opmærksomhed mod pupillen. Så stod det ham klart, at hagen var noget for udtryksløs til at vise årvågenhed.

Han lagde sine malegrejer fra sig, tændte en pibe og så, hvordan arbejdet udviklede sig. "Jeg vil være forbandet, hvis ikke tingesten vrænger ad mig," sagde Harringay, og han mener endnu i dag, at den vrængede.

Figurens livagtighed var helt sikkert tiltaget, men ikke i den retning, han ønskede sig. Ingen kunne tage fejl af den vrængen. "En ateists vågenat," sagde Harringay. "Det er noget hårkløveri, hvis det er noget. Men det venstre øjenbryn er ikke kynisk nok!"

Han gik hen og gned på øjenbrynet og tilføjede noget ved øreflippen for at antyde en vis materialisme. Så fulgte flere betragtninger. "Den hellige vågenat er forbi, er jeg bange for," sagde Harringay. "Hvorfor ikke Mephistofeles? Men det er lidt *for* vulgært. En ven af dogen – nej, ikke *så* udslidt. Men harnisk duer ikke. For meget Camelot. Hvis jeg nu malede ham med en skarlagensrød kappe og kaldte ham 'Et Medlem af det Hellige

Kollegium'? Det er ganske morsomt, og det viser desuden en vis forståelse af den italienske middalalderhistorie."

"Benvenuto Cellini er tilbage," vedblev Harringay. "Man kunne anbringe en guldpokal i det ene hjørne som en sindrig antydning. Men det ville næppe passe sammen med hans teint."

Han siger selv, at han snakkede med sig selv på denne måde for at holde en ubeskriveligt ubehagelig følelse af frygt nede. Og for resten begyndte figuren da også at antage et alt andet en behageligt udtryk. Den var ganske sikkert ved at blive stadig mere levende – omend på en noget uheldsvanger måde – *meget* mere levende end noget andet, han nogensinde før havde malet. "Kald det 'Portræt af en herre'," sagde Harringay. "Portræt af en vis herre."

"Nej, det duer ikke," vedblev Harringay, "sådan noget kalder man for dårlig smag. Jeg må fjerne den vrængen. Når den er borte, og jeg har gjort hans øjne lidt mere fyrige – jeg havde ikke bemærket, hvor meget ild der allerede var i det blik – så kunne han måske gå for at være – hvad? – 'En Lidenskabelig Pilgrim'? Men det der sataniske fjæs kommer aldrig til at gå – i hvert fald ikke på *denne* side af Kanalen.

Én lille fejl gør hele udslaget," sagde han, "øjenbrynene sidder vist noget for skævt." Og så trak han gardinerne endnu længere ned for at få et bedre lys, og greb atter til palet og pensler.

Ansigtet på lærredet syntes at blive oplivet af en indre ånd. Hvorfra det diabolske udtryk kom, var det ham umuligt at afgøre. Øjenbrynene – det kunne da næppe være øjenbrynene? Han forandrede dem alligevel. Nej, det blev det ikke bedre af; tværtimod gjorde det udtrykket en smule mere satanisk. Mundvigen? Bah! endnu mere hånlig end før – og da han

retoucherede det endnu engang, blev det mere uhyggeligt. Øjet så? Ren katastrofe! Han havde taget rødt på sin pensel i stedet for brunt, og han havde dog været så sikker på, at det var brunt! Øjet så nu ud, som om det var drejet i sin hule, og gloede lige på ham med et glødende blik. I et anfald af voldsom lidenskab, eller måske med en slags rædslens mod, tværede han en ildrød streg tværs over maleriet, og da indtraf der en højst mærkværdig, i sandhed usædvanligt, ting – *hvis* den da indtraf.

Den djævelske italiener på maleriet foran ham lukkede begge øjne, kneb munden sammen og strøg farven bort fra ansigtet med hånden.

Så åbnede det *røde øje* sig igen med en lyd ligesom et par læber, der skilles, og ansigtet lo. "Det var lidt vel forhastet gjort af Dem," sagde maleriet.

Harringay siger, at nu da det værste var sket, fik han sin selvbeherskelse tilbage. Han nærede den beroligende overbevisning, at djævle kunne man ræsonnere med.

"Hvorfor bliver De da ved at bevæge Dem," sagde han, "lave grimasser – le hånligt og skele, mens jeg maler Dem?"

"Det gør jeg da ikke," sagde maleriet.

"Jo, De gør," sagde Harringay.

"Det er Dem selv, som gør det," sagde maleriet.

"Det er *ikke* mig selv," sagde Harringay.

"Det *er* Dem selv," sagde maleriet. "Nej, lad nu være med smøre farve på mig igen, for det *er* sandt. De har hele formiddagen prøvet at få et eller andet udtryk frem i mit fysiognomi. Men i grunden har De ikke den ringeste idé om, hvad Deres maleri bør ligne."

"Jo, jeg har," sagde Harringay.

"Vel har De ej," sagde maleriet. "Det har De *aldrig*, mens De maler. De begynder altid med den allermindste, ubestemte anelse om, hvad De har tænkt Dem at fremstille; det skal blive noget smukt – det er De sikker på – og fromt eller måske tragisk, men udover det er det alt sammen held og tilfældigheder. Kæreste ven dog! De tror da vel ikke, at De kan lave malerier på den måde?"

Man må nu erindre sig, at det, som følger, har vi kun Harringays ord for.

"Jeg maler præcis på den måde, det morer mig at male," sagde Harringay roligt.

Dette lod til at forbløffe maleriet i ikke helt ringe grad. "De kan ikke male et maleri uden at have inspiration," bemærkede det.

"Men dette her *havde* jeg en inspiration til."

"Inspiration?" lo den sardoniske skikkelse hånligt, "en fantasi, som kom til Dem, da De så en lirekassemand se op mod Deres vindue! 'En vågenat'! Ha ha! De begyndte at male i håb om, at noget ville vise sig – det er, hvad De gjorde. Da jeg så det, så kom jeg. Jeg ville gerne have en samtale med Dem.

Kunst, i Deres tilfælde," sagde maleriet, "er en ynkelig affære. De fumler. Jeg ved ikke, hvoraf det kommer sig, men De lader til at være ganske ude af stand til at lægge Deres sjæl i det. De ved for meget. Det hæmmer Dem. Lige når De er mest entusiastisk, begynder De at spørge Dem selv, om der ikke er malet noget lignende før. Og ..."

"Næ, hør lige!" sagde Harringay, som havde ventet på noget bedre fra Fanden end kritik af hans kunst. "Har De tænkt Dem

at diskutere kunst med mig?" Han fyldte sin pensel nr. 12 (af ægte svinebørster) med rød maling.

"Den virkelige kunstner," sagde maleriet, "er altid et uvidende menneske. En kunstner, som teoretiserer over sine værker, er ikke længere kunstner, men kritiker. Wagner ... ja, jeg siger bare! – Hør, hvad skal De med den røde farve?"

"Jeg har tænkt mig at male Dem over," sagde Harringay. "Jeg gider ikke høre på alt det der vrøvl. Hvis De tror, at jeg har tænkt mig at diskutere kunst med Dem, bare fordi jeg *ernærer* mig som kunstner, så begår De en slem fejltagelse."

"Bare et minut," sagde maleriet, tydeligt foruroliget. "Jeg vil give Dem et tilbud – et virkeligt tilbud. Det, jeg siger, er rigtigt. De mangler inspiration. Nuvel. De har uden tvivl hørt om katedralen i Köln, om Djævlebroen og –"

"Vrøvl," sagde Harringay. "Tror De, jeg vil være fordømt i al evighed bare for at have den fornøjelse at male et godt maleri? Tag det her!"

Hans blod kogte. Det var faren, der gav ham mod til handling, siger han. Så anbragte han en ordentlig klat rød maling lige i sin skabning mund. Italieneren spyttede og forsøgte at tørre det af – åbenbart forfærdelig overrasket. Og nu begyndte – ifølge Harringay – en højst mærkværdig kamp. Harringay plørede løs med sin røde farve, og maleriet vred sig og gned den af, lige så hurtigt han lagde den på. "*To* mesterværker," sagde dæmonen. "To ubestridelige mesterværker for en Chelsea-kunstners sjæl. Er vi enige?" Harringay svarede med penslen.

I nogle minutter hørte man ingenting ud over penslen, der smurte farve på, og italieneren, som spyttede og bandede. En

del af penselstrøgene nåede han at fange på sin arm og hånd, men Harringay snød også temmelig tit hans årvågenhed. Nu var farven på paletten ved at være opbrugt, og de to modstandere stod stakåndede og iagttog hinanden. Maleriet var så indsmurt i rød farve, at det lignede noget, der havde rullet rundt i et slagtehus, og det var desuden voldsomt stakåndet og følte sig højst ubehagelig til mode, det var vådt af al farven, som løb ned ad halsen på den. Men dette første sammenstød var i det store og hele endt i maleriets favør. "Tænk blot," sagde det, idet det holdt fast ved sit forslag, "to førsteklasses mesterværker – i forskellige stilarter. Hver for sig lige så godt som katedralen i ..."

"*Nu* har jeg det," sagde Harringay og fo'r ud af atelieret og ned ad gangen til sin hustrus påklædningsværelse.

Et øjeblik efter var han tilbage med en stor blikdåse med emaljefarve – Hedge Sparrow Egg Tint var det, og en børste. Da han fik øje på disse remedier, begyndte den kunstneriske djævel med det røde øje at skrige. "*Tre* mesterværker – epokegørende mesterværker!"

Harringay slog et strøg tværs over dæmonen og afsluttede angrebet med en god klat i øjet. Der lød en utydelig mumlen: "*Fire* mesterværker", og en spyttende lyd.

Men nu havde Harringay overtaget, og han agtede at beholde det. Med hastige, djærve strøg fortsatte han med at overmale lærredet, der stadig vred sig, indtil det var blevet til én ensartet flade af skinnende Hedge Sparrow Egg Tint. En enkelt gang endnu så man igen munden komme frem, og den nåede så langt som til "*Fem* mester-", inden han fik den fyldt med emalje, og til allersidst åbnede det røde øje sig og gloede ondskabsfuldt

på ham. Men endelig var der ikke andet tilbage end en glinsende flade tørrende emaljefarve. Endnu nogle øjeblikke rynkede lærredet sig – ganske lidt – hist og her under malingen, men så døde også disse svage bevægelser ud, og tingesten blev fuldstændig rolig.

Så tændte Harringay – efter sit eget udsagn – sin pibe, og satte sig ned og stirrede på det emaljerede lærred, mens han søgte at forklare sig, hvad der var sket. Lidt efter gik han rundt om det for at se om der var noget mærkeligt ved bagsiden. Det var på det tidspunkt, han begyndte at fortryde, at han ikke havde fotograferet Djævelen, før han malede ham over.

Dette er Harringays historie – ikke min. Han understøtter den ved at fremvise et lille emaljeret, bleggrønt lærred på 24x20 tommer, og sine ivrige forsikringer. Det er også sandt, at han aldrig har frembragt noget mesterværk, og efter sine nærmeste venners mening vil han næppe heller nogensinde komme til det.

Den flyvende mand

Etnologen betragtede *bhimraj*-fjeren med en tankefuld mine.

"De lod ikke til at være glade for at skille sig af med den," sagde han.

"Den er hellig for høvdingene," sagde løjtnanten; "De ved nok, ligesom gul silke er hellig for den kinesiske kejser."

Etnologen svarede ikke. Han tøvede. Så begyndte han brat: "Hvad i alverden går dette tåbelige sagn, de fortæller, ud på – noget med en flyvende mand?"

Løjtnanten smilede svagt. "Hvad fortalte de dig?"

"Jeg kan høre," sagde etnologen, "at du kender din berømmelse."

Løjtnanten rullede sig en cigaret. "Jeg har ikke noget imod at høre det igen. Hvordan lyder den for tiden?"

"Det er så forfærdelig barnligt," sagde etnologen, der begyndte at blive irriteret. "Hvordan fik du bildt dem det ind?"

Løjtnanten svarede ikke, men lænede sig tilbage i sin klapstol, stadig smilende.

"Nå ja, her sidder jeg; har rejst fire hundrede miles for at høre, hvad der måtte være tilbage af disse menneskers sagn og historier, før de bliver fuldstændig ødelagt af missionærer og soldater, og alt hvad jeg finder er en hoben umulige historier om en infanteriløjtnant med gult hår. Om, hvordan han er usårlig – kan springe over elefanter – hvordan han kan flyve. Dét er den sværeste at greje. En gammel fyr beskrev dine vinger, sagde, de var dækket af sorte fjer og næsten lige så lange som et muldyr. Han sagde, at han ofte så dig ved måneskin, når

du svævede over bjergtoppene ude mod Shendu-landet. For pokker da, mand!"

Løjtnanten lo lystigt. "Fortsæt," sagde han. "Fortsæt endelig."

Etnologen fortsatte. Til sidst blev han træt. "At gøre sådan noget," sagde han, "mod disse ukomplicerede børn af bjergene. Hvordan kunne du få dig selv til at gøre det, mand?"

"Jeg er ked af det," sagde løjtnanten, "men jeg var virkelig tvunget til det. Jeg kan forsikre dig om, at jeg blev ligefrem *drevet* til det. Og dengang havde jeg ikke den fjerneste idé om, hvordan Chin'erne ville opfatte det. Eller hvor nysgerrige de var. Jeg kan kun påberåbe mig, at det var manglende viden, og ikke ondskab, der fik mig til at udskifte deres gamle myter med en ny. Men du ser ud, som om du ikke synes om det, så jeg skal prøve at forklare dig, hvad det var, der skete.

Det var omkring samme tid som den forrige Lushai-ekspedition, og Walters troede, at disse mennesker, som du også har besøgt, var venligtsindede. Så med en – spinkel – tro på mine evner til at passe på mig selv sendte han mig op gennem kløften – en tur på fjorten miles – med tre af folkene fra Derbyshire og et halvt dusin sepoys, to muldyr og sin velsignelse, for at se, hvad folk mente i den landsby, du har besøgt. En styrke på ti – muldyrene ikke iberegnet – fjorten miles, og midt under en krig! Du har selv set vejen?"

"*Vej!*" sagde etnologen.

"Den er bedre nu end den var dengang. Da vi gik derop, var vi nødt til at vade gennem floden en hel mile, dér hvor dalen snævrer sig ind, med en kraftig strøm skummende om knæene, og sten, der var så glatte som is. Det var der, jeg tabte min riffel. Bagefter blæste sapørerne klippen til støv med dynamit, og

lavede den magelige vej, du kom ad. Og så længere inde, der hvor der er nogle meget høje klipper, måtte vi fortsætte med at krydse frem og tilbage over floden – jeg tror, vi gik over den mindst et dusin gange på et par miles.

Vi fik stedet i sigte tidligt den næste morgen. Du ved, hvordan det ligger, på en lille rund høj midt mellem de store bakker, og da vi så, hvor ondskabsfuldt stille landsbyen lå der i sollyset, gjorde vi holdt for at overveje sagen.

I det øjeblik fyrede de en gudestatuette af udfilet messing af mod os, bare som en slags velkomsthilsen. Den kom springende ned ad skråningen til højre for os, der hvor klipperne er, snittede næsten min skulder og ramte så det muldyr, der bar på alle vores redskaber og forsyninger. Jeg har ikke hørt sådan en dødsrallen hverken før eller siden. I det øjeblik blev vi opmærksomme på en række herrer, der var udstyret med luntebøsser og klædt i noget, der lignede ternede støvfrakker, komme snigende rundt om nogle klipper mellem landsbyen og bjergtoppen ovre mod øst.

'Så går vi,' sagde jeg. 'Ikke for tæt sammen.'

Og med denne opmuntring satte min ti mands ekspedition atter i fart i et smukt trav ned gennem dalen her over imod. Vi ventede ikke for at samle alt det samme, vores døde muldyr havde båret, men vi tog det andet med os – det havde mit telt og nogle andre småting – bare for gammelt venskabs skyld.

Sådan endte kampen – lidet glorværdigt. Da jeg så tilbage, var dalen fyldt af sejrherrerne, der råbte og skød efter os. Men ingen af os blev ramt. Disse Chins og deres våben er kun noget værd, hvis de sidder stille og skyder. De kan sidde på en klippe i timevis og fumle med at tage sigte, og når de endelig fyrer, er

det mest for den dramatiske effekts skyld. Hooker, en af Derbyshire-folkene, havde pralet med sine evner som skytte, og sakkede bagud et halvt minuts tid for at prøve lykken, da vi drejede om et hjørne. Men han ramte ikke noget.

Jeg er ikke Xenophon, så jeg skal ikke spinde nogen lang ende om min hærs tilbagetrækning. Vi mødte fjenden to gange over de næste to miles, hvor han blev lidt anmassende og vi vekslede et par skud med ham, men det var en temmelig ensformig affære – bare lidt tidsfordriv – indtil vi kom i nærheden af det sted, hvor bakkerne nærmer sig floden og snævrer dalen ind til en kløft. Og der var vi så heldige at få et glimt af et halvt dusin runde, sorte hoveder, der stak op over bakken til venstre for os – altså mod øst – og bevægede sig næsten parallelt med os.

Ved dette syn standsede vi. 'Se der,' siger jeg så til Hooker og de andre englændere; 'hvad skal vi nu gøre?' Jeg pegede på hovederne.

'Vi er afskåret, eller I må kalde mig en nigger,' sagde en af de andre.

'Vi er på den,' sagde en anden. 'Ved du, hvordan disse Chins plejer at gøre, George?'

'De kan tage hver og en af os på halvtreds meters afstand,' siger Hooker, 'derhenne, hvor floden bliver smallere. Det er det rene selvmord at gå ned.'

Jeg så over mod bakken til højre for os. Den var mere stejl ned mod floden, men det så ud til stadig at være muligt at klatre op ad den. Og alle de Chins vi havde set indtil nu var på den anden side af strømmen.

'Det er det eller intet,' siger en af sepoyerne.

Og så begyndte vi at bevæge os op ad bakken. Der var noget, der svagt mindede om en vej, der gik skråt op over klipperne, og den fulgte vi. Nogle Chins kom nu op gennem dalen, og jeg hørte nogle skud. Så så jeg, at en af sepoyerne sad på jorden omkring tredive meter bag os. Han havde simpelthen sat sig ned uden et ord, ville tilsyneladende ikke være årsag til nogen problemer. Jeg standsede igen; jeg bad Hooker at forsøge sig med et nyt skud, og gik tilbage til manden. Han var ramt i benet. Jeg rejste ham op, bar ham afsted med mig for at få ham op på muldyret – der i forvejen var godt belæsset med teltet og de andre ting, som vi ikke havde tid til at tage af det. Da jeg nåede op til de andre med ham, havde Hooker sin tomme Martini i hånden og pegede grinende på en ubevægelig sort plet oppe i dalen. Alle de øvrige Chins havde trukket sig om bag klipperne eller tilbage bag om svinget.

'Fem hundrede meter,' siger Hooker, 'giv eller tag en tomme. Og jeg sværger, at jeg ramte ham i hovedet.'

Jeg sagde til ham, han skulle gå hen og gentage det, og dermed drog vi videre.

Nu blev skråningen stadig stejlere, jo længere frem vi kom, og vejen, vi fulgte, lignede mere og mere en klippehylde. Til sidst var der kun klippe – over os og under os.

'Det er den bedste vej jeg nogensinde har set her i Chin Lushai-land,' sagde jeg i en opmuntrende tone, skønt jeg var hunderæd for, hvad der lå foran os.

Og et par minutter senere bøjede vejen rundt om et hjørne af klippen. Og så – var den slut! Afsatsen sluttede simpelthen.

Da en af Derbyshire-mændene så, hvordan vores stilling var, begyndte han at bande over den fælde, vi var gået i. Sepoyerne

standsede uden at sige et ord. Hooker gryntede, ladede sit gevær, og gik tilbage til svinget.

Så hjalp to af sepoy-fyrene deres kammerat ned fra muldyret og begyndte at læsse det af.

Men når jeg så mig omkring, kunne jeg ikke lade være at tænke, at vi trods alt ikke havde været så uheldige endda. Vi befandt os på en afsats, der måske var ti meter på det bredeste sted. Over det stak klippen så langt frem, at vi ikke kunne blive beskudt ovenfra, og nedenunder var et næsten lige fald på måske to eller tre hundrede fod. Når vi lå ned var vi usynlige for alle andre på den anden side af kløften. Den eneste adgang var den samme smalle vej, vi var kommet ad, og på den var én mand lige så god som en hel flok. Vi befandt os altså i en slags naturlig fæstning, med kun den ene ulempe, at vores eneste forsyning af vand og mad var ét levende muldyr. Vi var højst otte eller ni miles fra hovedekspeditionen, og der var næppe tvivl om, at de ville sende nogen ud efter os, hvis vi ikke vendte tilbage i løbet af en dag eller to. En dag eller to ..."

Løjtnanten holdt inde. "Har du nogensinde været tørstig, Graham?"

"Ikke på dén måde," sagde etnologen.

"Hm. Vi var det – hele den dag, natten og den næste dag, og vi havde kun den smule dug, vi kunne vride ud af vores tøj og teltet. Og under os var floden – det lød, som om den fnisede ad os, når den løb rundt om nogle sten i midten af strømmen. Jeg har aldrig følt så stor en hjælpeløshed eller en sådan mængde af følelser. Solen kunne for den sags skyld stadig have været under Josvas befaling som i Bibelen, så lidt bevægede den sig, og den brændte som en smelteovn. Om aftenen den første dag sagde

en af Derbyshire-mændene noget – ingen hørte hvad – og gik så ud og rundt om hjørnet af klippen. Vi hørte skud, og da Hooker kiggede rundt om hjørnet var han væk. Og om morgenen fik sepoyen, der var blevet skudt i benet, delirium, og sprang eller faldt ud fra afsatsen. Så tog vi muldyret og skød det, og det gik også ud over kanten i sine sidste krampetrækninger. Så var der otte tilbage af os.

Vi kunne se sepoyens lig dernede, med hovedet ude i vandet. Han lå med ansigtet nedad, og så vidt jeg kunne skelne, var det kun en lille smule smadret. Selv om Chin'erne voldsomt gerne ville have fat i hans hoved, var de dog fornuftige nok til at lade det ligge til mørket faldt på.

I begyndelsen snakkede vi om, hvor store muligheder der var for, at hovedekspeditionen skulle høre skuddene, og hvornår de mon ville savne os og alt sådan noget, men hen ad aften tørrede samtalen ind. Sepoyerne spillede et eller andet spil med småsten indbyrdes; bagefter fortalte de historier. Natten var temmelig kølig. Den næste dag var der ingen, der talte. Vores læber var sorte og vore halse brændte, og vi lå rundt om på afsatsen og gloede tavse på hinanden. Måske var det også lige så godt, at vi holdt vores tanker for os selv. En af de engelske soldater begyndte at skrive et eller andet gudsforgående sludder på klippen med hvidt ler, noget om hans sidste vilje, indtil jeg standsede ham. Da jeg kiggede over kanten ned i dalen og så floden risle lifligt afsted, blev jeg næsten fristet til at følge efter sepoyen. Det forekom mig at være en rar og ønskværdig ting at fare ned gennem luften for at få noget at drikke – eller i hvert fald holde op med at være tørstig – dernede på bunden. Jeg huskede dog i tide, at jeg var den

øverste officer, og der var min pligt at sætte et godt eksempel, og det afholdt mig fra at begå den slags dumheder.

Men da jeg tænkte efter, gav det mig en idé. Jeg rejste mig og så på teltet og bardunerne og undrede mig over, at jeg ikke havde tænkt på det før. Så gik jeg hen og så ud over klipperanden igen. Denne gang virkede afstanden større, og sepoyens stilling forekom mig mere smertefuld. Men det var det eller ingenting. Og for at gøre det kort, så brugte jeg en faldskærm.

Jeg skar et stort rundt stykke lærred ud af teltet, ca. tre gange størrelsen af den bordplade dér, og lavede et hul i midten, og jeg bandt otte reb sammen med det, så jeg fik en faldskærm. De andre fyre lå rundt omkring og så på mig, som om de troede, det var en ny slags delirium, jeg havde anskaffet mig. Derefter forklarede jeg min idé til de to engelske soldater, og hvordan jeg ville gøre det, og så snart den kortvarige skumring var blevet til nat, tog jeg chancen. De holdt tingesten oppe, og jeg tog tilløb i hele afsatsens længde. Den fyldtes med luft som et sejl, men jeg må tilstå, at da jeg nåede kanten, fik jeg kolde fødder og standsede brat.

I samme øjeblik jeg stoppede, skammede jeg mig – hvad der var meget naturligt; jeg mener: sådan at blive bange for øjnene af de menige – og gik tilbage og startede forfra. Og denne gang sprang jeg – med en slags hulken, kan jeg huske – lige ud i den tomme luft, med det store hvide sejl spilet ud over mig.

Mine tanker fo'r afsted i et skræmmende tempo. Der forekom mig at gå en meget lang tid, før jeg var sikker på, at tingesten ville holde. Til at begynde med trak den sidelæns. Så bemærkede jeg, hvordan klippen ligesom strømmede forbi mig,

medens jeg hang ubevægelig i luften. Så kiggede jeg ned og så i mørket floden og den døde sepoy fare op imod mig. Men i det uklare lys så jeg også tre Chins, tilsyneladende rædselsslagne ved at se mig komme farende ovenfra, og at sepoyens hoved var blevet skåret af. Jeg ønskede, jeg kunne tage tilbage, hvor jeg kom fra.

Så var min støvle i munden på den ene af dem, og et øjeblik efter lå han og jeg i en bunke med lærredet flagrende ned oven på os. Jeg vil tro, at jeg bankede hans hjerne ud med min hæl. Jeg regnede med, at de to andre nok ville banke min hjerne ud til gengæld, men de stakkels hedninger havde aldrig hørt om Baldwin og var allerede i fuld flugt væk. Jeg kæmpede mig ud af blandingen af død Chin og lærred og så mig omkring. Omkring ti borte skridt lå sepoyens hoved og stirrede i måneskinnet. Så fik jeg øje på vandet og gik hen og drak. Der var ikke en lyd i hele verden andet end de flygtende Chins' fødder, et svagt råb fra oven og vandets klukken. Så snart jeg havde drukket færdig, begyndte jeg at løbe ned langs floden.

Og det er så nogenlunde historien om den flyvende mand. Jeg mødte ikke en levende sjæl på de otte miles, der var. Jeg nåede Walters' lejr omkring klokken ti, og en forbandet idiot af en vagt tog sig den frihed at fyre på mig, da jeg kom slentrende ud af mørket. Så snart jeg havde fået banket min historie ind i Winters tykke kranium, satte omkring en halvtreds mænd afsted mod dalen for at rydde den for Chins og få vores folk befriet. For mit vedkommende havde jeg allerede været tørstig nok én gang, og følte ingen trang til at gentage det, så jeg tog ikke med.

Du har jo hørt hvad for en historie, Chin'erne fik ud af det. Vinger så lange som et muldyr, hva' –? Og sorte fjer! Den smukke blanke løjtnantsfugl! Nå da."

Løjtnanten smilede et øjeblik fornøjet ved tanken. Derefter tilføjede han: "Du vil vel næppe tro det, men da de nåede ud derud, var to til af sepoyerne sprunget ud."

"Og resten havde det godt?" spurgte etnologen.

"Ja," sagde løjtnanten. "Resten havde det fint, bortset fra en vis tørst …"

Og dermed skænkede han sig en ny whisky og soda.

Diamantmageren

Jeg var blevet opholdt af forretninger i Chancery Lane indtil klokken ni om aftenen, og jeg var ikke tilbøjelig til hverken morskab eller mere arbejde – jeg havde en antydning af en hovedpine. Den smule af himlen, som dette tynde trafikrør lod synligt, meldte om en klar nat, og jeg besluttede at gå hen på Thames Embankment for at give mine øjne hvile og køle mit hoved ved at iagttage de skiftende farver på flodens flade. Natten er uden sammenligning den bedste tid på dette sted; et mildt mørke skjuler vandets smudsige farve, og lyset i skumringstiden, rød, lysende orange, gasgul og elektrisk hvid, lyser med dæmpede toner i alle chanceringer mellem gråt og dybrød. Gennem Waterloo-kajens buer tegner hundreder af lysende punkter kajens bue, og over dens brystværn rejser sig Westminsters tårne, varmt grå mod stjernehimlen. Den sorte flod glider forbi; kun små krusninger bryder dens stilhed og forstyrrer genskæret af lysene, som flyder på dens overflade.

"Det er en varm nat," sagde en stemme ved siden af mig.

Jeg drejede hovedet, og så profilen af en mand, som lænede sig ud over brystværnet ved siden af mig. Det var et fint ansigt, slet ikke grimt, omend udmarvet og magert, og frakkekraven, som var trukket op og blev holdt sammen om halsen af en knappenål, viste hans stilling i livet lige så sikkert, som havde det været en uniform. Jeg følte, at hvis jeg svarede ham, ville jeg have dømt mig selv til at betale en seng og et måltid for ham.

Jeg så nysgerrigt på ham. Skulle han have noget at fortælle mig, som var de penge værd, eller var han en af de sædvanlige døgenigte – ude af stand selv til blot at fortælle sin egen

historie? Jeg mente at se tegn på en vis intelligens i hans pande og blik, og ligesom en skælven i underlæben, der fik mig til at bestemme mig.

"Ja, meget varm," sagde jeg. "Men ikke for varm for os lige her."

"Nej," sagde han, idet han vedblev at stirre ud over vandet, "der er behageligt nok her ... i øjeblikket."

"Det er dejligt," fortsatte han efter en pause, "at der findes sådanne rolige steder som dette her i London. Når man har plaget sig med forretninger hele dagen og albuet sig frem i tilværelsen, betalt af på sin gæld og frelst sig fra alskens farer, så ved jeg virkelig ikke, hvad man skulle gøre, hvis der ikke fandtes fredfyldte kroge som denne." Han tale med lange mellemrum mellem sætningerne. "De må også kende noget til verdens møje og stræben, ellers stod De ikke her. Men jeg tvivler på, at De kan være lige så mat i hovedet og føler Deres fødder lige så tunge som jeg. – Puh! Sommetider tvivler jeg på, at det er besværet værd. Jeg føler mig fristet til at kaste det hele overbord – navn, formue og stilling – og finde en eller anden beskeden levevej i stedet. Men jeg ved, at hvis jeg svigtede min ærgerrighed – hvor ilde den så har behandlet mig – så ville jeg ikke have andet at gøre end at angre det resten af mine dage."

Han tav. Jeg så forbavset på ham. Hvis jeg nogensinde havde set en mand, der så håbløst var på vej ned, så var det denne. Hans tøj var laset, han var beskidt, ubarberet og uredt; han så ud, som han havde ligget i en skraldespand i en uge. Og han talte til *mig* om de udmattende bekymringer ved arbejdet i en stor forretning. Jeg var lige ved at le højt. Enten var han

bindegal, eller også drev han en sørgelig spøg med sin egen fattigdom.

"Ja, selv om høje mål og høje stillinger," sagde jeg, "kan have sine besværligheder i form af hårdt arbejde og bekymringer, så kan de dog også være uhyre tilfredsstillende. Indflydelse, muligheden for at kunne gøre noget godt, at kunne hjælpe dem, som er svagere og fattigere end os selv, for eksempel; og der er da også en vis tilfredsstillelse blot ved at vise ..."

Min spøgefulde tone var under de forhåndenværende omstændigheder temmelig usmagelig. Mine udtalelser var affødt af kontrasten mellem hans ord og hans udseende. Jeg fortrød mine ord, allerede mens jeg sagde dem.

Han vendte et indfaldent, men roligt ansigt imod mig. "Jeg forglemte mig. De kan naturligvis ikke forstå mig," sagde han.

Han så nøje på mig et øjeblik. "Det er uden tvivl meget absurd. De vil jo ikke tro på mig, selv om jeg fortæller Dem det; derfor er det ret sikkert at gøre det. Og det vil være mig en lettelse at tale om det til nogen. Jeg *har* virkelig en stor forretning gående, en meget stor forretning. Men jeg er netop i øjeblikket i vanskeligheder. Sagen er nemlig ... at jeg fremstiller diamanter."

"Jeg formoder," sagde jeg, "at De i øjeblikket er uden arbejde?"

"Jeg er led og ked af ikke at blive troet," sagde han ærgerlig, og idet han hurtigt knappede sin elendige frakke op, tog han en lille lærredspose frem, som han havde i en snor om halsen. Han tog en lille brun sten ud af den. "Ved De nok til at kunne se, hvad dette her er?" Han gav mig den.

For et års tid siden havde jeg brugt min fritid til at tage en videnskabelig eksamen i London, så jeg nu havde visse spredte

kundskaber om fysik og mineralogi. Tingesten, han gav mig, var ikke ganske ulig en usleben diamant af en mørkere type, men meget for stor, næsten lige så stor som enden af min tommelfinger. Jeg tog den, og så at den havde form som en regulær oktaeder, med de buede sider, der er særegne for denne den mest kostbare af alle ædelsten. Jeg tog min pennekniv frem og prøvede at ridse i den – forgæves. Jeg bøjede mig frem i gaslygtens lys og prøvede den mod glasset på mit ur, hvori den med største lethed frembragte en ridse tværs over.

Jeg så på min nye bekendt med stigende nysgerrighed. "Den ligner ganske vist en diamant meget. Men hvis den er det, så er det en gigant blandt diamanter. Hvor har De fået fat i den?"

"Jeg har jo allerede sagt Dem, at jeg selv har fremstillet den," sagde han. "Giv mig den igen."

Han lagde den hurtigt tilbage i posen og knappede sin frakke til. "Jeg vil sælge den til Dem for hundrede pund," hviskede han hurtigt og ivrigt. Det fik min mistanke til at vende tilbage. Tingesten kunne meget vel vise sig blot at være en stump af noget, der var lige så hårdt som en diamant – corundum f.eks., og tilfældigvis havde form som en diamant. Eller hvis det virkelig var en diamant, hvordan havde han så fået fat i den, og hvorfor skulle han tilbyde mig den for hundrede pund?

Vi så hinanden dybt i øjnene. Han virkede ganske vist ivrig, men på en hæderlig måde. I dette øjeblik troede jeg på, at det faktisk var en diamant, han forsøgte at sælge. Men jeg er en fattig mand, og hundrede pund ville skabe et meget synligt hul i min beskedne formue; desuden ville vel intet menneske ved sin fornufts fulde brug købe en diamant i lyset fra en gaslygte fra en luvslidt vagabond, alene på grundlag af hans personlige

garanti. En diamant af den størrelse frembragte snarere forestillinger om flere tusinde pund. Så tænkte jeg, at sådan en som denne her næppe ville kunne eksistere uden at være omtalt i ethvert værk om ædelstene, og så kom jeg til at tænke på nogle historier, jeg havde hørt, om smuglerier og langfingrede indfødte i minerne i Kap-kolonien. Jeg skrinlagde altså spørgsmålet om at købe stenen.

"Hvordan fik De den?" spurgte jeg igen.

"Jeg lavede den."

Jeg havde hørt tale om Moissan, men jeg vidste også, at hans kunstige diamanter var meget små. Jeg rystede på hovedet.

"De lader til at vide lidt om sagen. Jeg vil fortælle Dem noget om mig selv. Måske vil det give Dem bedre tanker om købet." Han vendte sig med ryggen mod floden og stak hænderne i bukselommerne. Han sukkede. "Jeg ved godt, De ikke vil tro på mig alligevel."

"Diamanter," begyndte han – og idet han talte, mistede hans stemme sit vage præg af vagabond og antog noget af en velopdragen gentlemans lette tone – "kan man fremstille ved at adskille kul i dets bestanddele ved en passende grad af strøm og tryk; kullet krystalliserer sig derved, ikke til grafit eller bare til almindeligt kul, men til små diamanter. Så meget har videnskaben vidst i årevis, men ingen har endnu fundet den fuldkomne proces, endsige det tryk, som giver de bedste resultater. Derfor er de diamanter, man fremstiller kunstigt, små og misfarvede, og værdiløse som ædelsten betragtet. Jeg har brugt hele mit liv for at løse dette problem – hele mit liv.

Jeg begyndte at arbejde med spørgsmålet om fremstilling af diamanter, da jeg var sytten år, og nu er jeg toogtredive. Jeg

tænkte, at dette spørgsmål kunne optage en mands hele energi og alle hans tanker i måske ti eller tyve år, men at det alligevel ville være indsatsen værd, hvis det var tilfældet. Hvis man antager, at en eller anden kunne finde den rigtige løsning, så ville han, inden hemmeligheden kunne brede sig og før diamanter blev lige så almindelige som stenkul, kunne nå at skabe sig adskillige millioner. Millioner!"

Han holdt inde og så på mig for at se, om jeg var interesseret. Hans øjne glimtede sultent. "At tænke sig," sagde han, "at jeg står lige foran det, netop nu og her!

Jeg havde," fortsatte han, "omkring en tusind pund, dengang jeg var enogtyve år, og jeg regnede med, at denne sum sammen med lidt undervisning ville kunne muliggøre mine undersøgelser. Henved to år brugte jeg på studier, hovedsagelig i Berlin, og derefter fortsatte jeg på egen hånd. Det svære var at holde sagen hemmelig. Jeg skal sige Dem, hvis jeg lod slippe ud, hvad jeg arbejdede med, ville andre mænd lade sig anspore af min tro på, at ideen lod sig føre ud i livet; og jeg vil ikke gøre krav på at være et så stort geni, at jeg er sikker på at kunne komme først, hvis der skulle opstå et kapløb om opdagelsen. Og De ser nok, at hvis jeg virkelig ville have noget ud af det, var det vigtigt, at folk ikke vidste, at det hele skete ad kunstig vej, ved hjælp af en proces, hvorved jeg kunne skabe diamanter i tonsvis. Altså måtte jeg arbejde alene. I begyndelsen havde jeg et lille laboratorium, men da mine indtægtskilder begyndte at tørre ud, blev jeg nødt til at fortsætte mine eksperimenter på et usselt, umøbleret hummer i Kentish Town, hvor jeg til sidst sov på en halmmadras på gulvet mellem alle mine apparater. Pengene flød simpelthen ud af hænderne på mig. Jeg nægtede

mig selv alt andet, end hvad jeg behøvede til mine eksperimenter. Jeg forsøgte at klare mig lidt ved at give undervisning, men jeg er ikke just nogen stor pædagog, og jeg har ikke en universitetsgrad eller særlig megen uddannelse, ud over kemien. Jeg fandt ud af, at jeg skulle bruge en umådelig mængde tid for at tjene forfærdelig få penge. For tre år siden løste jeg så en del af problemet, og nærmede mig løsning på spørgsmålet om det rette tryk ved at fylde det pulveriserede og opløste kul i et tillukket geværløb, fylde det med vand, forsegle det og ophede det."

Han tav.

"Det lyder risikabelt," sagde jeg.

"Ja. Det sprang og slog alle mine vinduesruder itu og en del af mine apparater, men jeg fik dog en slags diamantpulver ud af det. Da jeg forfulgte spørgsmålet om at få et højt nok tryk, hvorunder tingesterne udkrystalliserede sig, fandt jeg nogle undersøgelser af en vis Daubrée fra en institution i Paris, *Laboratorie des Poudres et Salpêtres*. Han lod dynamit eksplodere i en tæt tillukket stålcylinder, der var kraftig nok til ikke at gå itu, og jeg fandt, at han var i stand til at fremstille en mudderagtig masse, ikke ulig den jord, hvori man finder diamanter i Sydafrika. Det var en frygtelig stor udskrivning, men jeg fik fremstillet mig en stålcylinder efter hans model. Jeg puttede de forskellige dele ind i den sammen med dynamitten, fyrede op i min esse, lagde det hele ind i den og – gik ud for at spadsere mig en tur."

Jeg kunne ikke holde en latter tilbage ved at høre denne praktiske fremgangsmåde. "Tænkte De slet ikke på, at det kunne sprænge huset i luften? Var der andre i det?"

"Det var jo i videnskabens interesse," sagde han endelig. "I lejligheden nedenunder boede en grønthandlerfamilie, i værelset ved siden af mit boede der én, som levede af at skrive tiggerbreve, og på etagen ovenover boede der to blomstersælgersker. Måske var det en smule ubetænksomt. Men der var sikkert nogen af dem, der var gået ud.

Da jeg kom tilbage lå det hele, som jeg havde efterladt det, mellem de hvidglødende kul. Dynamitten havde ikke sprængt beholderen. Og nu havde jeg et problem, jeg skulle have løst. Som De sikkert ved, er tiden et væsentligt element ved krystalliseringsprocessen. Hvis man påskynder processen, bliver krystallerne små – det er kun ved at lade dem stå i længere tid, at de vokser til en vis størrelse. Jeg besluttede at lade beholderen afkøle langsomt, over to år. Og nu havde jeg slet ingen penge tilbage; og med en kraftig ild at vedligeholde, husleje der skulle betales og min sult at tilfredsstille havde jeg næppe en penny tilbage.

Jeg kan ikke beskrive alle de besværligheder, jeg måtte gennemgå, mens jeg fremstillede mine diamanter. Jeg har være avissælger, passet heste, holdt vogndøre. I flere uger skrev jeg adresser på kuverter. Jeg havde plads hos en mand, der solgte varer fra en vogn på gaden, og mens han stemte dørklokker på den ene side af gaden, tog jeg den anden. En gang havde jeg absolut intet at bestille i en hel uge, og jeg måtte tigge. Det var en forfærdelig uge! Og en gang var ilden ved at gå ud, og jeg havde ikke fået noget at spise hele dagen, og en lille herre, som var ude at promenere med sin pige gav mig en sixpence – bare for at prale. Gud velsigne forfængeligheden! Og hvor herligt duftede det ikke fra fiskehandlerne! Men jeg gik hen og brugte

den på kul og fik essen hedet op igen, og så – Nå ja, sulten gør et menneske tosset.

Endelig, for tre uger siden, lod jeg ilden gå ud. Jeg tog cylinderen og skruede låget af, mens den endnu var så varm, at jeg brændte mine fingre, og jeg skrabede den smuldrende, lavaagtige masse ud med en mejsel og hamrede den til pulver på en jernplade. Og jeg fandt tre store diamanter og fem små. Mens jeg sad på gulvet og hamrede, gik døren op, og min nabo, tiggerbrevsskribenten, kom ind. "'Narkist," sagde han. "De er drukken," sagde jeg. "Sat'ns f'bryder," sagde han. "Gå hjem til din fader," sagde jeg, hvormed jeg mente løgnens fader. "Bland dig ud'nom," sagde ham, blinkede listigt og hikkede, idet han støttede sig til dørkarmen, og med det ene øje trykket ind mod døren begyndte han at sludre op om, hvordan han havde udspejdet mit værelse, og hvordan han havde været hos politiet den selv samme morgen, og hvordan de havde skrevet ned, hvad han havde sagt – "s'mom a' jeg var en gen'lman," sagde han. Så gik det pludselig op for mig, at jeg sad i fælden. Enten måtte jeg delagtiggøre politiet i min hemmelighed, og lade det hele slippe ud, eller også ville man holde øje med mig som anarkist. Altså gik jeg hen til min nabo, greb ham i kraven og ruskede ham ordentligt igennem, hvorefter jeg samlede mine diamanter sammen og begav mig afsted. Aftenaviserne kaldte min hule for "Bombefabrikken i Kentish Town". Og nu kan jeg ikke på nogen måde få omsat tingesterne.

Hvis jeg går hen til en agtværdig juveler, beder han mig vente, og går ud og hvisker med en bogholder om at hente politiet, og så siger jeg, at jeg ikke har tid til at vente. Jeg fandt engang en hæler, men han beholdt simpelthen den diamant,

som jeg havde givet ham, og sagde til mig, at jeg jo bare kunne anmelde ham, hvis jeg ville havde den tilbage. Jeg går nu rundt med diamanter til adskillige hundrede tusind punds værdi om halsen og har hverken til vådt eller tørt. De er den første, jeg har betroet mig til. Men jeg synes godt om Deres ansigt, og jeg er i en svær klemme."

Han så mig ind i øjnene.

"Det ville være galskab," sagde jeg, "hvis jeg købte en diamant under sådanne omstændigheder. Og for resten går jeg ikke rundt med hundredpunds-sedler i lommen. Men jeg tror mere end halvvejs på Deres historie. Så hvis De vil, så skal jeg gøre følgende: Kom op på mit kontor i morgen ..."

"De tror, jeg er en tyv!" sagde han skarpt. "De vil underrette politiet. Men jeg går ikke i den fælde."

"Nej, af en eller anden grund er jeg overbevist om, at De ikke er en tyv. Her er mit kort. Tag det, under alle omstændigheder. De behøver ikke at komme på nogen bestemt tid. De kan komme, når De vil."

Han tog kortet, sammen med et kontant bevis på min sympati.

"Tænk over sagen og kom," sagde jeg.

Han rystede tvivlende på hovedet. "Jeg skal betale Dem tilbage med renter en dag – renter, som vil forbløffe Dem," sagde han. "I hvert fald vil De vil holde hemmeligheden for Dem selv? – De må ikke følge efter mig."

Han gik over gaden og forsvandt i mørket i retning af den lille trappe under brobuen, der fører ned til Essex Street, og jeg lod ham gå. Og det var det sidste, jeg nogensinde så til ham.

Sidenhen fik jeg to breve fra ham, hvori han bad mig sende penge – i sedler, ikke anvisninger – til nogle nærmere angivne adresser. Jeg overvejede sagen og gjorde, hvad jeg dengang fandt klogest. En gang besøgte han mig, mens jeg ude. Min buddreng beskrev ham som en meget mager, smudsig og laset fyr med en grim hoste. Han efterlod sig ingen besked. Og det var enden på ham, for så vidt angår min fortælling. Jeg tænker af og til på, hvad der blev af ham. Var han en opfindsom fyr med en fiks idé, eller en bedrager, der solgte småsten, eller havde han virkelig fremstillet diamanter, som han påstod? Dette sidste er akkurat så troværdigt, at det somme tider falder mig ind, at jeg er gået glip af den største chance i mit liv. Han kan jo naturligvis være død og hans diamanter skødesløst kastet bort – den ene af dem var, gentager jeg, så stor som min tommelfinger. Eller måske vandrer han stadig rundt og forsøger at sælge dem. Det er også meget muligt, at han atter er trådt ind i samfundet og bevæger sig i kredse, der ligger langt over min, og som er forbeholdt de rige og kloge, og i al stilfærdighed går og bebrejder mig min mangel på initiativ. Somme tider tænker jeg, at jeg dog nok havde kunnet risikere fem pund på sagen.

Æpyornis-øen

Manden med det arrede ansigt bøjede sig frem over bordet og så på mit bundt.

"Orkideer?" spurgte han.

"Kun nogle få stykker," sagde jeg.

"*Cypripedium*," sagde han.

"De fleste af dem," svarede jeg.

"Nogen nye? Nej, det tænkte jeg nok. Jeg finkæmmede disse øer for femogtyve eller syvogtyve år siden. Finder De noget nyt her – ja, så *er* det splinternyt. Jeg lod ikke meget være tilbage."

"Jeg er ikke samler," sagde jeg.

"Jeg var ung dengang," vedblev han. "Bevares vel, hvor jeg fo'r rundt." Han tog ligesom mål af mig. "Jeg var i Ostindien to år og i Brasilien syv. Og så rejste jeg til Madagaskar."

"Jeg kender nogle få rejsende af navn," sagde jeg, og ventede at få en historie. "Hvem samlede De for?"

"Dawsons. De har måske hørt navnet Butcher?"

"Butcher – Butcher?" Det forekom mig, at jeg huskede navnet; så kom jeg i tanker om sagen *Butcher mod Dawson*. "Åh," sagde jeg, "De er den mand, som sagsøgte dem for fire års løn – De blev kastet i land på en øde ø ..."

"Det er mig," sagde manden med arret og bukkede. "Pudsigt tilfælde, ikke sandt? Jeg sad og tjente mig en formue på den ø, uden at løfte en finger for pengene, og de kunne ikke sige mig op. Jeg morede mig ofte med at tænke på det, mens jeg var der. Jeg opstillede regnestykker med – vældige tal – og udsmykkede hele den forbandede atol med dem."

"Hvordan gik det til?" spurgte jeg. "Jeg kan ikke rigtigt huske sagen."

"Såh ... Har De hørt om *Æpyornis*?"

"En smule. Andrews fortalte mig om en ny art, han arbejdede med, for blot en eller to måneder siden. Det var lige inden jeg rejste. De har vist fået fat i et lårben, som er næsten en hel alen langt. Sikke et uhyre, det må have været!"

"Ja, det skulle jeg nok mene," sagde manden med arret. "Det *var* et uhyre. Fuglen Rok i Sinbads eventyr var netop et sagn om dem. Men hvornår blev de knogler fundet?"

"For en tre-fire år siden. I -91, tror jeg. Hvorfor det?"

"Fordi det var *mig* som fandt dem – for næsten tyve år siden. Hvis Dawson ikke havde gjort knuder med min løn, kunne de have fået monopol på dem. ... Jeg kunne jo ikke gøre for, at den fordømte båd drev."

Han tav en stund. "Jeg tror, det er det samme sted. En slags sump omtrent halvfems miles nord for Antananarivo. De skulle vel ikke tilfældigvis vide det? Man er nødt til at rejse derhen med båd langs kysten. Måske kan De huske det?"

"Nej. Men jeg tror, Andrews sagde noget om en sump."

"Det må være den samme. Det ligger på østkysten. Der er et eller andet i vandet, som får alting til at lade være med at rådne. Det lugter ligesom kreosot. Det mindede mig om Trinidad. Fik de fat i nogle flere æg? Nogle af de æg, jeg fandt, var halvanden fod lange. Sumpen går hele vejen rundt, og afskærer den del. Den er også salt. Nå ... Sikken en tid, jeg havde der. Jeg fandt tingene ved et rent tilfælde. Vi var ude efter æg, to indfødte og jeg, i sådan en sær kano, der er bundet sammen, og vi fandt knoglerne på samme tid. Vi havde et telt og mad til fire dage, og

vi slog os ned på en af de mere faste pletter. Bare jeg tænker på det, så mærker jeg den underlige tjærelugt. Det er ellers et morsomt arbejde. Man går og stikker i mudderet med jernstokke, ved De nok. Som regel bliver æggene knust. Jeg har spekuleret på, hvor lang tid siden det er, at disse Æpyornisser har levet. Missionærerne siger, at de indfødte har sagn fra dengang, de var levende, men jeg har ikke selv hørt nogen af de historier [Note 1)]. Men det er sikkert nok, at de æg, vi fandt, var så friske, som om de var nylagte. Da vi bar dem ned til båden, tabte en af de sorte et æg ned på en sten, og det gik itu. Jeg gav fyren en god dragt prygl for det. Men ægget var fint, det var som nylagt, det lugtede ikke engang, og moderen havde været død i måske fire hundrede år. Han sagde, at han var blevet bidt af et tusindben. Man lad mig nu fortælle det i den rigtige rækkefølge. Det havde taget os hele dagen at grave i sumpen for at få de æg hele op, og vi var alle sammen dækket af et væmmeligt sort mudder, og naturligvis var jeg vred. Så vidt jeg vidste, var dette det eneste æg, man nogensinde havde fået op, uden at de var knækket. Senere hen gik jeg hen på det Naturhistoriske Museum i London for at se dem, som findes der, og de var alle sammen fyldt med sprækker og sat sammen ligesom en mosaik, og der manglede en del stumper. Mine var uden den mindste revne, og jeg tænkte, at jeg ville puste dem ud, når jeg kom hjem. Så naturligvis blev jeg ærgerlig på den idiot, som ødelagde tre timers arbejde blot på grund af et tusindben. Jeg gav ham en ordentlig omgang."

Manden med arret tog en kridtpibe frem. Jeg lagde min tobakspung foran ham. Han stoppede åndsfraværende piben.

"Men hvad med de øvrige? Fik De dem hjem? Jeg kan ikke huske –"

"Dét er den mærkelige del af historien. Jeg havde tre til. Helt friske æg. Nuvel, vi lagde dem i båden, jeg gik op for at koge kaffe, og jeg lod mine to hedninge blive tilbage på stranden – den ene af dem rodede med sit stik, og den anden hjalp ham. Det faldt mig ikke ind, at de to elendige ville udnytte vores mærkelige stilling til begynde at gøre vrøvl. Men giften fra tusindbenet og nogle spark, jeg havde tildelt ham gjorde åbenbart den ene hidsig – han havde hele tiden været modvillig – og han fik den anden med sig.

Jeg husker, jeg sad og røg og kogte vand over et spritapparat, som jeg plejede at have med på den slags ekspeditioner. Samtidig sad jeg og beundrede sumpen, som den lå der i solnedgangen med sorte og blodrøde striber – et smukt syn. På den anden side af den hævede landet sig gråt i disen op mod nogle lave bjerge, og himlen bag dem stod rød som en smelteovn. Og halvtreds meter bag min ryg sad de to fordømte hedninge – fuldstændig ligeglade med den smukke, stille aftenstemning – og aftalte at tage afsted i båden og lade mig blive tilbage mutters alene med mit telt og mad til tre dage og ikke andet at drikke end et lille anker vand. Jeg hørte noget ligesom en gøen bag mig, og der sad de i denne her kanotingest – det var dårligt nok en båd – omkring en femten-tyve meter fra land. Det tog mig kun et øjeblik at finde ud af, hvad der gik for sig. Mit gevær lå i teltet, og for resten havde jeg kun andehagl, ikke rigtige kugler. Det vidste de. Men jeg havde en lille revolver i lommen, som jeg trak frem, mens jeg fo'r i løb ned til stranden.

'Kom tilbage!' sagde jeg og svingede den i luften.

De vrøvlede et eller andet til svar, og ham, der havde slået ægget itu, lo hånligt. Jeg sigtede på den anden – han var ikke såret, og det var ham, der havde åren – og skød ved siden af. De lo. Men jeg var ikke slået endnu. Jeg vidste, jeg måtte være rolig, og jeg forsøgte igen og fik ham til at springe højt i vejret. Denne gang lo han ikke. Tredje gang ramte jeg ham i hovedet, og han og åren forsvandt ud over rælingen. Det var et forbandet heldigt skud med en revolver. Jeg tror, afstanden var over tredive meter. Han gik lige til bunds med det samme. Jeg ved ikke, om han blev skudt ihjel, eller han var bedøvet og druknede. Så råbte jeg til den anden, at han skulle komme tilbage, men han krøb sammen i kanoen og nægtede at svare. Jeg tømte revolveren efter ham og snittede ham ikke engang.

Jeg følte mig som et stort fjols, kan jeg godt sige Dem. Der sad jeg på den rådne, sorte strandbred, uden andet end den flade sump bag mig, og det flade hav, der nu lå koldt efter at solen var gået ned, og den sorte kano, som drev til havs. Jeg kan godt sige Dem, at jeg bandede Dawson og Jamrachs og museerne og det hele i en god mening. Jeg brølede efter den nigger om at komme tilbage, til min stemme ikke var andet end et skrig.

Der var ikke andet at gøre end at svømme efter ham og prøve lykken med hajerne. Jeg åbnede altså min kniv og stak den i munden, klædte mig af og vadede ud. Straks jeg kom ud i vandet, tabte jeg kanoen af syne, men jeg udstak min kurs efter mit bedste skøn for at prøve at afskære den. Jeg håbede på, at manden i den var for syg til at styre den, og at den ville fortsætte med at drive i samme retning. Lidt efter dukkede den

op over min horisont omtrent mod sydvest. Eftergløden fra solnedgangen var helt væk nu, og nattemørket faldt på. Stjernerne begyndte at vise sig i det blå. Jeg svømmede som en sand atlet, skønt både ben og arme snart begyndte at gøre ondt.

Men jeg nåede ham, da stjernerne var helt fremme. Efterhånden som det blev mørkere, begyndte jeg at se alskens lysende ting i vandet – fosforescens, ved De nok. Ind imellem blev jeg helt svimmel af det. Jeg vidste næppe, hvad der var stjerner og hvad der var fosforescens, eller om jeg svømmede frem eller tilbage. Kanoen var så sort som selve arvesynden, og bølgerne under boven som lysende ild. Naturligvis var jeg forsigtig med at kravle op i den. Jeg ville først se, hvordan det stod til med ham. Han lod til at ligge sammenkrøbet, ligesom en sort klump, oppe i forstavnen, og agterenden af båden hævede sig op over vandet. Fartøjet drejede sig langsomt rundt, mens det drev – ligesom når man danser vals, hvis De kan forestille Dem det. Jeg svømmede hen til agterenden og trak den ned, mens jeg ventede på, at han ville vågne. Så klavrede jeg ind, med kniven i hånden, rede til at tage imod ham. Men han bevægede sig ikke. Og der sad jeg så i agterenden af den lille kano og drev ud på det rolige, selvlysende hav, med hærskarer af stjerner på hvælvet over mig, og ventede på, at noget skulle ske.

Da der var gået nogen tid kaldte jeg på ham, men han svarede ikke. Jeg var for træt til, at jeg havde lyst til at vove noget ved at gå helt hen til ham. Altså sad vi der. Jeg tror, jeg døsede hen et par gange. Da dagslyset kom, så jeg, at han var død som en sild og helt opsvulmet og violet. Mine tre æg og knoglerne lå midt i kanoen, og vandankret lå sammen med

noget kaffe og nogle kiks pakket ind i en avis ved hans fødder, og en dunk denatureret sprit under ham. Der fandtes ingen årer, ja faktiske ikke andet end spritdunken, man kunne bruge til at ro med, så jeg besluttede at lade mig drive, indtil jeg blev samlet op. Jeg holdt ligsynsforretning over ham, afgav en kendelse, der gav en eller anden ukendt slange, skorpion eller tusindben skylden, og kylede ham overbord.

Derpå tog jeg mig en slurk vand og nogle kiks og så mig omkring. Formodentlig kan man ikke se ret langt, når man ligger så lavt på vandet, som jeg gjorde, i hvert tilfælde var Madagaskar ikke at se, og der var i det hele taget intet som helst tegn på land. Jeg så et sejl, som bevægede sig mod sydvest – det lignede en skonnert, men skroget kom aldrig frem. Snart stod solen højt på himlen, og begyndte at stege ned på mig. Gud! Den fik næsten min hjerne til at koge. Jeg prøvede at stikke hovedet ned i vandet, men så faldt mit blik på avisen, og jeg lagde mig fladt ned i kanoen og bredte den ud over mig. Sådan nogle aviser er aldeles storartede. Jeg havde aldrig før læst en avis så omhyggeligt igennem, men man kan finde på de særeste ting, når man er så alene, som jeg var. Jeg tror, jeg læste det velsignede blad igennem fra ende til anden de første tyve gange. Begen i kanoen ligefrem dampede i varmen og boblede voldsomt op.

Jeg drev i ti dage," sagde manden med arret. "Det lyder ikke af noget særligt, når jeg siger det, vel? Hver dag var præcis som den forrige. Bortset fra morgen og aften holdt jeg ikke særligt udkik – solen var det rene Helvede. Efter de tre første dage så jeg ikke et sejl, og dem jeg så, bemærkede mig ikke. Den sjette nat var det vist, at et skib passerede mig knap en mil borte, med

alle lys tændte og stykportene åbne, så det lignede en stor ildflue. Der var musik ombord. Jeg rejste mig op i båden og råbte og skreg efter det. Den anden dag tog jeg hul på et af *Æpyornis*-æggene. Jeg skrabede skallen bort i den ene ende og prøvede indholdet, og hvor glad blev jeg ikke, da jeg fandt, at jeg kunne spise ægget. Det havde en vis bismag – ikke ligefrem dårlig – men noget i retning af andeæg. På den ene side af blommen var der en rund plet, omtrent en seks tommer bred, fyldt med blodstriber og et hvidt mærke; det syntes jeg nok var underligt, men jeg kunne ikke dengang regne ud, hvad det var, og jeg var ikke oplagt til at være kræsen. Ægget varede i tre dage, med kiks og lidt vand til. Jeg tyggede også kaffebønner – det virker styrkende. Den andet æg åbnede jeg den ottende dag, og det gjorde mig bange."

Manden med arret tav et øjeblik. "Ja," sagde han så, "i fuld udvikling.

De har nok svært ved at tro på det. *Jeg* havde svært ved at tro det, skønt jeg så det lige for mine øjne. Der havde ægget ligget, begravet i måske mere end tre hundrede år, i det kolde sorte mudder. Men det var til at tage fejl af. Det var – hvad er det nu, det hedder – et embryo med det store hoved og sin krumme ryg og hjertet bankende under halsen, og blommen var skrumpet ind, og store membraner havde spredt sig på indersiden af skallen og over hele blommen. Her sad jeg og udrugede et æg fra en af de største af alle uddøde fugle, i en lille kano midt ude på det indiske hav. Det skulle gamle Dawson bare have vidst! Det var vel fire års løn værd. Mener *De* ikke også?

Men jeg var nødt til at spise denne kostbare ting helt op, rub og stub, før jeg fik revet i sigte, og nogle af mundfuldene var

forbandet væmmelige. Det tredje æg lod jeg være. Jeg holdt det op mod lyset, men skallen var for tyk til, at jeg kunne ane noget af, hvad der kunne foregå inden i. Jeg bildte mig ind, at jeg kunne høre blodets pulsslag derinde, men det kan lige så godt have været suset i mine egne øren, ligesom når man lytter på huset fra en havsnegl.

Så kom atollen. Den lå der pludselig, i solopgangen, ganske tæt på. Jeg drev lige ret imod den, indtil jeg var omkring en halv mil ud for stranden, så drejede strømmen, og jeg måtte padle alt hvad jeg kunne med hænderne og stumper af æggeskaller for at komme ind. Men jeg klarede det. Det var kun en almindelig atol omtrent en fire mil i omkreds, med et par træer og en kilde og en masse papegøjefisk i lagunen. Jeg tog ægget med mig i land og lagde det på et godt sted i solen, ovenfor højvandelinjen, så det fik alle muligheder. Så trak jeg kanoen op, så den lå sikkert, og derpå gik jeg en tur og så mig omkring. Sådan en atol er rædsomt kedsommelig. Så snart jeg havde fundet kilden, var enhver yderligere interesse borte. Som dreng syntes jeg, at intet kunne være mere morsomt og interessant end den der Robinson Crusoe-affære, men stedet her var mere ensformigt end en bog med prædikener. Jeg gik rundt og ledte efter noget spiseligt, mens jeg tænkte over sagerne, men jeg siger Dem, at før den første dag var omme, havde jeg næsten kedet mig ihjel. Men jeg havde alligevel været heldig, for samme dag, jeg kom i land, slog vejret om. En tordenstorm drog nordover, og det slog et slag med vingerne ind over min ø, og om natten kom der en regnbyge med hylende vindstød ind over os. Det kunne nemt have kæntret kanoen.

Jeg lå og sov under kanoen, og ægget lå heldigvis i sandet længere inde, og det første jeg husker var en lyd, som om hundrede småsten ramte båden på en gang, og en ordentlig skylle ind over mig. Jeg havde drømt om Antananarivo, og jeg satte mig ret op og skreg til Intoshi, hvad fanden der var på færde og rakte ud mod stolen, hvor tændstikkerne plejede at ligge. Så kom jeg i tanker om, hvor jeg var. De fosforescerende bølger rullede op, som om de ville sluge mig, men ellers var natten sort som beg. Selve luften ligefrem hylede. Skyerne lå helt ned over mit hoved, og regnen faldt, som om himlen var ved at falde ned, og dens vande blev øst ud over firmamentet. En ordentlig karl af en bølge rullede ind mod mig som en rasende slange, og jeg flygtede. Så kom jeg i tanke om kanoen og fo'r ned efter den, netop som vandet hvæsende trak sig tilbage, men den var allerede borte. Jeg tænkte på, hvad der mon var sket med ægget, og følte mig frem til, hvor det lå. Det var sikkert nok, selv ikke den værste bølge ville kunne nå det. Jeg satte mig ved siden af ægget og kælede med det, sådan for selskabs skyld. Herren hjælpe mig, for en nat!

Stormen var ovre, før det atter blev dag. Der var ikke den mindste sky tilbage på himlen, da daggryet kom, og langs hele stranden lå der stumper af træ og planker – det var det sønderbrudte skelet af min kano. Men det gav mig da noget at foretage mig; jeg benyttede mig af to træer og fik med resterne af båden rigget en slags ly op. Og den dag klækkede ægget.

Det klækkede, mens mit hoved hvilede på det, og jeg sov. Jeg hørte et bank og mærkede et stød, og satte mig op, og der var enden af ægget hakket ud, og et sært lille brunt hoved strakte

sig frem og så på mig. 'Herregud,' sagde jeg. 'Du skal være velkommen,' og med noget besvær kom den så ud af sit æg.

I begyndelsen var en rar og hyggelig lille fyr, omtrent af størrelse som en lille høne – ret meget lig alle andre fugleunger, bare større. Han var først skidenbrun med en slags grå skorpe, som snart faldt af, og næppe med noget, der fortjente at kaldes fjer – blot nogle dunede hår. Jeg kan dårligt udtrykke, hvor glad jeg var ved at se ham. Jeg må sige Dem, at ham Robinson Crusoe, han taler alt for lidt om sin ensomhed. Men her havde jeg underholdende selskab. Han så på mig, og glippede med øjnene ligesom en høne, og sagde pip og begyndte med det samme at pikke rundt, som om det ikke betød noget at være blevet udruget tre hundrede år for sent. 'Det glæder mig at se dig, min ven Fredag,' sagde jeg, for naturligvis havde jeg besluttet at kalde ham Fredag, hvis han nogen sinde blev ruget ud, dengang i kanoen, da jeg opdagede, at der var liv i æggene. Jeg var lidt bekymret hvad angik hans føde, og gav ham derfor straks et stykke rå papegøjefisk. Han tog det og gabte op efter mere. Så blev jeg glad, for hvis han efter omstændighederne havde vist sig kræsen, så havde jeg været nødt til at æde ham.

De kan slet ikke forestille Dem, hvilken interessant fugl denne Æpyorniskylling var. Han plejede at stå ved siden af mig og se til, når jeg fiskede i lagunen, og han fik sin part af alt, hvad jeg fangede. Og han var også klog. Der lå ofte nogle ækle, grønne, vortede tingester på stranden, som lignede syltede agurker, og han prøvede en af dem og blev syg af den. Sidenhen værdigede han dem ikke et blik.

Og han voksede. Man kunne næsten se ham vokse. Og da jeg aldrig har været noget videre selskabelig, så passede hans

rolige, venlige væsen mig på en prik. I næsten to år var vi så lykkelige på den ø, som vi overhovedet kunne være. Jeg havde ikke økonomiske sorger, for jeg vidste jo, at mit tilgodehavende hos Dawsons stod og voksede. Nu og da kunne vi se et sejl, men ingen af dem kom nær til os. Jeg havde min morskab af at pynte øen med mønstre i en original teknik, mønstre af søpindsvin og smukke muslingeskaller. Rundt om skrev jeg *Æpyornis Island* med store bogstaver, ligesom man gør med farvede sten på jernbanestationerne derhjemme, og jeg morede mig også med matematiske beregninger og alle mulige tegninger. Og jeg plejede at kikke på den velsignede fugl, som stolprede rundt og voksede og voksede, og jeg tænkte på, at jeg ville kunne leve af at vise ham frem, hvis jeg engang blev reddet. Efter at han første gang havde fældet sin fjerdragt, begyndte han at blive rigtig køn, han fik en kam og en blå hagelap og adskillige grønne fjer bagtil. Og så spekulerede jeg af og til over, om Dawsons mon kunne have et krav på ham eller ej. I stormfuldt vejr og i regntiden lå vi lunt under det skur, jeg havde opført af resterne af kanoen, og så fortalte jeg ham historier om vennerne derhjemme. Når stormen var ovre, gik vi sammen en tur rundt om øen for at se, om der var drevet noget ind. Det var på sin vis den rene idyl. Hvis jeg blot havde haft noget tobak, havde det ligefrem været Himlen.

Det var hen imod slutningen af det andet år, at vores lille paradis fik en ende. Fredag var da omtrent fjorten fod høj til næbbet, han havde et kraftigt, brunt hoved, der lignede enden af en hakke, og to vældige brune øjne med gule rande, som sad ved siden af hinanden ligesom på et menneske – ikke på hver side af hovedet som hos en høne. Fjerdragten var aldeles

pragtfuld – ikke sådan en halvsorg-stil som hos strudsen, men mere i retning af en kasuar i farver og sammensætning. Og så var det, at han begyndte at knejse med kammen og gøre sig vigtigt og i det hele taget vise tegn på et grimt temperament …

Så kom der en tid, hvor jeg ikke havde så meget held med fiskeriet, og han begyndte at drive rundt i min nærhed på en underlig eftertænksom facon. Jeg tænkte, at han måske havde spist søagurker eller sådan noget, men det var ganske simpelt almindelig utilfredshed. Jeg var også sulten, og da jeg endelig fik en fisk trukket i land, ville jeg have den for mig selv. Den morgen var lunten temmelig kort på begge sider. Han pikkede efter fisken og tog den, og jeg gav ham en på hovedet for at få ham til at slippe. Og så gik han gudhjælpemig til angreb på mig …

Han gav mig dette her." Manden pegede på sit ar. "Derpå sparkede han mig. Det føltes som et spark af en hest. Jeg kom på benene, og da jeg så, at han ikke var færdig, satte jeg i løb med armene for ansigtet. Men han løb med sine klodsede ben hurtigere end en væddeløbshest, og han blev ved med sine forhammerspark og slog med sit hakkehoved efter mit baghoved. Jeg styrtede ud i vandet, til jeg stod i til halsen. Han standsede i vandkanten, for han hadede at få våde fødder, og gav sig at gabe op, lidt i retning som en påfugl, bare mere hæst. Så begyndte han at spankulere frem og tilbage langs med stranden. Jeg må tilstå, at jeg følte mig temmelig lille, da jeg så det forbandede fossil gøre sig til herre derinde. Og mit hoved og ansigt blødte over det hele, og – ja, hele min krop føltes som en geleklump.

Jeg bestemte mig til at svømme over lagunen og lad ham være alene, indtil det var gået over. Jeg klatrede op i et palmetræ og sad der og tænkte over det alt sammen. Jeg tror ikke, at jeg hverken før eller siden har følt mig så krænket. Det var denne brutale utaknemmelighed hos dyret. Jeg havde været mere end en broder for ham. Jeg havde udruget ham og opfostret ham. Sådan en stor, klodset, antikveret fugl! Og jeg, som var et menneske – århundredernes arv og alt det der.

Da der var gået nogen tid, tænkte jeg, at han nok også begyndte at se på sagen i dette lys og føle sig bedrøvet over sin opførsel. Jeg tænkte, at hvis jeg nu kunne få fat i nogle gode fisk og så ligesom tilfældigt gik hen og tilbød ham dem, så ville han sikkert gøre det eneste rette. Det tog mig lidt tid at lære, hvor utilgivende og vrangvillig sådan en uddød fugl kan være. Ren ondskab!

Jeg vil ikke fortælle Dem om alle de små påfund, jeg prøvede for at gøre den fugl god igen. Jeg kan simpelt hen ikke. Jeg rødmer stadig af skam, når jeg tænker på de afvisende knubs, jeg fik af den forbistrede kuriositet. Jeg prøvede at være voldsom; jeg smed koralstumper efter ham, men han åd dem bare. Jeg kylede min åbne kniv efter ham, og var lige ved at miste den, selv om den viste sig for stor til, at han kunne sluge den. Jeg prøvede at sulte ham og lade være med at fiske, men så fandt han på at pikke rundt efter orm ved lavvande og klarede sig på den måde. Halvdelen af tiden tilbragte jeg i vand til halsen ude i lagunen, og resten oppe i et palmetræ. Et af dem var kun lige højt nok, og når han fik mig fanget i det, så gjorde han sige en ren festdag med mine ben. Det blev til sidst helt utåleligt. Jeg ved ikke, om De nogensinde har prøvet at sove i

toppen af et palmetræ. Jeg havde de frygteligste mareridt. Og tænk også på skammen! Her stoltserede dette uddøde dyr rundt på min ø som en anden mopset hertug, og jeg fik aldrig lov til at sætte en fod til jorden. Jeg kom til at græde af bare træthed og harme. Jeg fortalte ham lige ud, at jeg ikke ville finde mig i at blive jagtet rundt på en øde ø af sådan en fordømt anakronisme. Jeg fortalte ham, at han kunne finde en fra sin egen tidsalder at hakke på. Men han snappede bare efter mig med sit store næb. En stor, grim fugl – ikke andet end ben og hals.

Jeg har ikke lyst til at fortælle, hvor længe det fortsatte på den måde. Jeg ville have slået ham ihjel tidligere, hvis jeg blot havde vidst hvordan. Men til sidst fandt jeg en måde at gøre det af med ham på. Det er et sydamerikansk trick. Jeg snoede mine fiskesnører sammen med tangstængler og den slags, og fik lavet mig et temmelig kraftigt reb på omkring en otte meter i længden, og for enderne af det fæstnede jeg to koralklumper. Det tog mig nogen tid at få lavet det, fordi jeg hele tiden måtte ud i lagunen eller op i et træ. Rebet hvirvlede jeg så rundt over hovedet og kastede det mod ham. Første gang ramte jeg forkert, men næste gang lykkedes det, og jeg fangede hans ben nok så nydeligt, så rebet snoede sig flere gange rundt om dem. Han faldt. Jeg stod i vand til brystet ude i lagunen, da jeg gjorde kastet, men i samme øjeblik han faldt, var jeg oppe af vandet og savede løs på hans hals med min kniv …

Selv nu kan jeg ikke lide at tænke på det. Jeg følte mig som en morder, skønt jeg var glødende hidsig på ham. Da jeg stod over ham og så ham ligge og bløde i det hvide sand, og hans smukke

store ben og hals, der vred sig de sidste krampetrækninger … Pyh!

Med denne tragedie ramte ensomheden mig samtidig som en forbandelse. Å Gud! De kan ikke forestille Dem, hvordan jeg savnede den fugl! Jeg sad ved hans lig og sørgede over ham, og jeg skælvede når jeg så rundt over det øde, tavse rev. Jeg tænkte på, hvilken rar lille fugl han havde været, dengang han blev ruget ud, og jeg huskede på alle hans morsomme lege, før han blev tosset. Jeg tænkte, at hvis jeg nu bare havde nøjedes med at såre ham, så kunne jeg have plejet ham og lært ham at forstå alting bedre. Hvis jeg havde haft noget at grave med, så ville jeg have begravet ham. Jeg følte akkurat på samme måde, som hvis han havde været et menneske. Som det var, så kunne jeg ikke bekvemme mig til at æde ham, jeg lagde ham ud i lagunen, og de små fisk gnavede ham ren. Ikke engang fjerene fik jeg reddet. Så skete det en dag, at en fyr, som sejlede rundt i sin yacht, havde fået den idé, at han ville se, om min atol stadig eksisterede.

Han kom ikke et øjeblik for tidligt, for jeg var nu omtrent fuldstændig knækket af ensomheden og gik blot og overvejede om jeg skulle gå ud i havet og ende det hele på den måde, eller måske forsøge mig med de grønne tingester …

Jeg solgte knoglerne til en mand, som hed Winslow – han drev handel et sted i nærheden af British Museum, og han har fortalt mig, at han solgte dem videre til gamle Havers. Åbenbart fandt Havers dem ikke særligt store, og først efter hans død vakte de opmærksomhed. De fik navnet *Æpyornis* – hvordan var det nu?"

"*Æpyornis vastus,*" sagde jeg. "Sjovt nok har en af mine venner fortalt mig om det. Da man fandt en *Æpyornis* med et lårben, som var en alen langt, så mente man, at man havde nået det længst mulige, og kaldte den *Æpyornis maximus*. Så dukkede der en ny op med et nyt lårben på fire fod og seks tommer, eller måske endda mere, og den blev kaldt *Æpyornis titan*. Så blev Deres *vastus* fundet i gamle Havers' samling, dengang han døde, og så dukkede en *vastissimus* op."

"Det har Winslow fortalt mig," sagde manden med arret. "Hvis man finder flere Æpyornisser, så mener han, at der nok vil springe et blodkar eller to hos nogle af videnskabens spidser. Men det var da en ejendommelig oplevelse, ikke sandt – sådan alt i alt?"

Det mærkelige tilfælde med Davidsons øjne

1

Sidney Davidsons forbigående sindsforvirring, der jo i sig selv er bemærkelsesværdig nok, bliver endnu mere mærkværdig, hvis man tør fæste lid til Wades forklaring på den. Det får én til at drømme om de mest besynderlige muligheder for indbyrdes kommunikation engang ud i fremtiden, om muligheden for i farten at tilbringe fem minutter på den anden side af jorden, eller at blive iagttaget under udøvelsen af sine mest skjulte handlinger af øjne, som man ikke aner er til stede. Det traf sig sådan, at jeg var det nærmeste vidne til Davidsons anfald, og det falder derfor naturligt for, at være den, der fæster historien til papiret.

Når jeg siger, at jeg var det nærmeste vidne til hans anfald, mener jeg dermed, at jeg var den første, der ankom til stedet. Det hele skete på Harlow Technical College, lige overfor Highgate Archway. Han var alene i det største laboratorium, da det skete. Jeg befandt mig i et mindre rum, hvor vægtene står, og gjorde nogle noter. Tordenvejret og stormen forhindrede mig naturligvis i at udføre mit egentlige arbejde. Det var lige efter et af de voldsommere tordenbrag, at jeg syntes, jeg hørte noget glas blive knust i det andet rum. Jeg holdt op med at skrive og vendte mig om for at lytte. I nogen tid hørte jeg intet; haglene lavede et infernalsk spektakel på zinktaget. Så hørte jeg en ny lyd, noget knustes – denne gang var der ingen tvivl. Noget tungt var blevet revet ned fra bordet derinde. Jeg fo'r op

og løb straks ud og hen og åbnede døren, som førte ind til det store laboratorium.

Jeg blev overrasket ved at høre en underlig latter, og så Davidson stå vaklende midt i rummet med et udtryk som én, der er blændet. Mit første indtryk var, at han var fuld. Han bemærkede mig ikke. Han slog ud imod et eller andet usynligt, der befandt sig omkring en meter fra hans ansigt. Så rakte han sin hånd frem, langsomt og tøvende, og lukkede den om intet. "Hvad er der sket?" sagde han. Han holdt hænderne op foran ansigtet med spredte fingre. "Store Scott!" sagde han. (Det skete for en tre-fire år siden, og alle og enhver brugte denne store mands navn, når de bandede.) Så begyndte han at løfte på fødderne på en underlig klodset facon, som om han ventede, de var limet fast til gulvet.

"Davidson!" råbte jeg. "Hvad går der af dig?" Han vendte sig om mod mig og så sig omkring. Han så over mig og på mig og på begge sider af mig, alt uden ringeste antydning af, at han kunne se mig. "Bølger," sagde han, "og en usædvanlig nydelig skonnert. Jeg ville sværge på, at det var Bellows' stemme. – *Hallo!*" råbte han pludselig, så højt han kunne.

Jeg troede, han spøgte. Så fik jeg øje på de sønderslåede rester af vort bedste elektrometer spredt rundt om hans fødder. "Hvad går der dog af dig?" sagde jeg. "Du har ødelagt elektrometret!"

"Atter Bellows," sagde han. "Vennerne er her endnu, selv om mine hænder er forsvundet. Noget om et elektrometer. Hvor *er* du, Bellows!" Han vaklede pludselig frem imod mig. "Det fordømte søle er blødt som smør," sagde han. Han ramte imod

bordet og trådte studsende et skridt tilbage. "Dét var ikke blødt som smør," sagde han og stod lidt, vaklende.

Jeg var blevet skræmt. "Davidson," sagde jeg, "hvad i Himlens navn er der galt med dig?"

Han så sig om i alle retninger. "Jeg ville sværge på, at det var Bellows. Hvorfor viser du dig ikke, som det passer sig for et ordentligt menneske, Bellows?"

Det faldt mig ind, at han måske pludselig var blevet blind. Jeg gik rundt om bordet og lagde min hånd på hans arm. Jeg har aldrig i mit liv set et menneske blive så overrasket. Han fo'r tilbage fra mig og stillede sig i forsvarsstilling med et ansigtsudtryk, der var fuldstændig forvredent af rædsel. "Du gode Gud!" råbte han. "Hvad var dog det?"

"Det er mig – Bellows. For pokker da, Davidson!"

Han fo'r sammen, da jeg svarede ham, og stirrede – hvordan skal jeg beskrive det? – stirrede lige tværs igennem mig. Så begyndte han at tale, ikke til mig, men til sig selv. "Her, ved højlys dag, på en åben strand. Ikke det mindste skjulested." Hans stirrede vildt om sig. Så vendte han sig om og løb lige ind i den store elektromagnet – så voldsomt, at han, som vi siden fandt ud af, fik store rifter på skulderen og kinden. Derved tog han et skridt tilbage og råbte, næsten som en hulken: "Hvad i Himlens navn er der sket med mig?" Han stod der, hvid i ansigtet af rædsel, og voldsomt skælvende, med den højre hånd fast trykket om den venstre arm, hvor denne havde været i kontakt med magneten.

Nu var jeg ophidset og temmelig skræmt. "Davidson," sagde jeg, "vær ikke bange."

Han blev foruroliget ved min stemme, men ikke så stærkt som første gang. Jeg gentog mine ord med så fast og klar betoning, som jeg kunne. "Bellows," sagde han, "er det dig?"

"Kan du ikke se, at det er mig?"

Han lo. "Jeg kan end ikke se, at det er mig selv. Hvor pokker er vi henne?"

"Her," sagde jeg, "i laboratoriet."

"Laboratoriet?" svarede han i en forbløffet tone og førte hånden op til panden. "Jeg *var* i laboratoriet – lige til det lyn indtraf, men jeg vil lade mig hænge, om det er dér, jeg er nu. Hvad er det for et skib?"

"Der er ikke noget skib her," sagde jeg. "Vær nu fornuftig, gamle dreng."

"Ikke noget skib!" gentog han og lod til straks igen at have glemt, hvad jeg havde sagt. "Jeg formoder," sagde han langsomt, "at vi begge to er døde. Men morsomme ved den sag er, at jeg stadig føler det, som om jeg havde et legeme. Jeg tænker, det tager lidt tid at vænne sig til det. Det er gået forbandet stærkt, Bellows – ikke sandt?"

"Hold op med det sludder. Du er helt lyslevende. Du står i laboratoriet og stavrer rundt herinde. Du har netop ødelagt det nye elektrometer. Jeg skal ikke misunde dig, når Boyce opdager det."

Han stirrede forbi mig i retning af diagrammerne over cryohydraterne. "Jeg må være døv," sagde han så. "De har affyret en kanon, for der kan jeg se røgskyen vælte op, men jeg har ikke hørt en lyd."

Jeg lagde atter min hånd på hans arm, og denne gang blev han mindre forskrækket. "Vi har åbenbart fået en slags usynlige

legemer," sagde han. "Så for pokker! Der kommer en båd frem rundt om odden. Det her ligner i alt fald meget det tidligere liv – i et andet klima."

Jeg rystede ham i armen. "Davidson," råbte jeg, "vågn dog op!"

2

Netop i dette øjeblik kom Boyce ind. Lige så snart han begyndte at sige noget, udbrød Davidson: "Gode gamle Boyce! Også død! Hvor mærkeligt!" Jeg skyndte mig at forklare, at Davidson lod til at befinde sig i en eller anden form for søvngængeragtig trance. Boyce blev straks interesseret. Vi gjorde begge to alt, hvad vi kunne, for at få vækket Davidson af hans mærkelige tilstand. Han besvarede vore spørgsmål og stillede os nogle andre, men hans opmærksomhed lod til at være distraheret af hans hallucinationer om en strand og et fartøj. Han indflettede til stadighed bemærkninger om en båd, nogle davider og sejl, der fyldtes af vinden. Det føltes ganske besynderligt at høre ham sige den slags ting, der det dunkle laboratorium.

Han var blind og hjælpeløs. Vi var nødt til at lede ham ned gennem gangen, en på hver side, til Boyces private værelse, og mens Boyce talte med ham derinde, og gik med på hans idé om dette her skib, gik jeg hen ad gangen og bad gamle Wade om at komme ind og se på ham. Vor dekans stemme fik ham til at blive en smule mere fornuftig, men ikke meget. Han spurgte, hvor hans hænder var, og hvorfor han skulle gå der i sand op til bæltestedet. Wade tænkte en tidlang over ham – De ved nok, hvordan han trækker øjenbrynene sammen – og lod ham så føle sofaen, idet han lod hans hænder glide hen over den. "Dette er

en sofa," sagde Wade. "Sofaen i professor Boyces private kontor. Hestehår."

Davidson følte sig for, var overrasket og svarede så, at han så ganske udmærket kunne føle det, men han kunne ikke se det.

"Hvad ser De da?" spurgte Wade. Davidson svarede, at han ikke kunne se andet end en masse sand og knuste sneglehuse. Wade gav ham nogle andre ting at føle på, fortalte ham, hvad det var, og iagttog ham nøje imens.

"Skibet er sunket næsten helt op til rælingen," sagde Davidson pludselig, uden nogen sammenhæng med noget andet.

"Skidt nu med det skib," sagde Wade. "Hør på mig, Davidson. De ved vel, hvad man mener med begrebet hallucination?"

"Naturligvis," sagde Davidson.

"Nå, alt det, De ser, er hallucinationer."

"Biskop Berkeley," sagde Davidson.

"Misforstå mig nu ikke," sagde Wade. "De er i live og befinder Dem i Boyces værelse. Men der er sket noget med Deres øjne. De kan ikke se; De kan høre og føle, men ikke se. Kan De følge mig?"

"Det forekommer mig, at jeg ser alt for meget." Davidson gned øjnene med fingrene. "Altså?" sagde han.

"Det er det hele. Bliv ikke urolig. Bellows og jeg vil følge Dem hjem i en droske."

"Vent lidt." Davidson tænkte efter. "Hjælp mig med at sætte mig ned," sagde han, og derpå: "Hvis De nu – jeg er ked af, hvis det er Dem til besvær – hvis De nu fortalte mig alt det en gang til?"

Wade gentog meget tålmodigt det, han havde sagt tidligere. Davidson lukkede øjnene og pressede hænderne mod panden. "Ja," sagde han, "De har så ganske ret. Nu, hvor mine øjne er lukkede, ved jeg, at De har ganske ret. Der er De, Bellows, som sidder ved siden af mig i sofaen. Jeg er atter i England. Og vi sidder her i tusmørket."

Så åbnede han atter øjnene. "Og dér," sagde han, "er solen netop ved at stå op, og jeg kan se skibets ræer, og et oprørt hav og et par fugle, der flyver. Jeg har aldrig set noget mere virkeligt. Og jeg sidder i sand helt op til halsen."

Han bøjede sig frem og dækkede ansigtet med hænderne. Så åbnede han øjnene igen. "Mørkt hav og solopgang! Og dog sidder jeg på en sofa i gamle Boyces værelse … Gud hjælpe mig!"

3

Dette var begyndelsen. I tre uger vedblev denne mærkelige sygdom i Davidsons øjne med uformindsket styrke. Det var meget værre end at være blind. Han var fuldstændig hjælpeløs og måtte mades fuldstændig som en nyudklækket fugleunge, og føres rundt og klædes af og på. Hvis han forsøgte at bevæge sig uden ledsagelse, faldt han over ting eller stødte ind i vægge og døre. Efter en dag eller to blev han vant til at høre vore stemmer uden at kunne se os, og indrømmede villigt, at han var hjemme, og at Wade havde ret i det, han havde sagt. Min søster, som han var forlovet med, insisterede på at komme og se til ham, og sad hver dag i flere timer hos ham, mens han talte om sin strand. At holde hendes hånd i sin lod til at berolige ham overmåde. Han forklarede, at når vi forlod kollegiet og tog hjem – han boede i Hampstead – forekom det ham, som om vi kørte lige tværs

gennem en sandbanke – det var fuldstændig mørkt, indtil vi var kommet igennem – og gennem klipper og træer og solide legemer, og når han blev ført til eget værelse blev han svimmel og næsten afsindig bange for at falde ned, fordi det, at han gik op ad trapperne, forekom ham at være det samme som at blive hævet ti-femten meter over klipperne på hans indbildte ø. Han sagde ustandselig, at han ville knuse alle æggene. Til sidst blev vi nødt til at føre ham ned i hans faders forstue og lægge ham der på en sofa.

Han beskrev øen som et i det store og hele temmelig øde sted med kun lidt vegetation, bortset fra noget tørveagtigt mos og en mængde nøgne klipper. Der var store mængder af pingviner, og de gjorde klipperne hvide og ubehagelige at se på. Havet var ofte oprørt, og én gang blev det torden og stormvejr, og han lå og råbte ved de lydløse lyn. En eller to gange kom der sæler op på stranden, men det var kun i de første to-tre dage. Han sagde, at det var vældig morsomt at se, hvordan pingvinerne vandrede ret igennem ham, og hvordan han lod til at kunne ligge midt blandt dem uden at forurolige dem.

Jeg erindrer én mærkelig ting, og det var, når han længtes efter at ryge. Vi anbragte en pibe i hans hånd – han var lige ved at stikke et øje ud med den – og tændte den. Men han kunne ikke smage den. Jeg har senere fundet ud af, at jeg selv har det på samme måde – jeg ved ikke, om det gælder for alle – at jeg ikke har nogen nydelse af at ryge, hvis jeg ikke samtidig kan se røgen.

Men den mest mærkværdige del af hans syner kom, da Wade satte ham i badevogn for at få ham ud og trække noget frisk luft. Davidsons forældre lejede sådan én, og fik deres døve og

temmelig stædige tjener, Widgery, til at gå med. Widgerys anskuelser angående ekspeditioner med sådanne sundhedsmæssige formål var ganske forunderlige. Min søster, som havde været på besøg i et hundeinternat, mødte dem i Camden Town i nærheden af King's Cross, hvor Widgery fornøjet travede afsted og Davidson tydeligvis var dybt ulykkelig og på sin svage, blinde måde forgæves forsøgte at tiltrække sig Widgerys opmærksomhed.

Han græd ligefrem, da min søster talte til ham. "Å, få mig ud af dette frygtelige mørke!" sagde han og famlede efter hendes hånd, "jeg må ud af det, ellers dør jeg." Han kunne slet ikke forklare, hvad der gik af ham, men min søster bestemte, at han måtte hjem, og så snart de kom op ad Hampstead Hill, lod ængstelsen til at forlade ham. Han sagde, at det gjorde godt atter at se stjernerne, selv om det dengang var ved middagstid og højt solskin.

"Det virkede," fortalte han mig senere, "som om jeg modstandsløst blev ført ud mod vandet. I begyndelsen skræmte det mig meget. Og naturligvis var det nat dér – en henrivende nat."

"Naturligvis?" spurgte jeg, for det slog mig som noget besynderligt.

"Naturligvis," sagde han. "Det er altid nat der, når det er dag her. – Nå, men vi gik altså lige ned mod vandet, som lå roligt og glitrende i måneskinnet – det var blot en bred dønning, som lod til at blive bredere og mere jævn, da jeg kom ned i den. Overfladen lyste som en hud – der kunne have været et tomrum nedenunder, uanset hvad jeg vidste om det modsatte. Meget langsomt kravlede vandet op til mine øjne, efterhånden som jeg

gled ud i det. Så dukkede jeg under, og skinnet syntes at gå itu og atter blive helt for mine øjne. Månen sprang op på himlen og blev grøn og dunkel, og svagt glødende fisk pilede rundt omkring mig – og der var ting, der syntes lavet af lysende glas, og jeg spadserede gennem et virvar af søgræs, der blinkede med en olieagtig glans. Og så drev jeg ned gennem havet, og stjernerne slukkedes en efter en, og månen blev grønnere og mørkere, og søgræsset blev lysende purpurrødt. Alting var meget vagt og mystisk, og alting forekom mig at skælve. Og hele tiden kunne jeg høre badevognens hjul knirke og de forbipasserendes skridt og en mand, som på afstand råbte med en særudgave af *Pall Mall*.

Jeg fortsatte med at synke, stadig dybere og dybere. Der blev sort som blæk omkring mig, ikke en lysstråle trængte ned i mørket oppefra, og de selvlysende tingester blev lysere og lysere. Tangens slangeagtige grene flagrede som spritflammer; men længere nede fandtes der slet ikke mere tang. Fiskene kom mig måbende og stirrende i møde, og gik ind i mig og igennem mig. Jeg havde aldrig gjort mig nogen forestilling om sådanne fisk. De havde langs siderne ildlinjer, som om de var blevet malet med selvlysende farve. Og der var en uhyggelig tingest, som svømmede rundt med en mængde slyngende og svingende arme. Og så så jeg en tåget masse af lys, der kom ganske langsomt imod mig gennem mørket; da den kom nærmere opløste den sig i en stime af fisk, som kæmpede og styrtede rundt om hinanden og rundt om noget, som var i drift. Jeg bevægede mig lige frem mod det, og nu så jeg midt i sværmen og ved lyset fra fiskene en stump af et knækket rundholt dukke frem over mig, og et stykke af en mørk skibsræling og nogle

glødende, selvlysende legemer, som skælvede og blev vredet rundt, når fiskene huggede ud efter dem. Det var på dette tidspunkt, jeg begyndte at forsøge på at vække Widgerys opmærksomhed. Jeg blev grebet af frygt. Huh! Hvis jeg skulle drive gennem disse halvt opædte – ting! Hvis din søster ikke var kommet! De havde store huller i sig, Bellows, og ... Nej, lige meget. Men det var forfærdeligt!"

4

I tre uger forblev Davidson i denne besynderlige tilstand, hvor han så en, som vi dengang antog, fuldkommen indbildt verden, mens han var stokblind for den virkelige omkring sig. Så mødte jeg en tirsdag, da jeg kom på besøg, Davidson senior i entreen. "Han kan se sin tommelfinger!" sagde den gamle herre henrykt. Han var på vej ind med overfrakke på. "Han kan se sin tommelfinger, Bellows!" sagde han med tårer i øjnene. "Knægten vil blive fuldstændig rask igen!"

Jeg fo'r ind til Davidson. Han holdt en lille bog op foran sit ansigt, så på den og lo på en underlig svag måde.

"Det er forbløffende," sagde han. "Der er ligesom kommet en plet her." Han pegede. "Jeg er som sædvanlig på klipperne, og pingvinerne er i gang med deres sædvanlige flaksen og tumlen rundt, og en hval lader sig se ind imellem, men det er blevet for mørkt nu, til at man kan se den ordentligt. Men hvis du holder noget lige *dér*, så ser jeg det – jeg ser det virkelig! Det er meget dunkelt, og nogle steder mangler det, men jeg ser det i hvert fald, nærmest som en svag skygge. Jeg opdagede det i morges, da de klædte mig på. Der er ligesom gået hul i denne fordømte spøgelsesverden. Læg nu din hånd ved siden af min. Nej, ikke

der. Åh! Ja! Nu kan jeg se den. Den nederste del af din tommelfinger og et stykke af dit ærme. Det ligner spøgelse af en stump af din hånd, som rækker sig frem fra en mørk sky. Lige ved siden af er der en stjernehob i form som et kors, der lyser på himlen."

Fra det øjeblik begyndte Davidson at få det bedre. Hans meddelelser om denne forandring var ligesom hans meddelelser om sine syner forunderligt overbevisende. På pletvis spredte steder i hans synsfelt trådte fantasiverdenen svagere frem, den blev ligesom gennemsigtig, og gennem disse gennemsigtige revner begyndte han at ane tågede syner af den virkelige verden omkring sig. Pletterne voksede i antal og omfang, smeltede sammen og spredte sig, indtil der kun hist og her var blinde punkter tilbage i hans øjne. Han kunne selv stå op, bevæge sig omkring, kunne atter selv indtage sin mad, læse, ryge og i det hele taget opføre sig som en ganske almindelig medborger igen. I begyndelsen voldte det ham noget hovedbrud at skelne disse to billeder, som overskyggede hinanden, som de skiftende billeder i en *laterna magica*, men efterhånden kunne han skelne de virkelige billeder fra de indbildte.

Til at begynde med var han bare glad og fornøjet og syntes kun alt for ivrig efter at fremskynde sin helbredelse ved motion og styrkende midler. Men da den mærkelige ø begyndte at forsvinde for ham, blev han pludselig meget interesseret i den. I særdeles længtes han meget efter på ny at gå ned i det dybe hav og brugte halvdelen af sin tid på at vandre rundt i de lavereliggende dele af London i et forsøg på at finde det vandfyldte vrag, han havde set drive rundt. Det virkelige

dagslys' klarhed påvirkede ham dog snart så meget, at alt i hans skyggeverden udviskedes, men i de sene nattetimer i et mørkt værelse kunne han endnu skelne de hvidplettede klipper på øen og de klodsede pingviner, som vaklede frem og tilbage. Men selv disse syner blev svagere og svagere, og endelig, lige efter at han var blevet gift med min søster, så han dem for sidste gang.

5

Og nu står kun tilbage at fortælle det mest mærkelige af det hele. Omkring to år efter, at han var blevet rask, spiste jeg til middag hos Davidsons, og efter middagen kom en herre ved navn Atkins på besøg. Han var løjtnant i Royal Navy og en elskværdig, snaksalig mand. Han stod på venskabelig fod med min svoger, og var efterhånden blevet ganske fortrolig med ham. Det viste sig, at han var forlovet med en kusine af Davidson, og under samtalen tog han et lille fotoalbum frem for at vise os det nyeste billede af sin *fiancée*. "Og forresten," tilføjede han, "her har jeg også et billede af det gamle *Fulmar*."

Davidson så uinteresseret på det. Pludselig lyste han ansigt op. "Milde Himmel," sagde han. "Jeg kunne næsten sværge på –"

"På hvad?" spurgte Atkins.

"På at jeg har set det skib før."

"Jeg kan ikke indse, hvordan det skulle være muligt. Det har ikke været ud af Sydhavet de sidste seks år, og før det –"

"Men," begyndte Davidson, og så: "Jo, det er det skib, jeg drømte om. Hun lå ved siden af en ø, som sværmede med pingviner, og hun affyrede et skud."

"Du gode Gud!" sagde Atkins, da han havde hørt detaljerne om Davidsons sygdom. "Hvordan i Herrens navn kunne De

drømme det?"

Og så kom det, lidt efter lidt, for dagen, at netop samme dag, som Davidson var blevet angrebet, havde Hendes Majestæts Skib "*Fulmar*" virkelig befundet sig i nærheden af en lille klippe lidt syd for Antipodes Island. Man havde sendt en båd i land for at indsamle pingvinæg, den var blevet forsinket og eftersom en tordenstorm var fulgt lige efter, havde besætningen ventet til den følgende dag, før de atter sejlede ud til skibet. Atkins havde været blandt dem, og han bekræftede ord til andet, den beskrivelse, Davidson havde givet af øen og båden. Der hersker ikke den ringeste tvivl hos nogen af os om, at Davidson virkelig har set stedet. På en eller anden uforklarlig måde har hans syn, mens han selv bevægede sig rundt i London, på samme måde bevæget sig rundt på denne afsides ø. *Hvordan* det er gået til, er et fuldkomment mysterium.

Og dermed slutter den mærkværdige historie om Davidsons øjne. Det er muligvis det bedst dokumenterede tilfælde af virkeligt "fjernsyn", der findes. Der er ikke nogen forklaring, bortset fra den teori, professor Wade har opkastet. Men hans teori forudsætter eksistensen af den fjerde dimension og forklaringer angående forskellige teoretiske former for rum. At tale om, at der har været en "knude på rummet" forekommer mig at være det rene nonsens; men det er sikkert fordi jeg ikke er matematiker. Da jeg indvendte, at intet kunne forandre det faktum, at øen ligger otte tusinde miles herfra, svarede han, at to punkter kunne være aftegnet med et par meters afstand på et stykke papir, og dog kunne bringes i hinandens umiddelbare nærhed ved at folde papiret. Læseren fatter måske denne bevisførelse; jeg gør bestemt ikke. Hans idé synes at være, at

Davidson, idet han bøjede sig ned over den store magnets poler, blev udsat for en eller anden usædvanlig påvirkning af sine nethindeceller som følge af en hurtig ændring i kraftfeltet forårsaget af lynet.

Han mener som følge heraf, at det er muligt gennem synet at leve i én del af verden, mens man med sit legeme befinder sig et helt andet sted. Han har oven i købet foretaget nogle eksperimenter til støtte for sin teori, men hidtil har han kun haft held til at gøre nogle hunde blinde. Jeg tror nok, at dette foreløbig er nettoresultatet af hans arbejde, skønt jeg ikke har set ham de seneste uger. Jeg har haft så travlt med indretningen af St. Pancras-installationen, at jeg ikke har haft tid til at besøge ham. Men hele hans teori forekommer mig at være temmelig fantasifuld. Men fakta angående tilfældet med Davidson hviler på en ganske anderledes solid grundvold, og jeg kan personlig borge for hver eneste detalje, jeg her har meddelt.

Dynamoernes Herre

Førstemaskinisten ved de tre elektriske dynamoer, som snurrede og raslede på Camberwell og sørgede for at holde den elektriske jernbane i gang, var fra Yorkshire og hans navn var James Holroyd. Han var en dygtig elektriker, men lovlig glad for whisky; en tung, rødhåret fyr med uregelmæssige tænder. Han tvivlede på Guds eksistens, men troede på Carnots cyklus, og han havde læst Shakespeare, hvis viden i kemi han fandt var noget mangelfuld. Hans assistent stammede fra det mystiske Østen og hans navn var Azuma-zi. Men Holroyd kaldte ham Pooh-Bah. Holroyd holdt meget af at have en sort assistent, for sådan én fandt sig i at blive sparket – det var nu sådan en vane hos Holroyd – og han gik ikke rundt og studerede maskineriet for at finde ud af dets hemmeligheder. Visse sære sammenhænge i negersjælen, som var opstået ved at den blev bragt i så pludselig forbindelse med blomsten af vor moderne civilisation, nåede Holroyd aldrig til fuld kundskab om, skønt han hen mod slutningen fik en vis anelse.

Azuma-zi stod over og ved siden af enhver form for etnologi. Måske tilhørte han mere end alt andet den negroide race, skønt hans hår snarere var lokket end kruset, og hans næse var flad. Men hans hud var mere brun end sort, og det hvide i hans øjne var gult. Hans bred kæbeben og smalle hage gav han ansigt en vis lighed med et slangehoveds V-form. Hans hoved var bredt bagtil med en lav og smal pande, som om hans hjerne var vendt på nøjagtigt den modsatte måde af en europæers. Han var lille af vækst og hans kundskaber i engelsk endnu mindre. Under samtale brugte han en masse underlige lyde uden nogen kendt

markedsværdi, og de sjældent forekommende rigtige ord var som regel grotesk omdannede og snørklede. Holroyd gjorde forsøg på at finde ud af hans religiøse begreber, og prædikede – især efter indtagelse af en vis mængde whisky – for ham imod overtro og missionærer. Men Azuma-zi søgte gerne at vige uden om enhver diskussion af sine guder, selv om han jævnligt fik et spark i den anledning.

Klædt i hvide, omend utilstrækkelige klæder var Azuma-zi kommet op fra fyrrummet på *Lord Clive*, direkte fra Straits' Settlements eller endnu længere borte til London. I sin ungdom havde han hørt tale om Londons storhed og rigdomme, en by, hvor alle kvinder er hvide og underskønne, og hvor selv tiggerne på gaden er hvide, og han var gået i land med nogle nylig erhvervede guldmønter i lommen med det formål at tilbede dette civilisationens alter. Den dag, hvor han kom i land, var temmelig dyster; himlen var mørk, og en skarp regn piskede ned over de slibrige gader, men han styrtede sig tappert ind i Shadwells nydelser, og blev snart efter atter drevet i land, med et ødelagt helbred, civiliserede klæder og uden en penny på lommen; i alt væsentligt et umælende dyr, for at slave for James Holroyd og lade sig tyrannisere af ham i dynamohallen ved Camberwell. Og det at tyrannisere var James Holroyds yndlingsbeskæftigelse.

Der fandtes tre dynamoer ved Camberwell. De to af dem, som havde været der fra begyndelsen, var små, en større var af nyere dato. De mindre maskiner støjede, men ikke urimeligt. Remmene snurrede rundt om hjulene, nu og da hvislede og gnistrede børsterne, og luften susede jævnthen. huh! huh! huh! mellem de elektriske poler. Den ene af dem havde løsnet sig fra

sit fundament og fik hele hallen til at dirre. Men den store dynamo overdøvede denne ubetydelige støj med det vedvarende drøn fra sin jernkerne, en lyd, som på en eller anden måde fik selve bygningens jerndele til at synge med. Stedet fik det til at svimle for den besøgende ved maskinernes aldrig ophørende banken, de store hjuls svingninger, regulatorkuglernes snurren, dampen, der fra tid til anden strømmede ud, og over alt dette den dybe, stadige, durrende tone fra den store dynamo. Ud fra et ingeniørmæssigt synspunkt var denne støj en fejl, men Azuma-zi betragtede den som et udtryk for uhyrets kraft og overmod.

Hvis det var muligt, ville vi gerne holde maskinrummets torden i ørene på vore læsere, så længe de læser denne fortælling; vi ville helst fortælle hele historien til dette akkompagnement. Det var en stadig strøm af lyd, hvori øret udskilte så én tråd, så en anden; først var det dampmaskinernes brudte prusten, gispen og hvæsen, deres pistoners ind- og udånding, den dumpe surren, når svinghjulets eger piskede luften, en tone, der stammede fra læderremmenes forskellige stramning, og en bekymret buldren fra dynamoerne; og over det alt sammen (men somme tider ubemærket, når øret var udmattet af den, og den igen lagde sig over sindet) den store maskines basuntoner. Gulvet føltes aldrig fast og sikkert under ens fod, men dirrede og knagede. Det var et forvirrende, uroligt sted, som i og for sig selv var nok til at lede ens tanker ind i underlige baner. Og i de tre måneder, som maskinisternes store strejke varede, forlod Holroyd, som var skruebrækker, og Azuma-zi, som bare var en sort, ikke denne

støj og disse hvirvler, undtagen for at sove og spise i det lille træskur mellem maskinbygningen og porten.

Holroyd havde holdt en lille teologisk forelæsning om sin store maskine, ikke så længe efter, at Azuma-zi var ankommet. Han var nødt til at skrige for at kunne høres over dens drønen. "Se på den," sagde Holroyd, "hvad er dine afguder ved siden af den?" Og Azuma-zi så. Et øjeblik kunne Holroyd ikke høres, derpå hørte Azuma-zi: "Dræb et hundrede mænd. Tolv procent på grundaktierne," sagde Holroyd, "og det er noget nær guddommeligt!"

Holroyd var stolt over sin store dynamo, og udbredte sig over dens størrelse og kraft for Azuma-zi, indtil Himlen må vide hvilke mærkelige tanker blev sat i gang i hans lokkede sorte kranium af dette og af den uophørlige svingen og drønen. På den mest anskuelige måde tydeliggjorde Holroyd de tolv eller flere måder, hvorpå et menneske kunne blive dræbt af den, og en gang gav han Azuma-zi et skub for at give ham en prøve på dens formåen. Og derefter var det som om Azuma-zi, når han hvilede ud efter arbejdet – og guderne skal vide, at det var tungt og hårdt arbejde, for han udførte ikke blot sit eget, men også det meste af Holroyds – tog sig for at sidde og iagttage den store maskine. Sommetider gnistrede det fra børsterne, og den skød blå lyn, ved hvilke Holroyd plejede at bande, men for resten kørte den jævnt og sikkert som et menneskes åndedræt. Drivremmen fo'r hvinende over akslen, og bag sig havde man altid, når man passede maskinen, pistonens venlige gispen. Og således levede den, dag efter dag, i den store, luftige maskinhal, mens han og Holroyd opvartede den; den var ikke fanget, og den trællede ikke for at drive et fartøj frem sådan som de andre

maskiner, den sorte kendte til: den var en maskine, som var blevet hævet til en plads på tronen. De to mindre maskiner ringeagtede Azuma-zi; den store døbte han for sig selv "Dynamoernes Herre". De små var gnavne og uregelmæssige, men den store dynamo var støt og evig. Hvor var den stor! Hvor fredeligt og let arbejdede den ikke! Den var større og mere rolig end selv de Buddha'er han havde set ved Rangoon, og dog stod den ikke stille; den var levende! De store, sorte hjul surrede uophørligt, ringene kørte rundt under børsterne, og den dybe tone fra dens spoler understøttede det hele. Det stemte Azuma-zi ganske sælsomt.

Azuma-zi brød sig ikke om arbejde. Han plejede at sidde ved siden af og våge over Dynamoernes Herre, mens Holroyd gik ud for at overtale portvagten til at hente whisky, skønt hans rette plads ikke var i selve rummet med dynamoerne, men ved dampkedlerne, og skønt Holroyd, når han opdagede hans forsømmelser, plejede at afstraffe ham ved hjælp en ende kraftig kobberledning. Han kunne finde på at gå hen og stille sig tæt op ad kolossen og se op på den store læderrem, som kørte over hans hoved. Remmen havde en sort lap, som gik med rundt, og det morede ham å en eller anden måde at iagttage, hvordan den kom igen og igen. Underlige tanker surrede gennem hans hoved ved at se dette kredsløb. Videnskaben fortæller os, at vilde mennesker tillægger klipper og træer en sjæl – og i en maskine er der tusind gange mere liv end i en klippe eller et træ. Og i grunden var Azuma-zi stadig en vild, civilisationens fernis var ikke tykkere end hans ynkelige klæder, de overfladiske rifterne i hans hud og det sorte kulstøv på hans

ansigt og hænder. Hans fader havde tilbedt en meteorsten; hans slægtninges blod havde stænket hjulene på Juggernauts vogn.

Han benyttede sig af enhver lejlighed, Holroyd gav ham, til at berøre og beskæftige sig med den store dynamo, som fascinerede ham voldsomt. Han pudsede og polerede den, til dens metaldele skinnede så blændende som solen selv. Han fornemmede en mystisk følelse af, at han udførte en religiøs handling, når han gjorde dette. Han kunne finde på at gå hen til den og berøre den ganske blidt. De guder, han havde tilbedt, var alle sammen langt borte. Folk i London skjulte deres guder.

Efterhånden blev hans dunkle følelser mere distinkte og antog form af tanker og til sidst handlinger. Når han om morgenen trådte ind i det brølende maskinrum, hilste han ydmygt "Dynamoernes Herre", og så snart Holroyd var ude, gik han og hviskede til den tordnende maskine, at han var dens tjener, og bad den have medlidenhed med ham og frelse ham fra Holroyd. Når han gjorde det, skete det en sjælden gang, at en stråle af lys trængte ind gennem den åbne, hvælvede port til maskinhallen, og Dynamoernes Herre lyste som guld, mens han snurrede og brølede. Så vidste Azuma-zi, at guden havde taget mod hans offer, og så følte han sig ikke så ensom, som han før havde gjort – og han havde virkelig følt sig meget ensom i London. Og selv når han havde fri – hvilket var sjældent – tøvede han som regel i nærheden af maskinhuset.

Den næste gang, Holroyd mishandlede ham, gik Azuma-zi straks til Dynamoernes Herre og hviskede: "Ser du det, o Herre!" og maskinens vrede snurren syntes at svare ham. Så forekom det ham, at hver gang Holroyd kom ind i rummet, var der en ny tone i dynamoens lyd. "Min Herre afventer sin time,"

sagde Azuma-zi til sig selv. "Det tåbelige menneskes uretfærdighed er endnu ikke moden." Og han ventede og længtes efter gengældelsens time. En dag var der tegn på en kortslutning, og da Holroyd undersøgte det, var han uforsigtig – det var sent på dagen – og fik et temmelig alvorligt stød. Azuma-zi, som sad bag maskinen, så ham fare op og forbande over den skyldige spole.

"Han være advaret," sagde Azuma-zi til sig selv. "Til visse er Herren meget tålmodig."

I begyndelsen havde Holroyd sat sin "nigger" ind i forskellige grundlæggende fakta vedrørende dynamoernes virkemåde, så han blev i stand til at tage vare på maskinhallen, når Holroyd nogle øjeblikke var borte. Men da han opdagede den måde, Azuma-zi hang over uhyret på, blev han mistænksom. Han havde en dunkel anelse om, at hans medhjælper var "ude på noget", og idet han forbandt ham med den omstændighed, at ledningerne var blevet indsmurt med olie, så at det ydre laklag et sted var blevet ødelagt, bekendtgjorde han sin beslutning, som han brølede frem over støjen fra maskinerne: "Kom ikke én gang til i nærheden af den store dynamo, Pooh-Bah, eller jeg flår dig levende!" For eftersom Azuma-zi holdt sådan af at være i nærheden af den store maskine, var det kun et udtryk for sund forstand og simpel velanstændighed at holde ham væk fra den.

Azuma-zi adlød i øjeblikket, men senere fangede Holroyd ham i færd med at knæle for Dynamoernes Herre. Da vred Holroyd armen om på ham og sparkede ham, idet han vendte sig om for at gå. Men da Azuma-zi stod bag maskinen og stirrede på den forhadte Holroyds ryg, antog maskinlarmen en ny rytme og lød som fire ord af hans modersmål.

Det er svært at sige, hvad galskab egentlig er. Jeg vil tro, at Azuma-zi var gal. Den uophørlige drønen og snurren i dynamohallen må vel til sidst have rørt hans beskedne forråd af kundskaber og grænseløse forsyning af overtroisk fantasi sammen til noget, der var beslægtet med vanvid. Under alle omstændigheder, da han fik ideen om at gøre Holroyd til en slags offer for dynamo-fetichen, fyldte den ham med et forunderligt røre af jublende følelser.

Den nat var de to mænd og deres skygger alene sammen i maskinhallen. Denne blev oplyst af en stor buelampe, som blinkede og blafrede med et blårødt lys. Sorte skygger lå bagved dynamoerne, dampmaskinernes regulatorkugler hvirvlede fra lys til mørke, deres pistonslag lød kraftigt og taktfast. Den ydre verden, som anedes gennem skurets åbne ende, forekom utrolig dunkel og fjern. Den forekom også fuldstændig stum, eftersom larmen fra maskineriet overdøvede enhver lyd udefra. Langt borte sås gårdens sorte hegn mod husenes grå skygger bagved, og ovenover var den dybblå himmel og de blege små stjerner. Azuma-zi gik pludselig tværs over rummet, hvorover læderremmene løb, og ind i skyggen af den store dynamo. Holroyd hørte et smæld, og maskinens surren forandredes.

"Hvad fanden piller du ved kontakt for?" hylede han i sin forbavselse, "har jeg ikke fortalt dig –"

Så opdagede han det faste udtryk i Azuma-zis blik, idet denne kom frem fra skyggen imod ham.

I næste øjeblik brødes de to mænd voldsomt foran den store dynamo.

"Din kaffefarvede galning!" stønnede Holroyd med en brun hånd om struben. "Hold fingrene fra de kontakter." I næste

øjeblik blev han slået omkuld og tumlede baglæns mod Dynamoernes Herre. Instinktivt løsnede han sit greb i modstanderen for at frelse sig fra maskinen.

Et bud, som i største hast var blevet udsendt fra stationen for at finde ud af, hvad der foregik i maskinhallen, fandt Azuma-zi i portvagtsrummet. Azuma-zi prøvede at forklare et eller andet, men buddet begreb ikke den sortes usammenhængende engelsk, og skyndte sig videre ind i hallen. Alle maskinerne arbejdede som de plejede, og der lod ikke til at være noget, som ikke var, som det plejede. Dog anede man en underlig lugt af brændt hår. Så opdagede han en mærkelig, sammenkrøllet masse, som omklamrede den forreste ende af den store dynamo, og idet han trådte nærmere, genkendte han de lemlæstede levninger af Holroyd.

Manden gloede og tøvede et øjeblik. Så så han ansigtet og lukkede krampagtigt øjnene. Han drejede om på hælen, før han åbnede dem igen, for ikke at se Holroyd igen, og skyndte sig ud for at skaffe hjælp.

Da Azuma-zi så Holroyd dø i den store maskines greb, blev han en smule skræmt ved følgerne af sin gerning. Men han havde samtidig en mærkelig opløftet fornemmelse, og følte, at Dynamogudens nåde var med ham. Han havde allerede sin plan klar, da han mødte manden fra stationen, og da ingeniøren, som hurtigt efter indfandt sig, drog den nærliggende slutning, at der måtte foreligge et selvmord. Denne sagkyndige tog knap nok notits af Azuma-zi, fremsatte blot nogle få spørgsmål. Havde han set Holroyd dræbe sig selv? Azuma-zi forklarede, at havde været uden for synsvidde henne ved fyrene, da han hørte en forandring i dynamoens lyd. Det var ikke noget særlig

strengt forhør, da der jo ikke fandtes antydning af grund til mistanke.

Holroyds lemlæstede levninger, som elektrikeren frigjorde fra maskinen, blev hurtigt tildækket af portvagten med en kaffeplettet borddug. En heldig indskydelse fik nogen til at sende bud efter en læge. Ingeniøren var først og fremmest interesseret i at få maskinen i gang igen, for der holdt syv-otte tog stille inde i den elektriske jernbanes snævre tunneler. Azuma-zi, som enten ikke besvarede eller misforstod de spørgsmål, som blev stillet ham af forskellige personer, der retmæssigt eller af ren og skær frækhed kom ind i lokalet, blev nu sendt tilbage til fyrrummet af ingeniøren. Naturligvis samlede der sig en stor flok nysgerrige udenfor porten – for af ukendte årsager samles der altid en flok mennesker foran de steder, hvor et uventet dødsfald er indtruffet – to eller tre journalister havde var på en eller anden måde sivet ind i maskinrummet, og en af dem havde endog nået at henvende sig til Azuma-zi, men ingeniøren fik dem straks ud, da han selv var amatør-journalist.

Nu var det døde legeme borte, og sammen med det forsvandt også den almindelige interesse. Azuma-zi blev ganske roligt ved sit fyr, men så igen og igen en gestalt i kullene, som vred sig voldsomt og derpå blev stille. En time efter mordet havde maskinrummet overfor enhver besøgende opført sig, som om intet mærkeligt nogensinde var passeret derinde. Den sorte så inde fra dampmaskinehallen den Dynamoguden køre på ved siden af sine små brødre; drivhjulene snurrede, og dampen i cylindrene susede ganske som de havde gjort tidligere på aftenen. Ud fra en teknisk synsvinkel havde tilfældet været

ganske betydningsløst – en tilfældig forandring i strømmens vandring. Men nu havde ingeniørens slanke skikkelse og slanke skygge erstattet Holroyds kraftige omrids, der hvor han plejede at vandre frem og tilbage i den smalle lysstribe på det dirrende gulv under drivremmene, som gik fra dampmaskinerne til dynamoerne.

"Har jeg ikke tjent min Herre?" sagde Azuma-zi uhørligt fra sin dunkle plads, og tonen fra den store dynamo sang fuldtonende igennem. Idet han så på den store, snurrende mekanisme antog fortryllelsen, som havde fortaget sig en kende efter Holroyds død, atter sit fulde omfang.

Aldrig havde Azuma-zi før set et menneske blive dræbt så hurtigt og ubarmhjertigt. Den store syngende maskine havde ramt sit offer uden et øjeblik at afvige fra sin sædvanlige rytme. Det var i sandhed en mægtig gud.

Ingeniøren, som ikke vidste noget, stod med ryggen til ham og skrev på et stykke papir. Hans skygge lå ved foden af uhyret.

"Er Herren stadig sulten? Hans tjener er rede."

Azuma-zi tog et forsigtigt skridt fremad, så standsede han. Ingeniøren hold pludselig op med at skrive og gik gennem hallen til den fjerneste dynamo og begyndte at undersøge børsterne.

Azuma-zi tøvede et øjeblik og sneg sig så lydløst ind i skyggen ved kontakten. Der ventede han. Nu kunne man høre ingeniørens skridt nærme sig. Han standsede på det forrige sted, uden at vide, at fyrbøderen sad sammenkrøben ikke ti fod borte. Så hvæsede den store maskine pludselig, og i næste øjeblik var Azuma-zi styrtet frem fra mørket over ham.

Ingeniøren blev grebet om livet og slynget mod den store maskine; med et passende skub med knæet og ved at presse sin modstanders hoved ned med hænderne fik han løsnet den sortes greb om midjen og drejet sig bort fra maskinen. Så greb den sorte ham på ny, pressede sit krøllede hoved mod hans bryst, og de svingede stønnende rundt, i hvad der føltes som en menneskealder eller mere. Så greb ingeniøren en chance og tog et sort øre mellem tænderne og bed til. Den sorte gav et uhyggeligt hyl fra sig.

De rullede hen over gulvet, og den sorte, som åbenbart enten var undsluppet tændernes skruestik eller havde skilt sig ved et stykke af sit øre – ingeniøren var dengang ikke ganske sikker på, hvad – prøvede at kvæle ham. Ingeniøren gjorde nogle frugtesløse forsøg på at rive i et eller andet med hænderne og sparke, da den velkomne lyd af hastige fodtrin hørtes på gulvet. I næste øjeblik slap Azuma-zi ham og styrtede hen mod den store dynamo. Der hørtes en spruttende lyd gennem maskinlarmen.

En af firmaets direktører, som netop var kommet ind, stod og stirrede stift på, hvordan Azuma-zi greb fat i de nøgne poler med hænderne, gav ét frygteligt ryk og derpå hang ubevægelig på maskinen med et uhyggelig forvredent ansigt.

"Jeg er sandelig glad for, De kom," sagde ingeniøren, der endnu sad på gulvet.

Han så på den stadig skælvende skikkelse. "Det er ikke nogen smuk død, hvis man skal dømme efter udseendet – men det går stærkt."

Direktøren stirrede stadig på liget. Han var en mand, som ikke besad nogen hurtig opfattelsesevne.

Der opstod en pause.

Ingeniøren rejste sig besværligt. Han førte tankefuldt fingrene langs indersiden af sin skjortekrave og drejede flere gange hovedet frem og tilbage.

"Stakkels Holroyd! Nu forstår jeg det." Næsten mekanisk gik han hen til kontakten i skyggen og sendte atter strømmen ud til jernbanelinjen. Derved løsnedes det afsvedte ligs greb om maskinen, og det faldt næsegrus forover. Maskinen brølede atter højt og klart, og luften susede mellem spolerne.

Således ophørte før tiden dyrkelsen af den Dynamoens Gud, måske den mest kortlivede af alle religioner. Men dette til trods kunne den prale med at have haft både en martyr og et menneskeoffer.

Indbruddet i Hammerpond Park

Det er et omstridt spørgsmål, om indbrud skal anses for at være en kunstart, et arbejde eller en sport. For et arbejde er teknikken næppe regelbundet nok, og dets eventuelle krav på at være en kunstart lider noget under det element af egennyttighed, der kendetegner dets største triumfer. I det hele taget forekommer det mest retfærdigt at klassificere det som sport, en sport, for hvilken endnu ingen regler er blevet formuleret, og hvis præmier uddeles på overordentlig tilfældig måde. Det var dette element af tilfældighed, som førte til den beklagelige udryddelse af to lovende begyndere i Hammerpond Park.

"Præmien", som var udsat i denne affære, bestod hovedsagelig af diamanter andre personlige genstande af blandet art, som tilhørte den nygifte lady Aveling. Som læseren sikkert vil erindre, var bemeldte lady Aveling den eneste datter af mrs. Montague Pangs, den bekendte society-værtinde. Hendes ægteskab med lord Aveling var blevet bekendtgjort vidt og bredt i aviserne, ligesom mængden og arten af bryllupsgaverne og den omstændighed, at hvedebrødsdagene skulle tilbringes på Hammerpond Park. Omtalen af disse værdifulde præmier gjorde et betydeligt indtryk i den lille kreds, hvis ubestridte leder var mr. Teddy Watkins, og det blev besluttet, at han, ledsaget af en passende kvalificeret medhjælper, skulle besøge landsbyen Hammerpond i embeds medfør.

Da han af naturen var en mand af genert og tilbageholdende natur, besluttede mr. Watkins af foretage sit besøg inkognito,

og efter passende overvejelser over forehavendets beskaffenhed valgte han at optræde i rollen som landskabsmaler under det lidet opsigtsvækkende navn Smith. Han tog af sted i forvejen, og det blev besluttet, at hans medhjælper ikke skulle støde til ham før den sidste eftermiddag af hans besøg i Hammerpond. Nu er landsbyen Hammerpond måske et af de kønneste steder i Sussex; der findes endnu en mængde stråtækte huse; kirken, der er opført af flintesten og har et højt spir, ligger lunt gemt bag klitterne, og er en af de smukkeste og mindst restaurerede i grevskabet; og bøgeskoven og bregnejunglen, som vejen til det store hus går igennem, er usædvanlig rigt på, hvad kunstnere og fotografer kalder maleriske "stykker". Da mr. Watkins således ankom med to jomfruelige lærreder, et helt nyt staffeli, en malerkasse, en sovepose, en snedig lille, sammenfoldelig stige (efter den hensovede og meget begrædte Charles Peace's model), brækjern og noget jerntråd, blev han modtaget med megen varme og ikke så lidt nysgerrighed af et halvt dusin brødre udi penslens rige. Dette gjorde den forklædning, han havde valgt sig, endog mere sandsynlig, men det medførte tillige et betydeligt kvantum af æstetisk konversation, som han kun var meget ufuldstændigt beredt på.

"Har De udstillet meget?" spurgte den unge Porson i skænkestuen på *Coach and Horses*, hvor mr. Watkins på snedig vis søgte at skaffe sig oplysninger om de lokale forhold, allerede samme aften, han var ankommet.

"Kun meget lidt," sagde mr. Watkins, "sådan hist og her."

"Akademiet?"

"Naturligvis. *Og* Krystalpaladset."

"Hang de Dem godt op?" sagde Porson.

"Nu ikke næsvis," sagde mr. Watkins. "Det holder jeg ikke af."

"Jeg mener, om de anbragte Dem på et godt sted."

"Hvad mener De?" sagde Watkins mistænksomt. "Man kunne godt tro, De insinuerede, jeg har været i spjældet."

Porson var blevet opdraget hos nogle tanter, og var en meget gentlemanlike ung mand, selv af en kunstner at være; han vidste ikke, hvad "spjældet" betød, men han fandt det bedst at forklare, at det slet ikke var sådan noget, han tænkte på. Så da spørgsmålet om udstillingsplaceringen åbenbart var et ømt punkt hos Watkins, prøvede han at lede samtalen hen på andre emner.

"Maler De ansigter?"

"Nej, det har jeg aldrig rigtigt haft smag for," sagde mr. Watkins. "Min gamle – jeg mener mrs. Smith – gør det."

"Maler hun også?" sagde Porson. "Det var da morsomt."

"Javist," sagde mr. Watkins, skønt han egentlig ikke syntes det, og da han følte, at konversationen var ved at bevæge sig uden for hans kontrol, tilføjede han: "Jeg kom egentlig hertil for at male Hammerpond House i måneskin."

"Nej virkelig!" sagde Porson. "Det er skam en helt ny idé."

"Ja," sagde mr. Watkins. "Jeg syntes også, at det var et udmærket påfund. Jeg har tænkt mig at begynde i morgen nat."

"Hvad? De har da vel ikke tænkt Dem at male i det fri, og tilmed om natten?"

"Jo, netop."

"Men hvordan kan De da se Deres lærred?"

"Jeg har sådan en politi–" begyndte mr. Watkins, men greb sig i det og kaldte på miss Durgan for at få sig et nyt glas øl. "Jeg

vil benytte et apparat, som kaldes for en mørkelampe," sagde han så.

"Men det er netop nymåne nu," indvendte Porson. "Der vil ikke være noget måneskin."

"Huset ligger der jo da," sagde Watkins. "Jeg har tænkt mig at male huset først og måneskinnet bagefter, skal jeg sige Dem."

"Åh!" sagde Porson, alt for overvældet til at kunne fortsætte samtalen.

"De si'er," sagde værten, gamle Durgan, som under den beskrevne tekniske diskussion har iagttaget en ærbødig tavshed, "at der er ikke mindre end tre politifolk fra Hazelworth på vagt i huset hver eneste nat – på grund af disse hersens juveler af lady Avelings. En af dem vandt fire og en halv i går nat fra underlakajen – i plat og krone."

Hen mod solnedgang den følgende dag vandrede mr. Watkins med et ubemalet lærred, staffeli og en meget stor kasse med forskellige redskaber, op ad den smukke gangsti gennem bøgeskoven til Hammerpond Park, og opstillede sit udstyr på et strategisk sted, hvor han havde udsigt til huset. Han blev observeret af mr. Raphael Sant, som netop var på vej tilbage gennem parken efter en studietur til kalkgravene. Da hans nysgerrighed var blevet vakt ved Porsons beretning om den nyankomne, afveg han fra sin rute med det formål at diskutere natlig kunst med Watkins.

Mr. Watkins bemærkede tydeligvis ikke hans ankomst. Han havde netop afsluttet en venlig konversation med lady Hammerponds butler, og dette individ var netop ved at bortfjerne sig, omgivet af tre yndlingshunde, som det var blandt hans pligter at promenere, når middagen var serveret.

Mr. Watkins var netop begyndt at blande sine farver, tilsyneladende med megen iver. Da Sant nærmede sig, overraskedes han ved at se, at der på paletten lå en klat af den mest skingrende, lysende smaragdgrønne farve, man kan tænke sig. Da han siden sin tidligste barndom havde kultiveret en yderlig følsomhed hvad angik farver, sugede han luften ind mellem tænderne med en snerrende lyd ved det første blik på denne blanding. Mr. Watkins vendte sig om. Han så ærgerlig ud.

"Hvad i Himlens navn skal De bruge den *væmmelige* grønne farve til?" spurgte Sant.

Mr. Watkins kom hurtigt under vejr med, at hans iver for at se flittig ud i butlerens øjne havde forledt ham til at begå et teknisk fejltrin. Han så tøvende på Sant.

"Ja, tilgiv mig min uhøflighed," sagde Sant, "men den dér grønne farve er altså virkelig forbløffende. Den gav mig et chok. Hvad *har* De dog tænkt at bruge den til?"

Mr. Watkins tog sig sammen. Der var ikke andet end en vis portion bestemthed, der kunne redde situationen. "Hvis De har tænkt Dem sådan uden videre at komme anstigende for at afbryde mit arbejde," sagde han, "så vil jeg male Deres ansigt med den."

Sant trak sig straks tilbage, for han var en fredelig mand med et humoristisk gemyt. På vej ned ad bakken mødte han Porson og Wainwright. "Enten er den fyr et geni, eller også er han en farlig galning," sagde han. "Prøv at gå derhen og se på hans grønne farve." Derpå gik han videre, mens hans ansigt oplystes af et smil ved den behagelige forestilling om et hyggeligt lille

ordskifte omkring staffeliet i skumringen, efterfulgt af påføring af store mængder af grøn farve.

Men Watkins var ikke så ubehagelig overfor Porson og Wainwright, og forklarede dem, at den grønne farve skulle bruges som grundfarve i hans maleri. Det var, indrømmede han på given foranledning, en ganske ny metode, opfundet af ham selv. Så blev han mindre meddelsom; han erklærede, at han ikke havde tænkt sig at oplyse enhver tilfældig forbipasserende angående hemmelighederne ved sin særegne stil, og tilføjede et par bidende bemærkning om sådanne ynkelige personer, "der hængte sig op på andre" for at aflure mestrene deres kunst, hvilket straks befriede ham for deres selskab.

Tusmørket tiltog; først viste sig én stjerne, så flere. Rågerne i de høje træer til venstre for huset var for længe siden henfaldet i en slumrende tavshed, huset selv havde mistet enhver detalje i arkitekturen og var blevet en mørkegrå silhuet, derpå skinnede salonens lys ud gennem vinduerne, drivhuset blev oplyst, og hist og her lyste det gult i et soveværelse. Hvis nogen havde nærmet sig staffeliet i parken, ville han have fundet det forladt. Et eneste kort ukvemsord i lysende grønt vanhelligede lærredets renhed. Mr. Watkins var optaget inde i krattet sammen med sin assistent, som forsigtigt havde opsøgt ham efter at være ankommet til Hammerpond.

Mr. Watkins var allerede begyndt at gratulere sig selv med det fiffige i hans plan, hvorved han frækt og i alles påsyn havde bragt alt sit udstyr op til stedet for operationen. "Det der er påklædningsværelset," sagde han til assistenten, "og så snart kammerjomfruen tager lyset og går ned for at spise, aflægger vi

et lille besøg der. Du godeste, hvor ser huset dog smukt ud mod stjernehimlen, med alle sine vinduer og lys! Jeg vil lade mig hænge, Jim, om jeg ikke får lyst til at blive sådan en malerklat! Har du fået spændt tråden ud over vejen til vaskehuset?"

Han nærmede sig forsigtigt huset, indtil han stod lige under påklædningsværelsets vindue og begyndte at folde sin stige ud. Han var alt for vant til denne sin virksomhed til at føle nogen uro. Jim var optaget af rekognoscere rygeværelset. Pludselig hørtes i buskene tæt ved mr. Watkins et tungt fald og en halvkvalt banden. Nogen var faldet over tråden, som hans assistent netop havde spændt ud. Han hørte lyden af løbende fødder på landevejen længere borte. Mr. Watkins var, som alle rigtige kunstnere, en meget genert mand, og han slap straks sin stige og begyndte forsigtigt at løbe gennem krattet. Han havde en usikker bevidsthed om, at der var to mænd i hælene på ham, og han mente at kunne genkende sin medhjælpers skikkelse foran sig. Et øjeblik efter var han sprunget over den lave stenmur, som afgrænser krattet, og var ude i den åbne park. Skridtene på vejen fulgte efter ham.

Det var en ligefrem parforcejagt mellem træerne. Mr. Watkins var en smidig mand og i god træning, og han vandt hastigt ind på den hæst stønnende skikkelse foran sig. Ingen af dem sagde noget, men da mr. Watkins kom op på siden af ham, opstod der en ubehagelig følelse af tvivl hos ham. Den anden mand drejede i samme øjeblik hovedet og udstødte et råb af overraskelse. "Det er ikke Jim," tænkte mr. Watkins, og i samme øjeblik kastede den fremmede sig mod Watkins knæ og de begyndte at brydes med hinanden på jorden. "Giv mig en hånd her, Bill," råbte den fremmede, da den tredje mand dukkede op.

Og det gjorde Bill, endda begge hænder og også fødderne. Den fjerde mand, som sikkert måtte være Jim, var åbenbart drejet af og taget flugten i en anden retning. Hvordan det nu end forholdt sig, så forenede han sig ikke med de tre andre.

Mr. Watkins erindring om, hvad der skete de næste to minutter er i overordentlig vag. Han har et usikkert minde om, at hans tommelfinger befandt sig i den første af de fremmedes mundvig, og at han var bange for at få den bidt af, og i nogle sekunder havde han holdt den herre, der bar navnet Bill, nede ved jorden med et solidt greb i hans hår. Han blev også sparket adskillige steder, og, lod det til, af en hel del mennesker. Så fik den herre, som ikke var Bill, jaget et knæ op i hans mellemgulv og søgte at bøje ham sammen over det.

Da han kom lidt mere til sig selv, sad han på græsset, og en otte-ti mænd – natten var mørk, og han var for forvirret til at kunne tælle – stod rundt om ham, åbenbart afventende at han skulle komme sig. Han antog med en vis sorg, at han nok var blevet fanget, og ville sikkert have fremsat nogle filosofiske reflektioner over lykkens omskiftelighed, hvis ikke en indre følelse havde gjort ham utilbøjelig til at udtale sig.

Han opdagede ret hurtigt, at han ikke var blevet iført håndjern, og lidt efter gav man ham en flaske brændevin i hånden. Det rørte ham lidt – denne uventede venlighed.

"Han begynder at komme til sig selv igen," sagde en stemme, som han mente at genkende som tilhørende underlakajen på Hammerpond.

"Vi har fået fat i dem begge to," sagde butleren fra Hammerpond – den mand, der havde givet ham flasken – "takket være *Dem*."

Der var ingen, der svarede på denne bemærkning. Men han forstod ikke, hvordan den kunne have noget at gøre med ham.

"Han er stadig omtåget," sagde en fremmed stemme; "de forbrydere har vist halvvejs fået taget livet af ham."

Mr. Teddy Watkins besluttede sig til at forblive omtåget, indtil han havde skaffet sig større indsigt i situationen. Han bemærkede, at to af de mørke skikkelser ved siden af ham stod tæt op ad hinanden, og der var noget i deres holdning, som indgav hans erfarne blik den formodning, at de deres hænder var bundet. To! Han satte sig helt op. Så tømte han den lille flaske og kom vaklende – med venlige hænders støtte – op at stå. Man hørte en sympatetisk hvisken fra de omkringstående.

"Giv mig Deres hånd," sagde en af skikkelserne ved siden af ham. "Tillad mig at præsentere mig. Jeg står i stor gæld til Dem. Det var min hustrus, lady Avelings, smykker, som tiltrak disse forbrydere."

"Det glæder mig at gøre Deres Nådes bekendtskab."

"Jeg antager, at De havde set, hvordan forbryderne var kommet ind i krattet, og at De så fulgte efter dem."

"Ja, det var netop det, der skete," sagde mr. Watkins.

"De skulle have ventet, til de var kommet ind gennem vinduet," sagde lord Aveling, "det havde set værre ud for dem, hvis de virkelig var brudt ind. Og det var heldigt for Dem, at to af politifolkene var ude ved hegnet og fulgte efter jer tre. Jeg tvivler på, at De havde kunnet klare Dem mod dem begge to – men det var i alle tilfælde forbandet rask gjort af Dem."

"Ja, det burde jeg jo nok have tænkt på," sagde mr. Watkins, "men man kan jo ikke nå at gennemtænke det hele."

"Naturligvis ikke," sagde lord Aveling. "Men jeg er bange for, at De er blevet grundigt gennembanket," tilføjede han. Selskabet var nu på vej hen mod huset. "De går temmelig dårligt. Tillader De, at jeg giver Dem min arm?"

Og i stedet for at komme ind i Hammerpond House gennem vinduet til påklædningsværelset, betrådte mr. Watkins det – en smule beruset og atter nogenlunde fornøjet – ved en virkelig, levende pairs arm og gennem hoveddøren. "Det her," tænkte mr. Watkins, "er virkelig indbrud med stil!"

"Forbryderne" viste sig, da man fik dem taget i øjesyn ved gaslys, at være nogle simple, lokale dilettanter, som var mr. Watkins ganske ubekendte; de blev bragt ned i anretterværelset, hvor de blev bevogtet af de tre politimænd, to skovfogeder med skarpladte geværer, butleren, en stalddreng og en kusk, indtil daggryet tillod, at man bragte dem ind til Hazelworths politistation. Imens feterede man mr. Watkins i salonen. Man overlod ham en sofa, og ville slet ikke høre tale om, at han skulle tage tilbage til landsbyen den aften. Lady Aveling fandt, at han var en lysende, original kunster, og sagde, at hendes forestilling om Turner netop var sådan en almindelig, halvberuset, dybøjet, tapper og begavet mand. En eller anden bragte en besynderlig, sammenfoldelig stige op, som man havde fundet i parken, og viste ham, hvordan man satte den op. De beskrev også, hvordan man havde fundet jerntråde derude, som tydeligvis var spændt ud for at fange ubetænksomme forfølgere. Det var heldigt for ham, at han havde undgået disse fælder. De viste ham også smykkerne.

Mr. Watkins var klog nok til ikke at tale for meget, og hver gang konversationen blev ham for besværlig, forværredes hans

indre smerter. Til sidst blev hans ryg ligefrem stiv og han begyndte at gabe. Alle fandt så straks ud af, at det var en skam sådan at holde ham vågen efter hans udmattende kamp, og han trak sig snart tilbage til sit værelse, det lille røde værelse ved siden af den lejlighed, som beboedes af lord Aveling.

Daggryet fandt et forladt staffeli i Hammerpond Park, hvorpå der stod et tomt lærred med en grøn inskription; og det fandt Hammerpond House i fuldt oprør. Men hvis daggryet også fandt mr. Teddy Watkins og Aveling-diamanterne, så ulejligede det sig ikke med at meddele sit fund til politiet.

Møllet

De har sikkert hørt om Hapley – altså ikke W. T. Hapley, hans søn, men den berømte Hapley, Hapley med *Periplaneta Hapliia*, entomologen Hapley. I så fald ved De nok også lidt om den store strid mellem Hapley og professor Pawkins. Men visse af dens følger vil muligvis være nye for Dem. For dem, som ikke kender noget til sagen, vil et par ord være nødvendige til forklaring, som læseren efter eget forgodtbefindende kan se gå igennem, hvis det skulle passe ham.

Det er forbløffende, hvor udbredt uvidenheden er om sådanne virkelig vigtige sager som denne Hapley-Pawkins-sag. Selv de epokegørende stridigheder, som flere gange har fået det geologiske selskab til at knage i fugerne, er, tror jeg, næsten fuldstændig ubekendte udenfor denne forening. Jeg har endog hørt mennesker med en ellers udmærket almendannelse tale om de store scener ved selskabets møder som "sogneråds-skærmydsler". Og ikke desto mindre har nu den store uenighed, ja ligefrem had, mellem skotske og engelske geologer nu holdt sig i et halvt århundrede, og har efterladt sig mange og dybe spor i videnskaben. Og denne Hapley-Pawkins-affære, som ganske vist måske er af en mere personlig karakter, vakte lidenskaber til live, som var lige så heftige, og måske endog heftigere. Et almindeligt menneske har ikke nogen anelse om den iver, som driver videnskabsmanden, om den lyst til at modsige, som kan tændes op i hans indre. Det er *odium theologicum* i en ny form. Der findes for eksempel mænd, som med stor fornøjelse ville brænde professor Ray Lankester i Smithfield for hans behandling af bløddyrene i Encyclopædien.

Denne fantasifulde udbredelse af cephalopoderne til også at omfatte pteropoderne ... Men jeg er vist kommet fra Hapley og Pawkins.

Det begyndte for mange år side med en kritisk revision af *Microlepidoptera* (hvad det så end kan være for nogen) af Pawkins, hvorved han gjorde kål på en ny art, der var blevet opdaget af Hapley. Hapley, som altid var en stridslysten herre, svarede med en ondskabsfuld og fordømmende kritik af hele Pawkins' klassificering [Note 2)], Pawkins antydede i sit svar [Note 3)], at Hapleys mikroskop var lige så brøstfældigt som hans iagttagelsesevne, og kaldte ham en "uansvarlig amatør" – Hapley var dengang endnu ikke blevet professor. Hapley omtalte i sin replik [Note 4)] noget om "famlende samlernaturer", og beskrev, nærmest i forbigående, hele Pawkins revision som "et sandt underværk af uduelighed". Det var regulær krig på kniven. Det vil næppe interessere læseren, at jeg beskriver detaljeret, hvordan disse to store mænd fremdeles skændtes med hinanden, og hvorledes skismaet dem imellem blev stadig større, så at de fra *Microlepidoptera* efterhånden lå i strid om snart sagt hvert eneste åbent spørgsmål indenfor entomologien. Der forekom mindeværdige episoder. Somme tider lignede forhandlingerne i *Royal Entomological Society* nærmest et møde i det franske deputeretkammer. Alt i alt tror jeg nok, at Pawkins var nærmere sandheden end Hapley. Men Hapleys retorik var langt bedre, han havde en evne til at gøre nar, som er usædvanlig hos videnskabsmænd, var udstyret med en høj grad af energi, og nærede stærke følelser i forhold til det forulempende ved nedgørelsen af hans nyfundne art; mens Pawkins var noget træg af natur, prosaisk i sine udtalelser,

lignede en vandtønde af ydre, var alt for samvittighedsfuld ved anvendelsen af citater, og desuden mistænktes for at tilrane sig midler af museernes bevillinger. Af disse grunde samlede de yngre forskere sig om Hapley og gav ham deres bifald. Det var en langvarig strid, som var indædt ondskabsfuld allerede fra begyndelsen og senere udviklede sig til et ligefremt skånselsløst fjendskab. De forskellige omskiftelser i parternes stilling, hvor fordelen lå så hos den ene part, så den anden – nu ærgrede Hapley sig over, at Pawkins nød fremme, og så skinnede Hapleys stjerne et øjeblik klarere end Pawkins' – hører snarere til i entomologiens historie end i denne fortælling.

Men i 1891 offentliggjorde Pawkins, hvis helbred havde skrantet i nogen tid, en artikel om dødningehovedmøllets "mesoblast". Hvad dødningehovedmøllets mesoblast er for noget, er fuldstændig uden betydning for denne historie. Men artiklens kvalitet lå langt under hans sædvanlige standard, og det gav Hapley en lejlighed, han havde længtes efter i mange år. Han må have arbejdet dag og nat for at få det størst mulige udbytte af denne åbning.

I en glimrende gennemarbejdet kritik pulveriserede han Pawkins – man kan sikkert forestille sig mandens uordentlige sorte hår og hans mærkelige mørke øjnes glans, idet han kastede sig over sin modstander – og Pawkins svarede på hans kritik, tøvende, uden styrke, med sørgelige lakuner i bevisførelsen, men dog stadig ondskabsfuldt. Man kunne ikke tage fejl af hans ønske om at ramme Hapley, men heller ikke af hans manglende evne til at gøre det. Men kun få af de, som hørte hans replik – jeg var ikke selv til stede ved det pågældende møde – vidste, hvor syg manden egentlig var.

Hapley havde fået sin fjende ned med nakken og ville nu gøre det helt af med ham. Han afsluttede sagen med et helt igennem brutalt overfald på Pawkins, i form af en afhandling om møllenes udvikling i almindelighed, en afhandling, som viste en overvældende anvendelse af intellektuel kraft og indsigt, og samtidig var affattet i en heftig og stridig tone. Men selv så heftig som den var, viser dog en note fra udgiveren, at den var blevet gennemgået og mildnet før trykningen. Den må have ramt Pawkins med skam og forvirring. Den efterlod ham ikke det mindste musehul, var dræbende i sin bevisførelse og yderlig foragtelig i sin tone; en uhyggelig ting for en mand, hvis karriere er for nedadgående.

Entomologerne verden over ventede i åndeløs spænding på Pawkins' replik. Og han *ville* forsøge at svare, for Pawkins havde altid været kamplysten. Men da svaret kom, overraskede det alle. For Pawkins' svar bestod i, at han pådrog sig en influenza som gik over i lungebetændelse, og derpå døde.

Det var måske det bedste svar, han under de forhåndenværende omstændigheder kunne give, og det fik i høj grad følelserne til at vende sig mod Hapley. De samme personer, som med største fornøjelse havde ophidset de to gladiatorer, indså nu følgerne. Der kunne ikke herske nogen som helst tvivl hos et fornuftigt menneske om, at ærgrelsen og sorgen over nederlaget havde bidraget til Pawkins' død. Der måtte være en grænse, selv i en videnskabelig strid, sagde flere alvorligt tænkende mennesker. Endnu et dræbende angreb var allerede i trykken, og udkom dagen før Pawkins' begravelse. Jeg tror ikke, Hapley gjorde sig nogen særlig ulejlighed for at forhindre udgivelsen. Men folk erindrede sig, at Hapley havde

jaget sin rival til døde, og glemte denne rivals mangler. Sårende satire er ikke den bedste lekture ved randen af en åben grav. Sagen gav dønninger i den almindelige dagspresse; det er derfor jeg tænkte, at De muligvis havde hørt om Hapley og hans strid med Pawkins. Men, som jeg også har bemærket, så lever videnskaben i en verden for sig selv; jeg vil vove at påstå, at halvdelen af de mennesker, der bevæger sig fra Piccadilly til Akademiet, ikke er i stand til udpege, hvor de forskellige videnskabelige selskaber har deres domiciler. Der er oven i købet mange, som tror, at videnskaben er en form for hyggeligt familiebur, hvor alle beboerne lever sammen ved hinandens side i største fordragelighed.

I sit inderste kunne Hapley ikke tilgive Pawkins, at han døde. For det første var det et lumpent kneb for at komme uden om den fuldstændige tilintetgørelse, som Hapley havde forberedt for ham, og for det andet efterlod det et underligt tomrum i Hapleys sind. I tyve år havde han arbejdet hårdt, ofte til langt ud på nætterne, og syv dage om ugen, med mikroskop, dissektionskniv, insektnet og pen, alt sammen næsten udelukkende for Pawkins' skyld. Det navn, han hvad skabt sig ud over hele Europa, var et tilfældigt biprodukt af dette voldsomme fjendskab. Han havde efterhånden fået arbejdet sig op til en slags klimaks i denne sidste kamp. Den havde slået Pawkins ihjel, men den havde også kastet Hapley af sadlen, så at sige, og hans læge rådede ham til at holde inde med sit arbejde for en tid og hvile sig. Altså tog Hapley afsted til en rolig by i Kent, hvor han tænkte dag og nat på Pawkins, som det nu var umuligt at sige noget som helst godt om.

Til sidst begyndte Hapley at indse, hvorhen hans sindstilstand vil føre ham. Han besluttede at kæmpe imod og begyndte at læse romaner. Men han kunne ikke få Pawkins ud af tankerne – så ham holde sin sidste tale, helt hvid i ansigtet; og hver eneste sætning var et glimrende angrebspunkt for Hapley. Hapley vendte sig til poesien, men fandt, at den ikke havde nogen magt over ham. Han læste Stevensons "*Island Nights Entertainments*", til hans følelse for "causalitetsforholdene" blev så voldsomt rystet over den lille djævel i flasken, at det var mere, end han kunne tåle. Så gik han over til Kipling, og fandt, at denne "slet ikke beviste noget som helst", men tværtimod var vulgær og respektløs. Disse videnskabelige ånder har deres begrænsninger. Så forsøgte han sig med Besants "*Inner Home*", men allerede i det første kapitel kom han straks til at tænke på lærde samfund og Pawkins.

Følgelig gik Hapley over til at spille skak, hvilket han fandt en smule mere beroligende. Han kom snart under vejr med de vigtigste bevægelser af de forskellige skakbrikker og spillemetoder, og begyndte at vinde over præsten, som han spillede med. Man så begyndte modstanderens konge med sine runde former at ligne Pawkins, der stillede sig op og gispende i vage vendinger argumenterede mod "skak og mat", og Hapley besluttede at opgive skakspillet.

Måske ville studiet af en ny gren af videnskaben virke bedre som afledning. Den bedste hvile kan være at skifte arbejde. Hapley besluttede sig til at fordybe sig i diatomaceerne, og lod et af sine mindre mikroskoper og Halibuts monografi om emnet sende til sig fra London. Han tænkte, at hvis han kunne få en god tvist med Halibut, så kunne han måske begynde

forfra og glemme Pawkins. Og meget snart var i gang med et intensivt arbejde på sin sædvanlige heftige facon, med disse vore mikroskopiske medborgere i grøftevandet.

Det på den tredje dag af hans diatomé-forskning, at Hapley første gang iagttog et nyt bidrag til den lokale fauna. Han sad og arbejdede sent på aftenen med mikroskopet, og det eneste lys i værelset var den lysende lille lampe med dens specialudformede grønne skærm. Som alle erfarne brugere af mikroskoper holdt han begge øjne åbne. Det er den eneste måde til at undgå alt for overvældende træthed. Det ene øje var over instrumentet, og lyst og klart foran dette sås mikroskopets cirkelrunde synsfelt, hvorover en brun diatomé langsomt bevægede sig frem. Med det andet øje så Hapley, ligesom uden at se [Note 5)]. Han var kun uklart bevidst om instrumentets messingrør, den oplyste del af dugen på bordet, et ark papir med noter, lampens fod og det mørke værelse rundt om.

Pludselig skiftede hans opmærksomhed fra det ene øje til det andet. Dugen havde det mønster, som forhandlerne kalder "tapetmønster" og var holdt i ret livlige farver. Mønstret var i guld med lidt skarlagenrødt og blegblåt på grå bund. Et sted var mønstret ligesom afbrudt, og på dette sted havde farverne ligesom en vibrerende bevægelse.

Hapley trak pludselig hovedet bagud og så med begge øjne. Hans mund åbnede sig i forbløffelse.

Det var et stort møl eller en sommerfugl, med vinger, der udbredte sig på samme måde som sommerfuglevinger!

Det var sært, at den i det hele taget var inde i værelset, for alle vinduerne var lukkede. Og det var også sært, at den ikke havde tildraget sig hans opmærksomhed noget før, dengang den

flagrede derhen, hvor den nu befandt sig. Sært, at den sådan lignede dugen. Og endnu mere sært, at den var ham, Hapley, den store entomolog, ubekendt. Men det var ikke en illusion. Den kravlede langsomt hen mod lampefoden.

"Ved alle guder, en helt ny slægt! Og så i England!" sagde Hapley og stirrede.

Så tænkte han hurtigt på Pawkins. Intet ville have ærgret Pawkins mere ... Men Pawkins var død!

Noget ved insektets hoved og krop mindede på en mærkelig måde om Pawkins, ganske som kongen i skakspillet havde gjort det.

"Fordømte Pawkins!" sagde Hapley. "Men jeg må have denne her fanget." Og han rejste sig langsomt fra sin stol, mens han så sig om efter et eller andet, han kunne bruge til at fange møllet med. Pludselig fløj insektet op, stødt mod lampeskærmen – Hapley kunne høre smældet – og forsvandt i skyggen.

På et øjeblik havde Hapley fået skærmen vippet af lampen, så hele værelset blev oplyst. Tingesten var forsvundet, men snart opdagede hans øvede blik den på tapetet tæt ved døren. Han gik hen mod den med lampeskærmen for at fange den. Men inden han var kommet tæt nok på, var den fløjet op og flagrede omkring i værelset. Efter sådanne insekters vane fløj den i ryk, syntes at forsvinde ét sted og straks efter dukke frem et andet. Én gang slog Hapley til, men ramte ved siden af, og prøvede igen.

Den tredje gang ramte han sit mikroskop. Instrumentet vaklede, ramte lampen, slog den omkuld og faldt derefter støjende på gulvet. Lampen væltede på bordet og slukkedes heldigvis i faldet. Hapley stod nu i mørke. Han fo'r sammen, da

han mærkede det mærkelige møl tumle lige ind i ansigtet på ham.

Det var til at blive gal over. Han havde intet lys. Hvis han åbnede døren, ville dyret slippe ud. I mørket så han tydeligt Pawkins le ad ham. Pawkins havde altid haft sådan en glat og servil latter. Han bandede voldsomt og stampede i gulvet.

Der lød en ængstelig banken på døren.

Så åbnedes den, måske så meget som en fodsbredde, og meget langsomt. Værtindens forskrækkede ansigt sås bag en lyserød flamme på et stearinlys; hun havde en nathue over sit grå hår og et rødt sjal over skuldrene. "Hvad *var* det for et frygteligt brag?" spurgte hun. "Er der noget –" Det mærkelige møl viste sig flagrende ved døråbningen. "Luk dog den dør!" sagde Hapley og fo'r heftigt hen imod hende.

Døren blev hastigt slået i. Hapley var alene i mørket. Så hørte han sin værtinde tøfle op ad tapperne, låse sin dør og skubbe et eller andet tungt over gulvet hen foran den.

Hapley forstod, at hans opførsel og udseende måtte forekomme mærkelige og urovækkende. Fanden tage det møl! og Pawkins! Men det ville dog være kedeligt at gå glip af møllet nu. Han sneg sig ud i forstuen og fik fat i tændstikkerne, efter at have slået sin hat af knagen og ned på gulvet med en lyd som en stortromme. Med det tændte lys vendte han tilbage til sit arbejdsværelse. Intet møl viste sig. Kun en enkelt gang forekom det ham, at dyret flagrede omkring hans hoved. Hapley besluttede pludselig at opgive møllet og gå i seng. Men han var alt for ophidset. Hele natten forstyrredes hans søvn af drømme om møllet, Pawkins og værtinden. To gange i løbet af natten stod han op og dyppede ansigtet i koldt vand.

Én ting stod ham fuldstændig klart. Hans værtinde ville ikke ret godt kunne forstå, hvordan det hang sammen med dette møl, især når han ikke havde haft held til at fange det. Ingen andre end en anden entomolog ville fuldt ud kunne fatte, hvordan han havde det. Hun var sikkert blevet skræmt af hans opførsel, men han vidste ikke, hvordan han skulle forklare hende det. Han besluttede sig til slet ikke at sige noget om nattens hændelser. Efter morgenmaden traf han hende ude i haven, og besluttede at gå ud og tale med hende for at berolige hende. Han talte med hende om bønner og kartofler, bier, kålorme og prisen på frugt. Hun svarede ham på sin sædvanlige facon, men så dog lidt mistænksom på ham og gik hele tiden parallelt med ham på en sådan måde, at der hele tiden var et blomsterbed, en række bønner eller andet lignende imellem dem. Efter nogen tid begyndte han at føle sig voldsomt generet af dette og gik ind for at skjule sin ærgrelse, og forlod så huset for at gå sig en tur.

Møllet eller sommerfuglen vedblev at følge ham på hans spadseretur, og medbragte en sær bismag af Pawkins, og det skønt han gjorde sit bedste for ikke at tænke på det. En gang så han dyret ganske tydeligt, med udbredte vinger, på den gamle stenmur, der går langs parkens vestlige ende, men da han nærmede sig den, fandt han, at det blot var nogle pletter gråt og gult lav. "Dette," sagde Hapley til sig selv, "er det modsatte af mimicry. I stedet for en sommerfugl, der ligner en sten, har vi her en sten, som ligner en sommerfugl!" En gang var der noget, der flagrede omkring hans hoved, men med en viljeanstrengelse drev han dette indtryk bort.

Om eftermiddagen besøgte Hapley pastoren og diskuterede forskellige teologiske spørgsmål med ham. De sad i den lille løvhytte, omgivet af en rosenhæk, og røg, mens de talte. "Se dog dette møl!" sagde Hapley pludselig, idet han pegede på kanten af træbordet.

"Hvor?" sagde pastoren.

"Kan De ikke se et møl, lige der på kanten af bordet?" sagde Hapley.

"Bestemt ikke!" sagde pastoren.

Hapley følte sig som lynslagen. Han stønnede. Pastoren stirrede på ham. Det var tydeligt, at fyren ikke så noget. "Troens øje mægter intet mere end videnskabens," sagde Hapley.

"Jeg kan ikke se, hvor De vil hen med det," sagde pastoren i den tro, at det var en del af deres aktuelle diskussion.

Den nat fandt Hapley møllet kravlende på sengehimlen. Han sad på sengekanten i skjorteærmer og talte med sig selv. Var det blot en hallucination? Han var klar over, at han var ved at gå fra forstanden, og han kæmpede for sin sjæls sundhed med samme tavse energi, som han før havde brugt i sin strid med Pawkins. Så vedholdende er sindets vaner, at han endnu stadig følte, at han var i strid med Pawkins. Han var udmærket bevandret i psykologi. Han vidste, at den slags hallucinationer opstår som en følge af overanstrengelse. Men det væsentlige var, at han ikke blot *så* møllet, men han havde *hørt*, hvordan det ramte kanten af lampeskærmen, og senere da det stødte mod væggen, og han havde *følt* dets vinger slå imod sit ansigt i mørket.

Han så på den. Den så slet ikke drømmeagtig ud, men var fuldstændig tydelig og fysisk i lysskæret. Han kunne se det behårede legeme og de korte, fjerlignende antenner, de leddede

ben, ja endog et sted, hvor støvet var slidt af vingen. Han blev et øjeblik vred på sig selv, fordi han kunne være bange for et lille insekt.

Hans værtinde havde fået pigen til at sove hos sig i nat, fordi hun var bange for at være alene. Desuden havde hun låst døren og stillet en kommode hen foran den. De lyttede og talte hviskende sammen, efter at de var gået til sengs, men der skete intet, som kunne forurolige dem. Omkring klokken elleve havde de vovet at slukke lyset og var begge to faldet i søvn. De vågnede begge to med et sæt, satte sig op i sengen og lyttede ud i mørket.

Så hørte de tøffelklædte fødder, der gik frem og tilbage i Hapleys værelse. En stol blev væltet, og de hørte et kraftigt slag på væggen. Så blev noget porcelænsnips væltet ned fra kaminhylden og knustes mod kamingitteret. Pludselig blev døren åbnet og de hørte ham ude på trappeafsatsen. De krøb tættere til hinanden, mens de lyttede. Det lød, som om han dansede på trappen. Så gik han hurtigt tre-fire trin ned, så op igen, så fo'r han ned i entreen. De hørte paraplystativet falde omkuld og det lille vindue over døren blive knust. Så blev klinken hurtigt løftet og sikkerhedskæden raslede. Han var ved at åbne hoveddøren.

De ilede hen til vinduet. Det var en dyster, mørk nat; en næsten uafbrudt række af vandtunge skyer fo'r forbi månen, og hække og træer foran husene stod sorte mod det blege grus på vejen. De så Hapley, der lignede et spøgelse i skjorte og hvide underbukser, løbe frem og tilbage på vejen, mens han slog om sig i luften. Han standsede op, så kastede han sig hurtigt imod et eller andet usynligt, så sneg han sig ind på det med lydløse

skridt. Til sidst forsvandt han af syne på vejen ud mod klitterne. Så kom han tilbage, mens de skændtes om, hvem der skulle gå ned og låse døren. Han gik meget hurtigt, lige ind i huset, låsede omhyggeligt døren og gik op i sit soveværelse. Derpå blev alt stille.

"Mrs. Colville," råbte Hapley ned ad trappen den næste morgen. "Jeg håber ikke, jeg skræmte Dem i nat."

"Det må De nok sige!" sagde mrs. Colville.

"Sagen er, at jeg er søvngænger, og de sidste par nætter har jeg ikke haft mit sædvanlige sovemiddel. Der er slet ikke noget at være bange for. Jeg er ked af, at jeg har båret mig så dumt ad. Jeg vil gå over klitterne til Shoreham og få noget, så jeg kan sove ordentligt. Jeg burde have gjort det allerede i går."

Men da han var nået halvvejs til Shoreham, lige ved kalkgruben, overfaldt møllet igen Hapley. Han gik videre, mens han forsøgte at tænke på nogle skakproblemer i stedet, men det hjalp ikke. Tingesten flagrede ham om ansigtet, og han slog ud efter den med hatten i selvforsvar. Så kom vreden, den gamle vrede – den samme vrede, han så ofte havde følt imod Pawkins – over ham igen. Han gik videre, mens han hoppede og sprang og slog ud efter det sværmende insekt. Pludselig trådte han ud i det tomme rum og faldt omkuld, så lang han var.

Der var et tomrum i hans opfattelse, og så befandt han sig pludselig siddende på en bunke flintesten foran indgangen til en af kalkgruberne, med det ene ben skævt bøjet ind under sig. Det mystiske møl flagrede stadig rundt om hovedet på ham. Han slog ud efter det med hånden, og idet han drejede hovedet, så han to mænd nærme sig. Den ene var byens læge. Det forekom Hapley, at dette var et held. Så kom han til at tænke på,

at ingen andre end han selv var i stand til at se det mærkelige møl, og at det derfor nok var bedst, hvis han tav stille om det.

Men den nat, efter der var blevet lagt en skinne på hans brækkede ben, fik han feber og glemte at beherske sig. Han lå så lang han var i sin seng og begyndte nu at lade blikket vandre rundt i værelset for at se, om møllet stadig var der. Han forsøgte at lade være, men det gik ikke. Han fik snart øje på dyret, lige ved hans hånd, ved siden af natlampen, hvor det sad på den grønne dug. Vingerne dirrede. Men en pludselig opbrusende vrede slog han efter det med en knytnæve, og sygeplejersken vågnede med et skrig. Han havde ikke truffet det.

"Det pokkers møl!" sagde han, og så: "Det er bare indbildning. Slet ingenting!"

Hele tiden kunne han ganske tydeligt se insektet flyve rundt i vinduesnichen og gennem værelset, og han kunne også se, at sygeplejersken ikke så noget, og at hun iagttog ham med et besynderligt blik. Han måtte for enhver pris bevare sin selvbeherskelse. Han vidste, at han var fortabt, hvis han ikke bevarede sin selvbeherskelse. Men efterhånden som natten skred frem, blev feberen stærkere, og selve den frygt, han nærede for at se møllet, fik ham til at se det. Omkring klokken fem, netop da den grå morgen dæmrede, forsøgte han at komme op af sengen og fange det, skønt hans ben brændte som ild. Sygeplejersken måtte ligefrem kæmpe med ham.

Af denne grund bandt de ham til sengen. Derved blev møllet modigere og en gang følte han, at det slog sig ned i hans hår. Da han begyndte at slå heftigt ud efter det med armene, bandt de også dem. Så kom møllet og kravlede rundt på hans ansigt, og

Hapley græd, bandede, skreg og bønfaldt dem, at de skulle tage det væk, alt sammen uden virkning.

Lægen var en dum, halvstuderet røver af en landsbylæge, og vidste ingenting om psykiatri. Han sagde ganske simpelt, at der ikke var noget møl. Havde han haft en smule forstand, kunne han måske have kunnet redde Hapley fra sin skæbne ved at gå ind på hans forestillinger og tildække hans ansigt med gaze, sådan som han bad om. Men som sagt var lægen en dumrian, og indtil benet var helet, holdt han Hapley bundet til sengen med det indbildte møl kravlende rundt på sig. Det lod ham aldrig i fred, når han var vågen, og voksede til et uhyre i hans drømme. Når han var vågen, længtes han efter at sove, og han vågnede skrigende af sin søvn.

Så derfor tilbringer Hapley nu resten af sine dage i en celle med polstrede vægge, i stadig angst for et møl, som ingen andre kan se; hospitalslægen kalder det en hallucination, men når Hapley er i sit rolige hjørne og kan tale, siger han, at det er Pawkins' ånd, og dermed et unikt eksemplar, som det nok er umagen værd at fange.

Skatten i skoven

Nu kom kanoen nærmere ind mod land. Bugten åbnede sig ud mod havet, og en afbrydelse i revets hvide skummende brænding viste, hvor den lille flod løb ud i havet, og ned over de fjerne bakkedrag så man urskovens tætte, grønne masser rykke frem mod strandbredden. Langt bagude skimtedes, vage og nærmest skylignende at se til, bjergene som bølger, der med et var frosset til is. Havet var blankt, bortset fra en næsten umærkelig dønning. Himlen var strålende lys.

Manden med den udskårne åre holdt op med at ro. "Det skulle omtrent være her," sagde han, tog åren ind og pegede fremad.

Den anden mand sad forude i kanoen og stirrede ind mod land. Over hans knæ lå et gulligt stykke papir.

"Kom og se på dette her, Evans," sagde han.

De talte begge med sagte stemme, og deres læber var hårde og tørre.

Den mand, der var blevet kaldt Evans, gik slingrende fremad i kanoen, til han kunne se over den andens skulder.

Papiret lignede et tarveligt landkort. Ved hyppig sammenlægning var det blevet krøllet og slidt itu, og den anden holdt de falmede dele op mod hinanden, der hvor papiret var bristet. Man kunne svagt skelne de udviskede blyantstreger, der angav bugtens omrids.

"Her er revet, og her er åbningen igennem det," sagde Evans. Han viste med tommelfingeren hen over kortet.

"Den krumme bugtede streg dér er floden – åh, hvor jeg kunne trænge til en slurk vand nu! – og den stjerne dér

betegner stedet."

"Du ser den punkterede streg dér," sagde manden med kortet, "den går i lige linje fra åbningen i revet ind mod en gruppe palmer. Stjernen er tegnet lige på det sted, hvor linjen skærer floden. Vi må mærke os stedet, når vi kommer ind i lagunen."

"Jeg forstår ikke, hvad alle disse små mærker skal betyde. Det ser ud som grundplanen af et hus eller noget lignende. Men det er ubegribeligt. hvad alle disse små streger, der peger i alle retninger, skal betyde. Og hvad er det så for en skrift?"

"Det er kinesisk," sagde manden med kortet.

"Ja, selvfølgelig. Det *var* jo en kineser," sagde Evans.

"Det var de alle sammen," sagde manden med kortet.

De sad begge i nogle minutter og stirrede mod land, mens kanoen drev langsomt af sted. Så så Evans ned på åren.

"Det er din tur til at ro, Hooker," sagde han.

Kammeraten lagde langsomt kortet sammen, stak det i lommen og balancerede forsigtigt hen forbi Evans til sin plads og begyndte at ro. Hans bevægelser var langsomme, som hos én, hvis kræfter næsten var udtømte.

Evans sad med halvt lukkede øjne og så, at de kom nærmere ind mod den skummende brænding over koralrevet. Himlen var som en flammende ovn, for solen stod næsten i zenith. Skønt de nu var ved skatten, mærkede han dog ikke den begejstring, han havde forestillet sig. Den umådelige spænding under kampen for kortet og den lange rotur i nattens løb inde fra fastlandet i en kano uden nogen som helst forsyninger havde "taget pippet fra ham", som han sagde. Han prøvede på at stramme sig op ved at tænke på de guldbarrer, kineserne havde

talt om, men tankerne ville ikke fæstne sig ved det, han måtte derimod tænke på flodens rislende ferskvand og den næsten uudholdelige tørhed, han følte i læberne og halsen. Havets rytmiske plasken mod revet kunne nu høres, og det lød behageligt for hans ører. Vandet klukkede langs kanoens sider, og det dryppede fra åren mellem hvert tag. Med ét begyndte han at småblunde.

Han havde stadig en tåget bevidsthed om øen, de nærmede sig, men i drømme blev hans forestillinger underligt gennemvævede med andre billeder. Det var atter den nat, da han og Hooker havde fået fat på kinesernes hemmelighed; han så de månebelyste træer, det lille bål og de tre kineseres sorte skikkelser – på den ene side sølvkantede af månelyset, på den anden gyldenrøde af lyset fra bålet. De talte sammen på pidgin-engelsk, for de var fra forskellige provinser. Det var Hooker, der først var blevet klar over, hvad de talte om, og han havde gjort tegn til Evans, at han skulle høre efter. Nu og da kunne de ikke høre samtalen, og ind imellem var der ord, de ikke forstod. En spansk galeon fra Filippinerne var gået håbløst på grund, og den skat, den havde ombord, var blevet gravet net med henblik på at man kunne vende tilbage engang; en del af dens mandskab var bukket under for sygdom. Der havde også været mytteri og mangel på disciplin; til sidst var de gået til søs i skibets både, og man havde aldrig mere hørt noget til dem. Så var det, at Chang-Hi for et par år siden var kommet vandrende langs stranden og havde fundet de guldbarrer, der i to hundrede år havde ligget i sandet. Han var så rømmet fra den junke, han var forhyret med, havde på ny nedgravet barrerne, ganske alene, men så var de også sikkert forvaret. Han lagde

megen vægt på, at de var i sikkerhed – det var *hans* hemmelighed. Og nu ville han have de to andres hjælp for at vende tilbage til øen og få den for dagens lys. Så flagrede det lille kort i vinden, og stemmerne blev utydelige. Det var jo en herlig historie for sådanne to strandede britiske døgenigte her havde fået fat på!

Det næste drømmebillede viste det øjeblik, da han havde fat i Chang-His hårpisk. En kinesers liv er ikke lige så meget værd som en europæers. Chang-His listige lille ansigt, der først havde vist harmfuld vrede som en slange, der er blevet forstyrret, og derpå skræk, lumskhed og tryglen, viste sig nu større og stærkt overvældende i drømmen. Til slut havde ansigtet båret et ganske uforståeligt og skræmmende grin. Så blev det hele uhyggeligt, som det ofte sker i drømme. Chang-Hi plaprede nogle trusler imod ham. I drømme så han umådelige mængder af guld, og Chang-Hi anstrengte sig for at holde ham tilbage. Han greb Chang-Hi ved hårpisken – hvor var det gule udyr nu kæmpemæssigt og hvor grinede han stygt under kampen! Og han vedblev at vokse. Så blev de lysende dynger af guld et flammende, brølende bål, og en uhyre djævleskikkelse, der havde en overraskende lighed med Chang-Hi, men var forsynet med en vældig lang, sort hale, begyndte at made ham med kul. De brændte hans mund frygteligt. Så var der en anden djævel, der råbte hans navn: "Evans! Evans, din sovetryne!" – eller var det Hooker?

Han vågnede op. De var ved at glide ind i lagunen.

"Der er de tre palmer. Det må være i lige linje med de buske der," sagde hans ledsager. "Hvis vi går hen til dem og derfra

følger den samme retning videre, finder vi det, når vi kommer til vandløbet."

Nu kunne de se, hvor den lille flod løb ud i lagunen, og det syn bragte liv i Evans. "Skynd dig, mand, eller ved Gud i Himlen drikker jeg saltvand," sagde han. Han bed sig i hånden og stirrede på det sølvglinsende vand inde mellem stenene og det grønne virvar.

Med et vendte han sig næsten rasende om mod Hooker. "Giv så *mig* den åre!" sagde han.

De kom til flodmundingen. Et lille stykke inde i floden tog Hooker vand i sin hule hånd, smagte på det og spyttede det ud igen. Lidt længere inde prøvede han igen. "Nu er det godt," sagde han, og de begyndte begge at drikke ivrigt.

"Pokker stå i det!" sagde Evans. "Det går for langsomt." Og idet han bøjede sig ud over kanoens forende, begyndte han at suge vandet op med læberne.

De blev færdige med at drikke, roede kanoen ind mod bredden og ville gå i land på et sted, hvor de tætvoksende buske hang ud over vandet.

"Så må vi bane os vej gennem det krat her, til vi kommer ned til vore buske ved strandbredden og kan se retningen hen til stedet," sagde Evans.

"Vi gjorde bedre i at ro om til stedet," sagde Hooker.

De skød atter kanoen midt ud i floden og roede tilbage til havet, hvorpå de fulgte strandbredden til det sted, hvor det på kortet angivne krat voksede. Her gik de i land, trak den lette kano op i sandet og gik så hen mod junglen, indtil de havde åbningen i revet og buskene i lige linje. Evans havde taget et af de indfødtes redskaber med fra kanoen. Det havde form som et

L, og det korte stykke var forsynet med en skarpsleben sten. Hooker bar åren. "Nu er det lige fremad i denne retning," sagde han. "Vi må fortsætte, indtil vi kommer til floden. Og så må vi søge."

De banede sig vej gennem et filtret krat af lianer, store bregner og småtræer. Til at begynde med var det ret besværligt, men det varede ikke længe, førend træerne blev større, og der blev mere åbent imellem dem. Det blændende sollys gik lidt efter lidt over i en uafbrudt kølig skygge. Til sidst var træerne som høje slanke piller, der bar en tæt grønne baldakin langt oppe. Mathvide blomster hang ned fra stammerne, og lianerne hang som reb mellem stammerne. Skyggen blev dybere. Efterhånden blev plettede svampe og rødbrune lavarter fremherskende på jorden, hvor de gik.

Evans kom til at ryste. "Her er jo ligefrem koldt efter alt det solskin udenfor," sagde han.

"Jeg håber da, vi holder den lige retning," lød det fra Hooker.

Med ét så de langt forude en åbning i det dystre mørke, og det varme sollys faldt ind i skoven i blændende hvide stråler. De kunne også se, at skovbunden var lysende grøn og fyldt med blomster i mange farver. Da de stod stille, kunne de høre vandet bruse.

"Her er floden. Nu skulle vi også være i nærheden af den," sagde Hooker.

Plantevæksten var tæt ude ved flodbredden. Store – for videnskaben endnu ukendte – vækster skød op mellem kæmpetræernes rødder, og deres uhyre store grønne vifter var vendt imod lysningen forude. Skattesøgerne stod nu ved en udstrakt, rolig mosesø, hvis overflade var dækket af store ovale

blade og voksagtige, lyserøde blomster, der mindede om åkander. Længere borte, hvor floden gjorde en bøjning, kunne de se, at vandet skummede, og de kunne høre støjen fra et lille vandfald.

"Nå?" sagde Evans.

"Vi er vist kommet lidt bort fra den lige linje," sagde Hooker. "Men det kunne man jo vente."

Han vendte sig om og så ind i den tavse skovs dybe skygge bagved dem. "Hvis vi går lidt op og ned langs floden skulle vi komme til noget."

"Du sagde –," begyndte Evans.

"*Han* sagde, der var en stenbunke," sagde Hooker.

De to mænd så et øjeblik på hinanden.

"Lad os først prøve lidt nedefter," sagde Evans.

De gik langsomt fremad og så sig nysgerrigt om. Med et standsede Evans. "Hvad fanden er det?" sagde han.

Hooker fulgte retningen af den andens finger. "Det er noget blåt," sagde han. Det var blevet synligt, da de var kommet hen over en lille forhøjning i terrænet. Han kunne snart skelne, hvad det var.

Han gik pludselig hurtigt fremad, til han kunne se det legeme, der hørte til den slappe hånd og arm, de først havde fået øje på. Han greb hårdt om det redskab, han havde med sig. Det var en kineser, der lå med ansigtet mod jorden, og det var ikke til at tage fejl af legemets hele stilling.

De to mænd gik endnu nærmere og stirrede tavse på dette ildevarslende lig. Det lå på en åben plads mellem træerne. I nærheden lå en kinesisk spade og lidt længere borte en spredt bunke sten lige ved et friskgravet hul.

"Der er nogen, der allerede har været her," sagde Hooker og rømmede sig.

Evans begyndte på engang at vakle og bande og stampe i jorden.

Hooker blev bleg, men sagde ikke noget. Han gik helt hen til det udstrakte lig. Han så, at halsen var oppustet og violet og hænder og anklerne opsvulmede. "Pyt!" sagde han og vendte sig brat om, hvorpå han gik hen mod udgravningen. Han udstødte et overrasket råb og gjorde tegn til Evans, der langsomt var fulgt efter ham.

"Dit fæ! Det er her alt sammen endnu," sagde han. Han vendte sig og så på den døde kineser, og vendte sig så atter mod hullet.

Evans styrtede hen til hullet. Den stakkels fyr ved siden af dem havde allerede nået at afdække en række matglinsende gule metalbarrer. Evans bøjede sig ned, skrabede jorden bort med de bare hænder og løftede en af de tunge barrer op. Idet han gjorde det, var der en lille torn, der stak ham i hånden. Han tog den lille spids ud med fingrene og løftede metalbarren.

"Det er kun bly eller guld, der vejer sådan til," sagde han glædestrålende.

Hooker stod og så på den døde kineser. Der var noget, han ikke forstod.

"Han har villet komme sine venner i forkøbet," sagde han endelig. "Han er kommet her alene, og en eller anden giftig slange har så dræbt ham ... Jeg tænker på, hvordan han mon fandt stedet."

Evans stod med guldbarren i hånden. Hvad havde det at betyde med en død kineser? – "Vi må i første omgang føre

guldet over til fastlandet lidt ad gangen, og begrave det der. Hvordan skal vi få det ned til kanoen?"

Han tog jakken af, bredte den ud på jorden og kastede to eller tre barrer hen på den. Så lagde han mærke til, at han igen havde stukket sig på en torn.

"Dette her er lige alt det, vi kan bære," sagde han, og tilføjede så i en pludselig irriteret tone: "Hvad stirrer du på?"

"Jeg kan ikke holde ... ham der ... ud," svarede Hooker med et nik hen mod liget. "Han ligner ..."

"Sludder," sagde Evans. "Alle kinesere ligner hinanden."

Hooker så ham ind i ansigtet. "Jeg vil i hvert fald begrave *det dér,* inden jeg rører ved det andet."

"Vær nu ikke sådan en idiot," sagde Evans. "Lad dog stykke råddenskab ligge."

Hooker tøvede, og hans blik gled undersøgende hen over den brune jord, de stod på. "Det skræmmer mig nu på en eller anden måde," sagde han.

"Det, der er hovedsagen for os," sagde Evans, "er, hvad vi skal gøre med disse barrer. Skal vi grave dem ned igen, eller skal vi sejle dem over i kanoen?"

Hooker stod og tænkte over tingene. Han så spørgende op imellem træstammerne til det sollyse grønne foroven. Da hans blik vendte tilbage til den blå kineser, kom han igen til at ryste. Han så søgende ind i de grå skygger imellem træerne.

"Hvad går der af dig, Hooker?" sagde Evans. "Er du gået fra forstanden?"

"Lad os i hvert fald få guldet bort herfra," sagde Hooker.

Han tog fat ved jakkekraven og Evans tog i de modsatte hjørner, hvorpå de løftede guldet op.

"Hvilken vej skal vi?" spurgte Evans. "Ned til kanonen?"

De havde kun gået nogle få skridt, da Evans sagde: "Det er sært, men jeg har stadig ondt i armene af at ro."

"Det er da også fandens," tilføjede han i næste øjeblik. "Men det gør så forbandet ondt. Jeg bliver nødt til at hvile mig."

De lagde jakken på jorden. Evans var ligbleg, og hans pande var fuld af svedperler. "Der er nu også lummert her i skoven," sagde han.

Men i næste øjeblik fo'r han op og udbrød arrigt: "Hvorfor skal vi vente her hele dagen? Tag fat, siger jeg. Du har ikke gjort andet end måbe, lige siden vi så den døde kineser."

Hooker så ufravendt på sin ledsagers ansigt. Han hjalp med at bære jakken med barrerne og de gik omtrent hundrede skridt uden at veksle et ord. Evans begyndte at ånde tungt. "Er du holdt op med at kunne tale?" sagde han.

"Hvad er der i vejen med dig?" spurgte Hooker.

Evans snublede, og med en pludselig ed flåede han jakken til sig. Et øjeblik stod han og stirrede på Hooker, så stønnede han og greb sig til halsen.

"Kom mig ikke nær," sagde han og vaklede hen til et træ, som han lænede sig op imod. Så fortsatte han mere roligt: "Jeg har det bedre om et øjeblik."

Med ét sank den hånd ned, han havde støttet mod træet, og han gled langsomt ned langs stammen, indtil han lå som en krøllet bylt ved træets fod. Hans hænder var krampagtigt knyttet, ansigtet fortrak sig af smerte, og Hooker gik hen til ham.

"Rør ikke ved mig! Rør ikke ved mig!" sagde Evans med halvkvalt stemme. "Læg guldet hen på jakken igen!"

"Er der ikke noget, jeg kan gøre for dig?" spurgte Hooker.

"Bare læg guldet hen på jakken igen."

Da Hooker tog fat på barrerne, mærkede han et lille stik i spidsen af tommelfingeren. Han så på hånden og opdagede, at en spids tynd torn på et par tommers længde var trængt lidt ind i fingeren.

Der lød et uartikuleret skrig fra Evans, idet han væltede sig om på den anden side.

Hookers mund åbnede sig, og han stirrede med et sløvt blik på tornen. Så så han hen på Evans, der nu lå helt nede på jorden, og hvis ryg krummede og strakte sig i pludselige sæt. Hans blik søgte så hen mellem træernes slanke stammer og blomstrende slyngplanter, til det fæstnede sig ved det sted, hvor han i den lysegrå skygge kunne skimte kineserens lig. Han tænkte på de små streger på kortet, og i samme øjeblik gik det op for ham, hvad de betød.

"Gud hjælpe mig!" udbrød han. For tornene var som dem, de indfødte på Borneo forgifter og bruger i deres pusterør. Nu forstod han, hvad Chang-Hi havde ment med, at skatten var i sikkerhed. Nu forstod han kineserens grin.

"Evans," råbte han.

Men Evans svarede ikke. Han lå ganske ubevægelig, kun nu og da gik der en frygtelig trækning igennem ham. Der hvilede en dyb stilhed over skoven.

Så begyndte Hooker vildt og voldsomt at suge på den lille, lyserøde plet på tommelfingeren – han sugede for sit liv. På én gang mærkede han en underlig, stærk smerte i armene og skuldrene og han kunne næppe bøje fingrene. Så vidste han, at det ikke nyttede noget at suge.

Han holdt op, satte sig ved den lille dynge guldbarrer, og idet han støttede hagen mod hænderne og albuerne mod knæene, stirrede han på sin kammerats forvredne krop, der endnu sitrede svagt. Igen kom han til at tænke på Chang-Hi og hans spottende grin. Den dumpe smerte havde nu også bredt sig til halsen, og han følte, at den langsomt voksede i styrke. Højt oppe over ham fik en svag luftning de grønne grene til at bevæge sig, og de hvide kronblade fra ukendte blomster svævede sagte ned gennem halvmørket.

Om "Den stjålne bacille og andre tildragelser"

Forfatter: H. G. Wells (1866-1946).
Org.udgave: *The Stolen Bacillus and Other Incidents.* Methuen & Co., London 1895
Oversat og redigeret af: Kim N. Jensen.

De enkelte novellers originaltitler og førsteudgaver:

Den stjålne bacille: *The Stolen Bacillus*, i *Pall Mall Budget*, 21. juni 1894.

Den forunderlige orkidés blomstring: *The Flowering of the Strange Orchid*, i *Pall Mall Budget*, 2. august 1894.

I Avu-observatoriet: *In the Avu Observatory*, i *Pall Mall Budget*, 9. august 1894.

Fugleudstopperen: *The Triumphs of a Taxidermist*, i *Pall Mall Gazette*, 3. marts 1894.

En strudsefidus: *A Deal in Ostriches*, i *Pall Mall Budget*, 20. december 1894.

Manden i vinduet: *Through a Window*, i *Black and White*, 25. august 1894.

Harringays fristelse: *The Temptation of Harringay*, i *The St. James's Gazette*, 9. februar 1895.

Den flyvende mand: *The Flying Man*, i *Pall Mall Gazette*, december 1893.

Diamantmageren: *The Diamond Maker*, i *Pall Mall Budget*, 16. august 1894.

Æpyornis-øen: *Æpyornis Island* i *Pall Mall Budget,* 27. december 1894.

Det mærkelige tilfælde med Davidsons øjne: *The Remarkable Case of Davidson's Eyes,* i *Pall Mall Budget,* 28. marts 1895.

Dynamoernes Herre: *The Lord of the Dynamos,* i *Pall Mall Budget,* 6. september 1894.

Indbruddet i Hammerpond Park: *The Hammerpond Park Burglary,* i *Pall Mall Budget,* 5. juli 1894.

Møllet: *The Moth – Genus novo,* i *Pall Mall Gazette,* 28. marts 1895.

Skatten i skoven: *The Treasure in the Forest,* i *Pall Mall Budget,* 23. august 1894.

Ved oversættelsen er benyttet større og mindre passager fra:

Den stjålne bacille: Føljetonudgave i *Adresseavisen* (København) 3.-6. oktober 1902 og dagbladet *København* 22.-25. maj 1907.

Den forunderlige orkidés blomstring: Føljetonudgave i dagbladet *København* 28. maj - 6. juni 1907

I Avu-observatoriet: Føljetonudgave i dagbladet *København* 10.-12. december 1907

Fugleudstopperen: Udgave i *"Danmark" Illustreret Almanak* for 1927, oversat af Niels Th. Thomsen (1879-1933)

En strudsefidus: *"En spekulation i strudse", Aalborg Stiftstidendes* søndagstillæg 23. januar 1949.

Manden i vinduet: *Politiken "Magasinet",* 24. juli 1927

Skatten i skoven: *Aalborg Stiftstidendes* søndagstillæg 2. januar 1943

Forside: Efter illustration af Celso Ondano (?-?, primært aktiv i starten af 1900-tallet) til fortællingen *"Dynamoernes Herre"* (fra H. G. Wells: *Novelle straordinarie*, Fratelli Treves Editori, Milano 1905).

ISBN 978-87-7628-335-3

3. udgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-726-0 (Ølstykke 2021).

© 2026 eBibliotek 1800

www.ebib1800.dk

Note 1:
Ingen europæer vides at have set en levende Æpyornis, med den ene tvivlsomme undtagelse af MacAndrew, som besøgte Madagaskar i 1745. *Forf. anm.*

Note 2:

Pawkins' klassificering: "Bemærkninger ang. en ny revision af Microlepidoptera." *Quarterly Journal Entomol. Soc.* 1863.

Note 3:

Pawkins antydede i sit svar: "Svar på nogle bemærkninger om", etc., se: *Quarterly Journal Entomol. Soc.* 1864.

Note 4:

Hapley omtalte i sin replik: "Videre bemærkninger", etc., se: *Quarterly Journal Entomol. Soc.* 1864.

Note 5:

Med det andet øje så Hapley, ligesom uden at se: Er læseren uvant med mikroskoper, kan han hurtigt bibringe sig en forståelse af princippet ved at rulle en avis sammen til et rør og gennem dette se på en bog, samtidig med at han holder det andet øje åbent.